

ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ АСОЦІАЦІЇ СІЛЬСЬКИХ ТА СЕЛИЩНИХ РАД

ВІСНИК

Україна
це Європа

№11
2014

РОЗПОЧИНАЄТЬСЯ РЕЄСТРАЦІЯ УЧАСНИКІВ ЕЛЕКТРОННОГО КУРСУ «КОМУНІКАЦІЙНІ СТРАТЕГІЇ ДЛЯ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ»!

Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад (ВАССР) у співпраці з Швейцарсько-українським проектом «Підтримка децентралізації в Україні» DESPRO оголошує конкурсний відбір керівників сільських громад для участі у дистанційному навчанні на порталі Асоціації <http://vassr.org/>, за результатами якого керівники органів місцевого самоврядування набудуть навичок використання комунікаційних стратегій для розвитку сільських територій.

Сільські громади отримають нагоду створити «візитку села», інвестиційний паспорт, які будуть розміщені на порталі ВАССР на безоплатній основі, а також консультативну, інформаційну допомогу, обмін досвідом та стати учасником спільноти практик розвитку сільських територій.

Для участі у навчанні запрошуються керівники сільських громад, які зареєструються на порталі ВАССР (<http://vassr.org/>) та заповнять реєстраційну форму у вкладці «Діяльність» → «Спільноти практик».

У конкурсі можуть взяти участь керівники сільських територіальних громад, які

- мають паспорт села, історичну довідку про село, фотоархів інвестиційно-привабливих об'єктів, розташованих на їхній території;
- зацікавлені у розвитку власних сільських громад через налагодження партнерських стосунків з донорами та інвесторами.

Навчання не потребує спеціальної ІТ підготовки учасників. Достатньо мати e-mail та постійний доступ до мережі Інтернет, а також бажання і час (1 год. на день) для навчання.

**Період реєстрації на курс – з 10 квітня по 5 травня 2014 року.
Початок навчання – 13 травня 2014 року.
Дистанційний курс триватиме три тижні.**

Результати конкурсного відбору для участі у навчанні будуть оголошені 10 травня 2014 року на порталі.

За додатковою інформацією звертайтеся на електронну пошту: kurs_vassr@ukr.net або до адміністратора за тел.: **096 586-67-76**

Прикро і радісно за ті події, які тривали протягом останніх кількох місяців. Прикро, що багато людей у борні за незалежність України покинули нас. Проте голос їх, СПРАВЖНИХ ПАТРІОТІВ УКРАЇНЦІВ – Героїв Небесної сотні, чуємо. Герої не вмирають!

Про Сергія Кемського я дізналась від його знайомої дівчини. Тетяна Залізник прийшла до асоціації і сказала: «Сергій працював над тим, щоб закон про вибори був змінений. Я доведу його справу до кінця. Що хотів змінити Сергій читайте на перших сторінках видання.

Радісно, що не дарма усе це було: Майдан, горе, радість, сум, щастя... і вже є перші плоди, як перші проліски навесні є! Реформа! Те, чого так довго чекали, за що боролися розпочинається. Не маємо жодного права загубити бодай краплю завойованого на Майдані. Кожен робить своє, проте на благо суспільства та держави. Слава Україні!

Новопризначені урядовці декларують першочергові зміни. Реформи місцевого самоврядування зелене світло! На що спрямовуються зусилля профільних міністерств у найближчій перспективі знайомтеся зі слів міністрів Володимира Гройсмана та Ігоря Швайки.

Не треба боятися помилок. Вони все одно будуть, бо хто не робить, той не помиляється. Нам допоможуть йти правильно. Дякуємо усьому світові, який став на сторону України, підтримав її. Ганьба тим, хто ступив на землю нашу брудно й підступно. Божа, як не людська, кара наздожене тих, хто лукавить! Смерть ворогам!

Можливо час розглянути нові форми та механізми, які використали наші зарубіжні партнери, вивчити їх досвід, взяти найкраще та не допустити повторення помилок. Час об'єднати зусилля усіх зацікавлених осіб навколо себе. Як це робить Асоціація сільських та селищних рад читайте у рубриці «Діяльність асоціації».

Ми щасливі, адже самі не розуміємо, який шанс дала нам з вами доля. Ми можемо змінити не тільки свою державу, але й увесь світ. Я пишаюся цим. Ми не визнаємо анексію Криму, бо наші сільські голови у більшості хочуть бути з нами і в Україні.

Пишаюся, що відтепер Українець – звучить гордо. Та мусимо, як після зимової сплячки, прибрати наш дім, посадити квіти, пустити свіжого повітря та наповнити ним легені – і вперед. Україна понад усе!

**З повагою,
Головний редактор журналу
«Вісник Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад»
Наталія Ключник**

Всеукраїнський науково-популярний журнал «Вісник сільських та селищних рад». Автор ідеї, відповідальна за випуск, головний редактор:
Наталія Ключник
Керівник проекту:
Вадим Івченко
Дизайн та верстка:
Ольга Чумакова

Засновник: **Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад**
Адреса редакції: м. Київ, вул. Артема, 73, електронна пошта: vassr.visnuk@mail.ru
Видавець: **Інформаційна Агенція «Рідне село»**

Періодичність виходу: один раз на місяць.
Матеріали подаються мовою оригіналу.
Повне або часткове передрукування матеріалів, опублікованих у журналі «Вісник сільських та селищних рад», допускається лише з письмового дозволу редакції.

ЄВРОМАЙДАН

ГОЛОС НЕБЕСНОЇ СОТНІ4

ПОЗИЦІЯ УРЯДУ

РЕФОРМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
ЗЕЛЕНЕ СВІТЛО.....8
КОНЦЕПЦІЯ
РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ10
СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ АПК ВІД ІГОРЯ ШВАЙКА.....14

ДІЯЛЬНІСТЬ АСОЦІАЦІЇ

ХОЧЕМО ПОЧУТИ ПРО СТВОРЕННЯ
АБО РОЗУМІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ.....16
ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ19
ІГОР СОПЕЛКІН: У НАС СПІЛЬНА ТУРБОТА –
ТУРБОТА ПРО СІЛЬСЬКОГО ЖИТЕЛЯ20
ПРАВО НА СВОБОДУ АСОЦІАЦІЇ:
КОНТЕКСТ РАДИ ЄВРОПИ22
МИ НЕ КРИТИКУЄМО,
МИ ПРОПОНУЄМО РІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ26

РОЗВИТОК ГРОМАД

ГРОМАДСЬКІ ФОРМУВАННЯ З ОХОРОНИ ПОРЯДКУ:
ФОРМИ, ВИДИ ТА ЗАСАДИ28
ДЕЩО ПРО ОБЛІГАЦІЇ ВНУТРІШНІХ МІСЦЕВИХ ПОЗИК....34
ТРЕБА, ЩОБ СІЛЬСЬКА ШКОЛА
ЗА СВОЇМ РІВНЕМ РІВНЯЛАСЯ З МІСЬКОЮ37

ЗЕМЕЛЬНІ ПИТАННЯ

ГЕНЕРАЛЬНА ОРЕНДА ТА СТВОРЕННЯ ОБ'ЄДНАНЬ
ЗЕМЛЕВЛАСНИКІВ – ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ
ОРЕНДНИХ ВІДНОСИН38
ПОЛІТИЧНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ ЗМУШУЄ УКРАЇНСЬКИХ
АГРАРІЇВ ПРИСКОРИТИ ПОШУК НОВИХ РИНКІВ
ДЛЯ ЗБУТУ СВОЄЇ ПРОДУКЦІЇ40
НАСКІЛЬКИ УКРАЇНСЬКИЙ КАДАСТР
ВІДПОВІДАЄ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СТАНДАРТАМ.....42
КАДАСТР З АНАЛІТИЧНИМИ ЗДІБНОСТЯМИ44

КРАЦІ ПРАКТИКИ

ЯК ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ
БЕРДЯНСЬКА СТАЛИ АВТОРИТЕТНОЮ СИЛОЮ
В СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ46
РОЗШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ
ТА СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ
ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ48
ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ДІТЕЙ50

DESPRO

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Швейцарська Конфедерація

USAID | Проект АгроІнвест

Друк: ФОП Лушник В.М.
Свідоцтво про державну реєстрацію
ФОП: серія В02 № 714196
від 26.03.2004 р., видане Виконавчим
комітетом Світловодської міської ради
Кіровоградської області

Загальний наклад: 5 тис. примірників.
Ціна – договірна.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.
Редакція не завжди поділяє думку авторів та не несе відповідальності за зміст авторських матеріалів на сторінках видання.
За зміст рекламних матеріалів відповідальність несе рекламодавець.

ГОЛОС НЕБЕСНОЇ СОТНІ

Його двоюрідний брат зі сцени Майдану оголосив про сухе голодування (у хлопця донечка, 5 місяців). Допоки ідеї, запропоновані Серьогою, не матимуть відгуку у Верховній Раді. Серьожа написав чудову статтю для всіх нас. І я вірю, що ваша велетенська аудиторія читачів сприйме його ідеї! Допоможемо тиснути на РАДУ задля ухвалення народних рішень. Дякую вам! «Чуєш, Майдане?», Сергій Кемський, Інститут політичних та економічних ризиків і перспектив.

Мене дивують вислови, що лунають останнім часом у соціальних мережах. Мовляв, Майдану бракує сенсів, лідерів, планів, мотивації чи ще чогось. Після спілкування з десятками мітингувальників Майдану, особисто переконався, що в кожного є своє бачення подальших дій. Більше того, є можливість узагальнити всі ці бачення, адже вони не суперечать одне одному. Ця стаття – спроба такого узагальнення. Я сподіваюся, що до конструктивної розмови долучаться всі небайдужі, і разом ми сформулюємо спільний дієвий план.

Втілити в життя 5 статтю Конституції. Майдан скандує «Банду геть!» і дійсно бажає, щоб теперішні керманічі звільнили крісла. Разом із тим, кожен погоджується, що ми тут зібрались не для того, аби обирати нового доброго царя. Вимога громади полягає в перетворенні держави з феодального батога на інструмент самоорганізації суспільства. Нам більше не потрібні пастухи – нам потрібні виконавці волі громади, які ефективно координуватимуть суспільні ресурси для досягнення спільних цілей. Майдан вимагає, щоб люди, наділені повноваженнями, дбали про громадські цінності, а не про сімейні.

Окрім очільника вертикалі влади, багато зловживань здійснюють чиновники на місцевому рівні. Від них потерпають люди не лише у Львові та Києві, але й у Донецьку та Севастополі. Майдан, посилаючись на 5 статтю Конституції, винайшов засіб проти цього, сформульований Лесем Подерв'янським. Якщо висловити цю вимогу обезжиреними політологічними термінами, то йдеться про розвиток інструментів прямої демократії в Україні. Зокрема, ми потребуємо юридичних інструментів, через які суспільство впливатиме на закони й на осіб, які їх мають втілювати в життя.

В ідеалі – посади голів райвідділів міліції, районних судів, прокуратур тощо мають бути виборними. Дехто вважає, що суспільство не готове для такої кількості виборів, тому на сьогодні можна обмежитись правом громади звільняти будь-якого чиновника, який діє на території цієї громади.

Наприклад, Президента України можуть звільнити всі громадяни України; голову управління МВС області – мешканці відповідної області; голову апеляційного суду міста – городяни цього міста, голову районного суду – люди, що проживають у цьому районі; голову ЖЕКу – жителі будинків, які обслуговує ця контора.

Для ініціювання подібної відставки громадяни України не повинні нікому доводити обґрунтованість своєї вимоги – шукати, яку статтю якого кодексу порушив посадовець.

Універсальна підстава для звільнення – «втратив довіру громадян». Якщо за результатами місцевого референдуму чиновника проженуть із посади – він має бути позбавлений усіх пільг державного службовця, а по досягненню похилого віку отримувати мінімальну пенсію. Він не може бути призначеним на будь-яку державну посаду, але не повинен обмежуватись в праві бути обраним громадянами на виборну посаду.

Це потрібно, аби після кількох показових звільнень вони самі йшли у відставку, не чекаючи, доки народ висловить їм недовіру й позбавить останніх «пиченьок». Я назвав би це постійно діючою люстрацією: очищення не від тих, хто колись десь із кимось співпрацював, – а від тих, хто тепер псує життя громадянам України чи може зважитися на це в майбутньому. Для втілення в життя цієї вимоги ми потребуємо змін у законодавстві про референдуми за народною ініціативою – і не лише стосовно можливості звільняти посадовців через референдуми.

Потрібно привести до європейських стандартів процедуру ініціювання референдумів. Наприклад, у 8-мільйонній Швейцарії для ініціювання референдуму потрібно 50 тисяч підписів – це приблизно півтора відсотка громадян. У 45-мільйонній Іспанії – 500 тисяч – трохи більше одного відсотка. В Україні ця цифра складає 3 мільйони підписів або 6,5 відсотків населення країни.

Через це організувати в Україні «референдум за народною ініціативою» можуть лише добре профінансовані структури, що мають підтримку української чи зарубіжної влади. Вони теж є громадянами України, але назвати це народною ініціативою можна лише дуже умовно. Тож маємо знизити кількість підписів для ініціювання референдуму до 1-2 відсотків мешканців території, на якій проходить референдум. Якщо буде цифра в 2 відсотки, то для ініціювання референдуму про звільнення губернатора Харківщини буде потрібно зібрати близько 55 тисяч підписів; про звільнення мера Харкова – 35 тисяч підписів; про звільнення голови міліцейського відділку у Владіївці – 200 підписів. Звісно, можна кожного разу райвідділки громити чи Майдан збирати.

Але простіше й ефективніше здійснювати безпосереднє народовладдя через референдуми – Європа давно в цьому переконалася. Ті, хто прагне йти до Європи, як і ті, хто планує будувати Європу в Україні,

мають скористатися цим досвідом. Ще один важливий момент – результати референдумів, як вияв народної волі, повинні вступати в силу після їх встановлення, без жодних ухвал органів влади.

Якщо Янукович піде у відставку саме таким способом – суспільство матиме у своїх руках надійний спосіб усунути від влади будь-кого з його наступників – а це значно більше, ніж просто відставка.

Як саме домогтися прийняття такого закону Радою? Постійно діючий Майдан по всій Україні. Громадський сектор Євромайдану складається з десятків громадських організацій, які мало не щодня утворюють координаційні центри й проголошують себе очільниками громадського руху. Проте багато хто вже зрозумів, що не варто повторювати помилки політиків – об'єднуватись потрібно навколо принципів, а не особистостей.

Тому пропонуємо всім побратимам із Майдану наступні принципи єднання:

1. Прийняття рішень здійснюється за принципом «одна людина – один голос».
2. Представник громадської організації, формальної чи не формальної, має кількість голосів відповідно до кількості членів, які його обрали представляти їх у Раді громадського сектора. Тому медична служба Євромайдану, сили самооборони, волонтери кухні, як організовані групи, матимуть різний вплив на прийняття рішень – але кожна людина, незалежно від того, яку саме функцію вона виконує в спільній справі, буде рівноправною.
3. Від кожних 50-150 майданівців обирається 1 представник до Ради громадського сектора. Маленькі групи мають скоординуватися між собою й обрати 1 представника від кількох груп.
4. При прийнятті рішень Радою громадського сектора кожен представник має кількість голосів відповідно до кількості людей, які його обрали.
5. Кількість представників у Раді громадського сектора не обмежена, і кожна новоутворена група з 50-150 осіб може будь-коли направити туди свого представника або відкликати його й переобрати нового.
6. Група може зобов'язати свого представника поставити перед Радою громадського сектора те чи інше питання, проголосоване групою.
7. У разі, якщо група не згодна з голосуванням свого представника в Раді з того чи іншого питання, вона може провести в себе голосування із цього питання й повідомити

ЄВРОМАЙДАН

Раду про результати. Відповідно до цих результатів змінюються результати голосування в Раді.

8. Експерти, відомі громадські діячі, моральні авторитети тощо – можуть бути запрошеними Радою для консультацій, але рішення приймаються шляхом голосування Ради.

9. Члени Ради громадського сектора почергово модерують її роботу. Для виконання конкретних завдань здійснюються тимчасові робочі групи, які розформовуються після виконання цих завдань.

10. Представниками громадян у Раді чи координаторами робочих груп не можуть бути особи, що займають керівні та адміністративні посади в державних установах, державних підприємствах та політичних партіях.

11. Рада громадського сектора Євромайдану може координувати дії з політичними партіями, коли їх інтереси співпадають з інтересами громадськості, але при цьому не здійснює агітації й матимуть можливість самоорганізуватися на свій розсуд. Усі бажані зможуть долучитись до прийняття спільних рішень і вироблення загальної стратегії. За відсутності такого бажання людина може не входити в жодні групи й просто виконувати те, що вважає за потрібне.

Ця структура за потреби може бути юридично зареєстрована як громадська організація, але це завдання не першочергове. Після завершення київського етапу Майдану, ця організація може займатись захистом від репресій, створенням структур взаємодопомоги, що будуть задовольняти потреби суспільства замість держави та олігархічних бізнесів – наприклад,

виробничих, сільськогосподарських та споживчих кооперативів у галузі торгівлі, страхування, медицини, незалежних профспілок, кас взаємодопомоги тощо.

Наступні кроки. Оскільки перебування на Майдані не приносить результатів у вигляді рішень посадовців, пропонуємо розширити перелік засобів громадського тиску. Ініціативи з тиску на провладних олігархів виглядають перспективними, але недостатніми. Потрібно пікетувати будинки, офіси, та бізнеси всіх депутатів провладної більшості. Для цього можна створювати мобільні групи по 30-40 людей, які пікетуватимуть по 4-5 об'єктів на день.

У кожній групі має бути багато плакатів, банерів та кілька рупорів. Пікетування триватимуть по 1-2 години. Бажано, щоб на них відреагували міліціонери та журналісти. У сутички вступати не потрібно – при появі загрози фізичного протистояння група розсіюється й збирається біля місця наступного пікетування.

У такий спосіб можна не лише тиснути на кнопкодавів – зрештою, саме вони голосують у ВР, інстинкт самозбереження може взяти верх над партійною дисципліною, – але й залучати до протестів пасивну частину киян із різних районів міста.

Також, якщо буде можливість, варто отаборитися біля Межигір'я та під ВР, щоб можна було пікетувати законодавчий орган під час голосувань за важливі для громади законопроекти. Для організації такого тиску потрібно вже сьогодні: – створювати мапу з оселями, офісами та бізнесами провладних депутатів ВРУ; – формувати мобільні групи пікетувальників: принаймні, створити пункт, куди можуть звернутися ті, хто бажає брати в них участь; – підбати про спорядження: відповідні плакати, рупори тощо; – юридичній службі Майдану потрібно не лише піклуватися про затриманих, але й розробити проекти законів, які ВР має прийняти під тиском громадськості.

Усе це не просто. Але докорінні зміни в суспільстві ніколи не здійснюються без зусиль тисяч і тисяч людей, які вирішили жити по-іншому.

ЄВРОМАЙДАН

РЕФОРМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЗЕЛЕНЕ СВІТЛО

Будь-яка небайдужа людина усвідомлює, що повинна перебувати виключно в тому місці, де вона компетентна та де її знання й досвід можуть знадобитися, – вважає Володимир Гройсман – новопризначений міністр Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України. На що спрямовуються зусилля міністерства у найближчий час?

Олена Павленко

Зміни, які анонсує новий міністр регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства Володимир Гройсман спрямовані в першу чергу на реформу місцевого самоврядування. Міністр переконаний, що це найголовніша реформа на шляху економічного розвитку.

«Необхідно децентралізувати систему управління та передати максимально повноваження на місця, а також фінансові ресурси для здійснення цих повноважень органами місцевого самоврядування. Частину податків треба залишати на місцях, і громади самі мають вирішувати куди ці кошти спрямовувати. Тим самим ми надамо громадам реальну можливість розвивати свої території», – каже Віце-прем'єр.

За його словами, у свій час всередині країни були напрацьовані відповідні рішення щодо реформування системи

місцевого самоврядування, однак не було політичної волі, щоб втілити їх в життя. Серед документів, які були підготовані в різні роки, але так і не були прийняті, – проекти Концепції реформи місцевого самоврядування, законів України «Про право територіальних громад на об'єднання» і «Про співробітництво територіальних громад», низки інших законодавчих актів, які стосуються питань місцевого самоврядування та засад регіональної політики.

Міністр вважає, що все те, що відбувалося в нашій країні за останні роки – результат надмірної централізації влади. Сьогодні відновлено діалог з європейськими партнерами щодо реформи місцевого самоврядування. За приклад буде взято досвід європейських країн, зокрема досвід Польщі.

Днями у міністерстві створено три робочі групи: з питань реформування місцевого

самоврядування і регіональної політики, з питань ЖКГ і з питань будівництва. На засіданнях Кабміну тепер будуть присутні представники Асоціацій, які представляють інтереси місцевих громад: міст, районних та обласних рад, сільських та селищних рад.

Щодо механізму фінансування реформ міністр займає чітку позицію:

«Ніяких централізованих фондів! Ніяких централізованих програм розвитку шашок у регіонах на сотні мільйонів! Ніяких проектів розвитку світлодіодних ламп в Україні! Сьогодні Міністерство фінансів, до речі, ліквідувало і шашки, і світлодіоди. Все, що розподіляється в центрі, породжує корупцію. Завжди хтось ці гроші ділитиме і на щось претендуватиме. Вихід один: є гроші під якусь програму – розподіляйте в регіони за пропорційним принципом. Система розподілу коштів серед регіонів за держпрограмами має піти в небуття!

Якщо ми консолідуємо ресурс для регіонального розвитку, у повному обсязі маємо його передати в кожну територіальну громаду України. Село, місто, селище мають отримати свої кошти і забезпечити цим ресурсом вирішення нагальних проблем, які є на їх території», – сказав Володимир Гройсман.

«Я, як міністр, принципово не консолідуватиму фінанси у своїх руках. Так, ми ще маємо наповнити скарбницю, вийти з кризи і поступово передати повноваження, відповідальність і фінансові ресурси громадам. Залишивши державі контролюючі й балансуючі стратегічні функції. Тобто провести децентралізацію в повному обсязі. Для того, щоб регіони почали конкурувати й розвиватися. А місцеві владні еліти відчували вигоду в тому, щоб допомагати підприємствам і бізнесу розвиватися, а не вичавлювати з них

останнє. Після підписання Асоціації з ЄС, у нас з'являться нові ринки. І навіть з урахуванням усіх можливих ризиків країна піде вперед.

Довірене ж мені міністерство, що перебуває справді в критичній точці для розвитку всієї держави та її регіонів, включаючи Крим, Схід, Захід і Центр, розроблятиме ту саму збалансовану регіональну політику, яка широко обговорюватиметься і запроваджуватиметься. У різних сферах регіонального розвитку, будівництва, житлово-комунального господарства, усього життя країни. І це на сьогоднішній день – найголовніше», – каже новопризначений міністр Володимир Гройсман.

Повернути ОМС функції системи держархбудконтролю і реєстрації прав на нерухоме

«Зробити це треба, щоб побороти корупцію у будівельній галузі. Треба докорінно змінити систему держархбудконтролю і реєстрації прав на нерухоме майно. Вони були створені виключно для хабарництва і корупції.

Доцільно їхні функції повернути органам місцевого самоврядування, а процедуру подання декларацій про початок будівництва і про готовність об'єкта до експлуа-

тації зробити публічною», – переконаний міністр Володимир Гройсман. Крім того, необхідно мінімізувати контакт забудовників з чиновниками. Таким чином система буде ефективно працювати і, переконаний, зловживань не буде. Іншими словами, треба боротися не з людьми-корупціонерами, а усувати підвалини корупції. Урядовець запропонував також надати держархбудконтролю функції контролю якості будівництва в тих межах, які визначають учасники ринку.

Віце-прем'єр висловив готовність продовжити роботу над спрощенням та вдосконаленням дозвільної системи у будівництві, разом з тим назвав неприпустимим існування в країні такого поняття як самочинне будівництво.

«Самочинного будівництва взагалі не може бути. Хтось проектує, будує, дотримуючись чинного законодавства, а хтось просто без жодних на те законних рішень побудував той чи інший об'єкт. У багатьох країнах немає самобудів, і в нашій цього теж не повинно бути», – наголосив Володимир Гройсман.

Термін, протягом якого триває процедура набуття прав на землю, а це 540 днів, Віце-прем'єр назвав злочином і висловив

готовність підтримати напрацювання учасників будівельного ринку щодо спрощення процедур землевідводу.

Взагалі очільник ініціює міжнародний аудит усіх сфер управління Мінрегіону. На його думку, це зробити необхідно, щоб всі програми були проаналізовані з точки зору використання ресурсів і ми мали авторитетний висновок структур, які мають світове ім'я.

Він планує звернутися до партнерів у Європейському Союзі, щоб вони надали таку допомогу, а далі ці матеріали будуть направлені до правоохоронних органів.

«Це принципове рішення. Якщо ми цього не зробимо, ми не зможемо рухатися вперед. Політика, коли держава вважала, що на рівні міністерств сидять розумники, а в органах місцевого самоврядування нічого не розуміють, має відійти в історію. Функція Мінрегіону, наприклад, має полягати в нормативному забезпеченні перехідного етапу. Має бути побудована така система, яка дасть можливість реалізуватися всім територіальним громадам», – підкреслив Віце-прем'єр.

За матеріалами сайту <http://minregion.gov.ua/>

СХВАЛЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України

КОНЦЕПЦІЯ реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні

Проблема, яка потребує розв'язання

В Україні закладено конституційні засади місцевого самоврядування, ратифіковано Європейську хартію місцевого самоврядування, прийнято низку базових нормативно-правових актів, які створюють правові та фінансові основи діяльності його органів.

Проте від часу ухвалення Конституції України та базових для місцевого самоврядування нормативно-правових актів розвиток місцевого самоврядування фактично зупинився на рівні територіальних громад, міст обласного значення, оскільки переважна більшість територіальних громад через їх надмірну подрібненість та надзвичайно слабку матеріально-фінансову базу виявились неспроможними виконувати всі повноваження місцевого самоврядування.

Існуюча в Україні система місцевого самоврядування на сьогодні не задовольняє потреб суспільства. Функціонування місцевого самоврядування в більшості територіальних громад не забезпечує створення та підтримки сприятливого життєвого середовища, необхідного для всебічного розвитку людини, її самореалізації, захисту її прав, надання населенню якісних і доступних адміністративних, соціальних та інших послуг, які надаються органами місцевого самоврядування, виконавчими органами, створеними ними установами та організаціями, далі – публічних послуг, що надаються на відповідних територіях.

Починаючи з 1991 року чисельність сільського населення зменшилася на 2,5 млн осіб, а кількість сільських населених пунктів – на 348 одиниць. Разом з тим кількість сільських рад збільшилася на 1067 одиниць.

З майже 12 тис. територіальних громад у більш як половині чисельність жителів становить менш як 3 тис. осіб, з них у 4809 громадах – менш як 1 тис. осіб, а у 1129 громадах – менш як 500 осіб, у більшості з яких не утворено відповідно до законодавства виконавчих органів місцевих рад, відсутні бюджетні установи, комунальні підприємства тощо. Органи місцевого самоврядування таких громад фактично не можуть здійснювати наданих їм законом повноважень.

Дотаційність 5419 місцевих бюджетів становить понад 70 відсотків, 483 територіальні громади на 90 відсотків утримуються за рахунок коштів державного бюджету.

Необхідність постійної фінансової підтримки малочисельних територіальних громад з використанням системи дотацій виврівнювання, яка реалізується через районні бюджети, обтяжлива для державного бюджету та стримує розвиток малих міст і великих селищ.

Суттєвого вдосконалення потребує також система територіальної організації влади

з метою підвищення ефективності управління суспільним розвитком на відповідній території.

Збереження диспропорційності та архаїзму радянської системи адміністративно-територіального устрою як основи існування нерациональної територіальної організації влади (відсутність цілісної території адміністративно-територіальної одиниці базового рівня, перебування територіальної громади села, селища, міста у складі іншої територіальної громади або на території іншої адміністративно-територіальної одиниці, територіальної громади району в місті) призводить до конфлікту компетенцій як між органами місцевого самоврядування, так і між органами місцевого самоврядування та місцевими органами виконавчої влади, а отже до неналежної організації регіональної та місцевої влади, неефективного управління суспільним розвитком на відповідній території.

Реалізація структурних реформ дасть змогу досягти стійкого економічного ефекту за умови гармонізації їх пріоритетів і етапів з реформою місцевого самоврядування та територіальної організації влади.

Перед місцевим самоврядуванням поставили виклики, які потребують ефективного та швидкого реагування:

- тенденція до погіршення якості та доступності публічних послуг через ресурсну неспроможність переважної більшості органів місцевого самоврядування щодо здійснення власних і делегованих повноважень;
- зношеність теплових, каналізаційних, водопостачальних мереж і житлового фонду та ризик виникнення техногенних катастроф в умовах обмеженості фінансових ресурсів місцевого самоврядування для інвестицій в інфраструктуру;
- складна демографічна ситуація у більшості територіальних громад (старіння населення, знелюднення сільських територій та монофункціональних міст);
- тенденції до розходження місцевої політики у соціально-економічному розвитку з реальними інтересами територіальних громад через відірваність від виборців депутатського корпусу, залежного від місцевих організацій політичних партій, соціальну дезінтегрованість самих громад, нерозвиненість форм демократії участі, неспроможність жителів до солідарних дій, спрямованих на захист своїх прав і відстоювання інтересів у співпраці з органами місцевої влади та досягнення спільних цілей розвитку громади;
- зниження кваліфікаційного рівня посадових осіб місцевого самоврядування, зокрема через недостатню конкурентність органів місцевого самоврядування на ринку праці, зниження рівня престижності посад, що призводить до низької ефективності управлінських рішень;
- корпоратизація органів місцевого самоврядування, закритість і непрозорість їх діяльності, корупція, що призводить до зниження ефективності використання ресурсів, погіршення інвестиційної привабливості територій, зростання соціальної напруги;
- тенденція до надмірної централізації повноважень та фінансово-матеріальних ресурсів; відсторонення місцевого самоврядування від вирішення питань у сфері земельних від-

носин, посилення політичної та соціальної напруги серед сільського населення через відсутність повсюдності місцевого самоврядування.

Зазначені виклики посилюються проблемами правового, законодавчого та інституційного характеру, а також неузгодженістю реформ у різних сферах без реформування системи місцевого самоврядування та територіального устрою держави.

Мета концепції

Метою Концепції є визначення напрямів, механізмів та строків формування ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади, спроможної створити та підтримувати повноцінне життєве середовище для громадян, максимально забезпечити передовсім надання якісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів демократії участі, задоволення інтересів громадян у всіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад.

Шляхи і способи розв'язання проблеми

Проблему передбачається розв'язати шляхом:

- запровадження об'єднаної територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади, здатних забезпечити доступність та якість публічних послуг, що надаються такими органами, а також, значною мірою, необхідну для цього ресурсну базу;
- створення належних матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення здійснення органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень;
- розмежування повноважень у системі органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою за принципом субсидіарності;
- розмежування повноважень між місцевими органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на засадах децентралізації влади;
- запровадження механізму державного контролю за законністю рішень органів місцевого самоврядування та якістю надання населенню публічних послуг;
- максимального залучення населення до прийняття управлінських рішень, сприяння розвитку форм демократії участі на місцях;
- удосконалення механізму координації діяльності місцевих органів виконавчої влади.

Принципи реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади

Реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади здійснюється виходячи з таких принципів:

- верховенства права;
- відкритості, прозорості та громадської участі;
- повсюдності місцевого самоврядування;
- субсидіарності;
- доступності публічних послуг;
- підзвітності та підконтрольності органів і посадових осіб місцевого самоврядування територіальній громаді;

- підконтрольності органів місцевого самоврядування органам виконавчої влади у питаннях дотримання Конституції та законів України;
- правової, організаційної та фінансової спроможності місцевого самоврядування;
- державної підтримки місцевого самоврядування;
- партнерства між державою та місцевим самоврядуванням;
- сталого розвитку територій.

Завдання реформи

Забезпечення доступності та якості публічних послуг

Публічні послуги повинні надаватися відповідно до державних стандартів, основою яких мають бути:

- *територіальна доступність* – базові публічні послуги повинні надаватися у громаді, в якій проживає особа;
- *зручність для надання базових адміністративних та соціальних послуг у зручний для споживачів спосіб* – органи місцевого самоврядування повинні мати у своєму розпорядженні відповідні приміщення та інфраструктуру;
- *інформаційна відкритість* – інформація про послуги, порядок і умови їх надання повинна бути доступною у кожному населеному пункті;
- *професійність* – послуги повинні надаватися фаховим персоналом, має функціонувати система безперервної освіти посадових осіб місцевого самоврядування.

Досягнення оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади

Доступність та належна якість публічних послуг забезпечується через оптимальний розподіл повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою за принципами субсидіарності та децентралізації.

Органам місцевого самоврядування базового рівня надаються повноваження відповідно до їх кадрового, фінансового, інфраструктурного потенціалу та ресурсів на новій територіальній основі. Ці повноваження поділяються на власні, пов'язані з вирішенням питань місцевого значення, та делеговані (передані державою), що стосуються здійснення державних програм.

Основні повноваження органів місцевого самоврядування базового рівня:

- місцевий економічний розвиток (залучення інвестицій, розвиток підприємництва);
- розвиток місцевої інфраструктури (доріг, мереж водо-, тепло-, газо-, електропостачання і водовідведення, інформаційних мереж, об'єктів соціального та культурного призначення);
- планування розвитку території громади (стратегічне та генеральне планування, зонування);
- вирішення питань забудови території (відведення земельних ділянок, надання

- дозволів на будівництво, прийняття в експлуатацію будівель);
- благоустрій території;
- надання житлово-комунальних послуг (централізоване водо-, теплопостачання та водовідведення, вивезення та утилізація відходів, утримання житла комунальної власності);
- організація пасажирських перевезень на території громади;
- утримання доріг комунальної власності в поселеннях;
- громадська безпека;
- гасіння пожеж;
- середня, дошкільна та позашкільна освіта;
- швидка медична допомога, первинна охорона здоров'я, профілактика хвороб;
- культура та фізична культура (утримання та організація роботи будинків культури, клубів, бібліотек, стадіонів, спортивних майданчиків);
- соціальна допомога через територіальні центри;
- адміністративні послуги через центри надання таких послуг.

Послуги органів виконавчої влади, що надаються на базовому рівні:

- санітарно-епідеміологічний захист;
- соціальний захист населення (виплата пенсій, субсидій, компенсацій, забезпечення надання пільг);
- казначейське обслуговування;
- реєстрації актів державного стану.

Основні повноваження органів місцевого самоврядування районного рівня:

- виховання та навчання дітей у школах-інтернатах загального профілю;
- надання медичних послуг вторинного рівня.

Основні повноваження органів місцевого самоврядування обласного рівня:

- регіональний розвиток;
- охорона довкілля;
- розвиток обласної інфраструктури, передусім шляхів обласного значення, мікрайонного та міжобласного пасажирського транспорту;
- забезпечення професійно-технічної освіти;

- надання високоспеціалізованої медичної допомоги;
- розвиток культури, спорту, туризму.

Повноваження передаються державою органам місцевого самоврядування, що діють на тому рівні адміністративно-територіального устрою, на якому можливо і доцільно їх здійснювати з огляду на кадровий, фінансовий, інфраструктурний потенціал та ресурси, необхідні для реалізації повноважень на такому рівні.

Для забезпечення оптимального розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою:

- удосконалюється система залучення громадськості до розроблення управлінських рішень і контролю за їх реалізацією;
- визначається достатня податкова база, що забезпечує виконання органами місцевого самоврядування власних повноважень, виходячи з об'єктивних критеріїв фінансування державою делегованих повноважень;
- на кожному адміністративно-територіальному рівні утворюються представницькі органи місцевого самоврядування з власними виконавчими органами;
- забезпечується ефективний державний контроль за дотриманням органами місцевого самоврядування вимог Конституції та законів України.

Визначення об'єкту територіальної основи для діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади, здатної забезпечити доступність та якість публічних послуг, що надаються такими органами

Формування критеріїв для адміністративно-територіальних одиниць різного рівня адміністративно-територіального устрою держави здійснюється з урахуванням того, що адміністративно-територіальний устрій складається з трьох рівнів:

- базовий (адміністративно-територіальні одиниці – громади);

- (адміністративно-територіальні одиниці – райони);
- регіональний (адміністративно-територіальні одиниці – Автономна Республіка Крим, області, міста Київ і Севастополь);
- територія адміністративно-територіальної одиниці є нерозривною, наявність анклавів та ексклавів не допускається;
- у межах адміністративно-територіальної одиниці не може бути інших адміністративно-територіальних одиниць того ж рівня;
- територія адміністративно-територіальної одиниці базового рівня визначається з урахуванням доступності основних послуг, що надаються у громаді (швидкої медичної допомоги в ургентних випадках та пожежної допомоги, час якої не має перевищувати 30 хвилин).

На кожному рівні адміністративно-територіального устрою функціонують відповідні органи публічної влади:

- базовий рівень – сільська, селищна, міська ради та їх виконавчі органи, представництва (представники) окремих органів виконавчої влади;
- районний рівень – районні ради та їх виконавчі органи, районні державні адміністрації, територіальні органи центральних органів виконавчої влади;
- регіональний рівень – Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, обласні ради та їх виконавчі органи, обласні державні адміністрації, Київська міська та Севастопольська ради та їх виконавчі органи, Київська та Севастопольська міські державні адміністрації, територіальні органи центральних органів виконавчої влади.

Створення належних матеріальних, фінансових та організаційних умов для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень

Належні матеріальні, фінансові, кадрові та організаційні умови для забезпечення виконання органами місцевого самоврядування власних і делегованих повноважень створюються на основі таких принципів:

- визначені законом повноваження органів місцевого самоврядування мають бути

- забезпечені відповідними ресурсами для їх здійснення;
- обсяг дотації вирівнювання розраховується на основі уніфікованих стандартів надання публічних послуг;
- трансферти з державного бюджету надаються безпосередньо кожному місцевому бюджету;
- фінансову основу здійснення органами місцевого самоврядування власних повноважень становлять податки та збори, які за своєю природою пов'язані з територією відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

Встановлюється право органів місцевого самоврядування щодо регулювання ставок місцевих податків.

Не допускається надання іншими органами публічної влади податкових пільг, які зменшують власні доходи місцевих бюджетів. Пільги з місцевих податків і зборів можуть встановлюватися лише тим органом місцевого самоврядування, до бюджету якого зараховуються такі податки.

Органи місцевого самоврядування повинні отримати доступ до залучення кредитних ресурсів для інвестиційного розвитку через спрощення процедур погодження запозичень і місцевих гарантій та збалансування їх із способами державного контролю, спрямованого на запобігання банкрутства об'єктів права комунальної власності органів місцевого самоврядування:

- підвищення прозорості та ефективності використання бюджетних коштів шляхом запровадження програмно-цільового методу для всіх місцевих бюджетів;
- матеріальною основою місцевого самоврядування повинно бути майно, зокрема земля, що перебуває у власності територіальних громад сіл, селищ, міст (комунальної власності), об'єкти спільної власності територіальних громад сіл, селищ, міст, району, області, а також збори та податки;
- територіальні громади повинні отримати право розпоряджатися земельними ресурсами у межах своєї території, об'єднувати свої майно та ресурси в рамках співробітництва територіальних громад для виконання спільних програм та більш ефективного надання публічних послуг населенню суміжних територіальних громад;

- максимальне залучення населення до прийняття управлінських рішень з питань місцевого значення та сприяння розвитку форм демократії участі;
- запровадження ефективних механізмів участі громадськості у виробленні органами місцевого самоврядування важливих управлінських рішень, зокрема в питаннях прийняття стратегії розвитку громади, ухвалення статутів територіальних громад, проектів містобудівної документації (генеральних планів розвитку міст, селищ, сіл тощо);
- надання загальним зборам громадян за місцем проживання згідно із законом та відповідно до статуту територіальної громади права ініціювати позачергове звітування посадових осіб місцевого самоврядування перед територіальною громадою, а також установлення обов'язку для органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб обґрунтовувати власні рішення про врахування або неврахування рішень загальних зборів;
- утворення при органах місцевого самоврядування консультативно-дорадчих органів для проведення консультацій з громадськістю, сприяння здійсненню громадських експертиз проектів рішень та прийнятих рішень органів місцевого самоврядування;
- забезпечення права територіальних громад на місцевий референдум;
- удосконалення процедури утворення органів самоорганізації населення, визначення чіткого порядку наділення їх частиною повноважень органів місцевого самоврядування, а також виділення коштів для зазначених органів, витрачання ними зазначених коштів, звітування про їх використання;
- поширення практики утворення органів самоорганізації населення, зокрема у територіальних громадах, які складаються з більш як одного населеного пункту, наділення їх частиною повноважень органів місцевого самоврядування;
- запровадження механізму державного контролю за законністю рішень органів місцевого самоврядування та якістю надання населенню публічних послуг;
- перетворення місцевих держадміністрацій в контрольно-наглядні органи у системі виконавчої влади з функцією координації діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади на відповідній території;

- за місцевими державними адміністраціями закріплюється контроль за законністю рішень органів місцевого самоврядування, при цьому місцеві ради не мають права висловлювати недовіру главам відповідних місцевих державних адміністрацій.

Реалізація Концепції здійснюється двома етапами.

На першому підготовчому етапі (2014 рік) передбачається:

- розробити проекти та прийняти акти законодавства щодо запровадження механізму демократії участі на місцях, удосконалення правового регулювання процедур проведення загальних зборів (конференцій) жителів територіальної громади за місцем проживання та встановлення додаткових гарантій діяльності органів самоорганізації населення, створити сприятливі правові умови для широкого залучення населення до прийняття управлінських рішень органами місцевого самоврядування та їх виконавчими органами;
- створити законодавчу основу для реалізації права територіальних громад на добровільне об'єднання, передбачивши при цьому надання протягом трьох років державної підтримки утвореним об'єднаним громадам для поліпшення інфраструктури надання послуг та транспортної доступності;
- створити законодавчу основу для реалізації права територіальних громад на співробітництво на засадах ресурсно-організаційної кооперації та отримання державної підтримки проектів такого співробітництва;
- законодавчо врегулювати систему адміністративно-територіального устрою;
- здійснити моделювання адміністративно-територіальних одиниць в регіонах та підготувати проекти необхідних нормативних актів для завершення формування нової системи адміністративно-територіального устрою України;
- визначити Міністерство регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України головним центральним органом виконавчої влади з проведення реформи та запровадити на рівні Кабінету Міністрів України механізм координації проведення реформи місцевого самоврядування через створення комітету з реформи на чолі з Прем'єр-міністром України;

- провести широку інформаційно-роз'яснювальну роботу з реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади;
- створити конституційну основу утворення виконавчих органів обласних та районних рад, розподілу повноважень між ними та відповідними місцевими адміністраціями;
- завершити формування законодавчої бази діяльності органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на новій територіальній основі з визначенням повноважень та їх ресурсного забезпечення відповідно до вимог цієї Концепції.

На другому етапі реалізації Концепції (2015-2017 роки) передбачається:

- уніфікувати і стандартизувати адміністративні та соціальні послуги, що надаються населенню органами місцевого самоврядування та органами виконавчої влади, виходячи із принципів максимальної доступності послуг для їх споживачів та забезпечити на законодавчому рівні умови для їх належного фінансування;
- провести інституційну реорганізацію органів місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади на новій територіальній основі;
- провести місцеві вибори з урахуванням реформованої системи органів місцевого самоврядування;
- удосконалити систему планування території громад, вирішити питання забезпечення новостворених громад схемами планування території та генеральними планами.

Очікувані результати

Реалізація Концепції сприятиме:

- посиленню правової, організаційної та матеріальної спроможності територіальних громад, органів місцевого самоврядування, провадженню їх діяльності з дотриманням принципів та положень Європейської хартії місцевого самоврядування;
- доступності публічних послуг, підвищенню їх якості;
- впровадженню механізму здійснення місцевими держадміністраціями та населенням контролю за наданням органами місцевого самоврядування, територіальними органами центральних органів виконавчої влади публічних послуг;
- запровадження стандарту (нормативів) якості публічних послуг, що надаються

- населенню органами місцевого самоврядування базового та регіонального рівня, критеріїв оцінювання якості;
- створенню сприятливих правових умов для максимально широкого залучення населення до прийняття управлінських рішень, а також розвитку форм демократії участі на місцях;
- формуванню ефективної територіальної системи місцевого самоврядування та місцевих органів виконавчої влади, здатної забезпечити сталий соціально-економічний розвиток відповідних адміністративно-територіальних одиниць;
- утворенню об'єднаних територіальних громад, спроможних самостійно або через органи місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення;
- соціально-економічному розвитку територіальних громад та регіонів;
- стимулюванню економічного розвитку територій за рахунок удосконалення механізмів впливу органів місцевого самоврядування на визначення пріоритетів місцевого економічного розвитку;
- визначенню чітких меж кожної адміністративно-територіальної одиниці, забезпеченню повсюдності юрисдикції органів місцевого самоврядування на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці та недопущенню наявності в межах територіальної громади інших адміністративно-територіальних одиниць;
- утворенню виконавчих органів обласних та районних рад;
- перетворенню місцевих держадміністрацій в контрольно-наглядні органи у системі виконавчої влади з функцією координації діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади на відповідній території;
- забезпеченню розподілу повноважень між органами місцевого самоврядування базового та регіонального рівня, місцевими держадміністраціями та територіальними органами центральних органів виконавчої влади.

Обсяг фінансових ресурсів

Фінансування заходів з реалізації Концепції здійснюється з державного та місцевих бюджетів у межах асигнувань, що передбачаються у бюджетах відповідних територіальних громад на відповідний рік, а також за рахунок міжнародної технічної та фінансової допомоги.

СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ АПК ВІД ІГОРЯ ШВАЙКА

Скасуванням ряду дозвільних перешкод для ведення бізнесу, розвиток інфраструктури (елеваторів та портів), підтримка дрібного товаровиробника – не повний перелік першочергових завдань, які визначає найважливішими міністр АПК Ігор Швайка.

■ Ігор Швайка

– Особливий наголос на підтримку дрібного товаровиробника, бо в Україні проживає величезна кількість людей, для яких єдиний заробіток – це підсобне господарство, здача на переробку молока тощо, – каже міністр.

– Паралельно думаємо над розвитком сільських територій, аби села та їх жителі отримали другий шанс. В структурі аграрного ринку в перспективі мають гармонійно поєднуватися великі, середні та малі виробники. Ситуація, коли великий агровиробник чи корпорація володіють всіма землями в десятках сіл одного району, небезпечна і потребує переосмислення. Адже всю посівну і збиральну кампанію проводить незначна кількість людей, які переїжджають з одного району в інший, а в селах зростає безробіття, у людей немає заробітних плат, надходження до селищного бюджету зменшують і це породжує соціальні проблеми в сільській місцевості. На мій погляд, це треба міняти. Скільки буде становити відсоток зосередження земель в одному районі в обробітку однієї компанії – поки що сказати не можу. Але ми зараз працюємо над законопроектом про обіг сільськогосподарських земель, і після консультацій

з учасниками ринку компромісна цифра там буде прописана.

Визначено пріоритетні напрямки діяльності щодо законопроектної роботи

Шість першочергових законопроектів вже направлено до центральних органів виконавчої влади. Зокрема, це законопроекти «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо безпеки харчових продуктів», «Про корми», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо ідентифікації та реєстрації тварин», «Про побічні продукти тваринного походження, що не призначені для споживання людиною» «Про державний контроль у сфері забезпечення безпеки та якості харчових продуктів і кормів, благополуччя тварин», «Про внесення змін до Закону України «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі».

Проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо безпеки харчових продуктів» встановлює механізм простежуваності щодо безпеки та якості харчових продуктів згідно з вимогами європейського законодавства. Він дозволить створити належну систему контролю в сфері санітарних та фітосанітарних заходів, еквівалентну до системи ЄС. Розробка та підписання ще одного проекту, розробленого міністерством, продиктована необхідністю гармонізації законодавства України із законодавством ЄС.

Це стосується законопроекту «Про корми», яким удосконалюється процес виробництва та обігу кормів, кормових добавок та преміксів, а саме виключається застосування у виробництві кормів антибіотиків, генетично модифікованих та інших шкідливих організмів.

Законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо ідентифікації та реєстрації тварин» пропонує ідентифікувати всіх сільськогосподарських тварин на території держави. Це надасть можливість нашій

тваринницькій продукції повноцінно вийти на світові ринки та бути на них конкурентоспроможною. Законопроект «Про державний контроль у сфері забезпечення безпеки та якості харчових продуктів і кормів, благополуччя тварин» встановлює, яким чином буде здійснюватись контроль харчових продуктів тваринного походження (свіжого м'яса, моллюсків, риби та рибних продуктів; сирого молока та молочних продуктів тощо).

Проект закону «Про побічні продукти тваринного походження, що не призначені для споживання людиною» передбачає цивілізоване унормування діяльності, яка пов'язана з утворенням, збиранням, перевезенням, зберіганням, обробленням, переробкою, утилізацією, побічних продуктів тваринного походження, що не призначені для споживання людиною тощо.

Крім того, міністром підписаний проект закону «Про внесення змін до Закону України «Про особливості приватизації майна в агропромисловому комплексі», яким пропонується, що працівникам та прирівняним до них особам безоплатно надається частка державного майна (акції) підприємства (організації), що приватизується, вартість якої визначається у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

– Ми маємо скоординувати свою роботу так, щоб ці першочергові законопроекти максимально швидко пройшли погодження в усіх зацікавлених органах виконавчої влади, були внесені на розгляд парламенту та ухвалені, – підкреслив Ігор Швайка.

Спрощено дозвільні процедури щодо ввезення тварин та продуктів тваринного походження

Постановою «Про внесення змін до Порядку видачі дозволу на ввезення на територію України тварин, продуктів тваринного походження, репродуктивного матеріалу, біологічних продуктів,

патологічного матеріалу, ветеринарних препаратів, субстанцій, кормових добавок, преміксів та кормів» передбачається спрощення дозвільних процедур для ведення бізнесу, зменшення навантаження на підприємців, що провадять діяльність, пов'язану зі ввезенням на територію України підконтрольних товарів. Такий підхід унеможливило корупційні схеми у даному питанні.

Нововведення, ухвалені Урядом, стосуються встановлення безстрокового терміну дії дозволу на ввезення на територію України тварин, продуктів тваринного походження, репродуктивного матеріалу, біологічних продуктів, патологічного матеріалу, ветеринарних препаратів, субстанцій, кормових добавок, преміксів та кормів, а також уточнюється норма початку ввезення товарів. Тобто, для ввезення сировини та продукції тваринного походження, що раніше ввозилися на територію України, дозвіл не потрібний.

Раніше дозвіл видавався підприємству-імпортеру Держветфітослужбою на визначену партію товару і на визначений термін. Цей дозвіл був прикладом абсолютно неефективного державного регулювання та містив значну корупційну складову. Задля отримання дозволу імпортерам доводилось сплачувати 35\$ за тону імпортованої продукції, незважаючи на «безоплатність» його видачі.

Це рішення Уряду є ще одним кроком до викоринення корупційних схем у аграрній галузі, адже воно значно спрощує

дозвільні процедури ведення діяльності, пов'язаної зі ввезенням на територію України тварин та продуктів тваринного походження. Те ж саме відбуватиметься і в інших галузях аграрного сектору. Встановити прозорий діалог з бізнесом, дати йому можливість комфортно працювати в Україні прагне Ігор Швайка.

Скасовано 15 неефективних бюджетних програм.

– Зокрема, одну аграрну, підтримка технічного переоснащення в АПК. Заміна імпорту сільськогосподарської техніки на українську – це одна з принципових ініціатив, яка з рівня концепції переноситиметься в практичну площину. Розвиток вітчизняного виробництва – це додаткові робочі місця для українців.

У міністерстві підтримують вимогу аграріїв щодо ліквідації технічного огляду сільськогосподарської техніки. Це абсолютно зайва, штучно створена процедура у дозвільній системі, яка є додатковим обтяженням для сільгосптоваровиробників і механізмом стягнення з них незаконних платежів. Тим більше, що здійснюваний техогляд у жодному разі не впливає на рівень технічної безпеки та стан сільгосптехніки. У цьому контексті достатньо ведення повного реєстру сільськогосподарської техніки та добровільного декларування у ньому виробниками власного обладнання, – заявив сьогодні міністр аграрної політики та продовольства України Ігор Швайка на засіданні Ради Аграрного Союзу України.

– Агропромисловий комплекс сам себе може прогудувати. І наше завдання – створити умови для залучення інвестицій, а не займатися псевдопідтримкою за бюджетний кошт. Прикладом такої псевдопідтримки служить пільгове оподаткування для виробників вітчизняної техніки. Але давайте придивимось, чи насправді це виробники. Зараз українською технікою називають ту, яка складається мінімум з 20% (а пропонували знизити взагалі до 7%) деталей вітчизняного виробництва. Аби потрапити під такий пільговий режим, виробники завозять з-за кордону окремі виробничі вузли, колеса, потім на них надягають українську гуму, або, у кращому випадку, на трактор ставлять акумулятор вітчизняного виробництва і презентують ринку як український трактор.

Але це не український продукт. Він як був італійським або китайським, так ним і залишився. Тому наша стратегічна задача – сприяти відкриттю в Україні виробничих потужностей іноземних компаній із виробництва сільськогосподарської техніки. Тому ми пропонуватимемо їм будувати у нас виробничі потужності, бо через певний час, умовно кажучи, через 5 років, ввізне мито на імпортовану техніку (нову чи яка була у використанні) значно підвищиться. Тому той, хто зайде зараз на український ринок, привезе технологію та гроші, отримає змогу й надалі працювати на внутрішньому ринку, – каже міністр АПК.

За матеріалами <http://minagro.gov.ua/>

ХОЧЕМО ПОЧУТИ ПРО СТВОРЕННЯ АБО РОЗУМІННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕЇ

Ми часто кажемо, що село – це колыска України. А ще: зникне село – зникне держава. Тому нам потрібна загальнонаціональна парадигма відродження українського села в натурі. Духовність, культура, чистота відносин живуть в українському селі. Про це говорили на останньому правлінні ВАССР.

Наталія Ключник

■ Іван Бісюк

На розширене засідання правління ВАССР, яке відбулось у приміщенні Міністерства агропромислового комплексу та продовольства, були запрошені перший заступник міністра АПК Бісюк І. Ю., керівники профільних департаментів міністерства, Голова профспілки працівників агропромислового комплексу Сопелкін І. С., Голова правління ПАТ «Держзембанк» Скосирська С. В., Голова Центральної Ради Всеукраїнсько-фізкультурно-спортивного товариства «Колос» АПК України, лідери сільських громад України, переможці конкурсу «Кращі практики розвитку сільських територій».

Головним питанням останніх кількох місяців на усіх рівнях є суспільно-політична ситуація в Україні. Учасники зібрання висловили тривогу та занепокоєння ситуацією, яка склалася в країні.

Цілісність, суверенітет держави – головний пріоритет на сьогодні, а ще мобілізація усіх зусиль для відродження української держави, українського села зокрема.

– Останніми роками склалась гарна співпраця міністерства АПК з асоціацією, – зазначив у своєму виступі Перший заступник Міністра аграрної політики та продовольства України Іван Бісюк. – Співпрацю за останній рік вдалося перетворити у системне співробітництво. Міністерство системно залучає сільських голів до обговорення, вирішення проблемних питань галузевого характеру. Це стосується спільної законопроектної роботи, участі у різних заходах.

Жоден виїзд представників міністерства не проходить без зустрічей із сільськими головами, бо без сільського голови виявити проблеми неможливо. Ми маємо на сьогодні 28 тис. сільських населених пунктів, а це третина населення України. У сільсько-господарському виробництві зайнято майже 5 млн осіб, що становить 34% від усіх, хто проживають у сільській місцевості. У своїй доповіді Іван Юрійович зупинився на декількох напрямках.

Розвиток сільських територій та громад

– Яку маємо перспективу економічного розвитку територій? Нині необхідно всі зусилля уряду спрямувати на розвиток саме сільських територій, в тому числі й через бюджетну підтримку. Соціальна складова системи розвитку сільських територій до 2020 року – це сільгоспкооперація.

У минулому році було розроблено та схвалено стратегію розвитку аграрного сектору економіки до 2020 року. В ній передбачені ключові питання галузевого характеру. Також велика увага приділяється вдосконаленню та посиленню стимулюючої політики держави щодо розвитку малих форм господарювання на селі та їх кооперації.

Влада має гарантувати державну допомогу створення та розвитку СОК, збуту с/г продукції та реалізацію цих завдань. Ми повинні гарантувати підтримку СОК

на етапі просування продукта на ринку, сприяти наближенню товаровиробника до споживача, формувати сучасні ринкові механізми.

З власного досвіду можу засвідчити, що проблем у сільських територіях чимало. Найголовніше – ми повинні дати можливість людині, що проживає у селі заробити «живі гроші».

Якщо ми розуміємо, що через свою садибну ділянку людина може забезпечити себе якимось продуктом харчування, то промисловими товарами вона себе забезпечити не може.

Кошти можна тільки заробити через тісні форми господарювання з фермерськими господарствами, кооперативами та навіть із тими агрохолдингами, які сьогодні працюють на їх території. Іншого джерела достатку людини, яка живе в селі, немає.

Прикро говорити, але це факт: добре у селі живуть пенсіонери та інваліди, яким виплачують хоч мізерні, проте живі кошти, а працездатне населення такої можливості не має. Держава зобов'язана вирішити питання у цьому напрямі. Суб'єкти сільсько-господарської діяльності мають мати місцеву, сільську приписку, а не міську.

У січні прийнятий закон про внесення змін до ЗУ «Про сільськогосподарську кооперацію», який визначив особливості діяльності сільськогосподарських кооперативів.

Встановлено, що СОК не є власниками с/г продукції, виробленої його членами, а надходження, одержані СОК від збуту або продажу с/г продукції, за дорученням своїх членів, не є його доходами.

Така зміна усунула додаткове податкове навантаження на членів СОК в частині сплати податків. Результатом прийняття цього закону стало значне зростання СОК

у населених пунктах. За минулий рік кількість їх зростає на 142 одиниці. У 2013 році кооперативами об'єднано майже 30 тис. осіб та створено на селі понад 2,5 тис. постійних робочих місць. Відбувається структурування кооперативного руху. Сьогодні в Україні діє 2 обласних об'єднання кооперативів.

Звісно, на етапах становлення с/г кооперативу в його засновників виникають проблеми фінансового характеру. Відсутність стартового капіталу стримує ініціативи. І ось тут можна розраховувати на допомогу держави.

Це можуть бути кошти місцевих бюджетів в рамках регіональних програм, кошти проектів міжнародної технічної допомоги, благодійних організацій та безпосередньо кошти державного бюджету. І саме голови сільських та селищних рад можуть виступити ініціаторами з пошуку інвестицій.

Наша мета – щоб сьогодні селяни зрозуміли, що шляхом об'єднання вони створюють впливову економічну силу, яка здатна вирішувати їх спільні проблеми та розвивати територію, на яких вони проживають.

Діалог правління ВАССР з Міністерством АПК – це великий крок вперед

– Донедавна сільські голови працювали на рівні своїх сільських районів. З початком впровадження ініціативи «Рідне село» ситуація почала змінюватися. Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад включилась у її реалізацію.

Головним механізмом реалізації ініціативи є всебічна підтримка всіх форм кооперації на селі. Цю ідею ми будемо доводити до логічного завершення. Пілотний проект заготівельно-збутової мережі сільсько-господарської продукції в Києві. Він тривав протягом листопада-грудня 2013 року. Тепер ми плануємо цей досвід реалізувати в кожній області.

Для початку плануємо закупити близько 1 тис. автомобілів «Газель» та видати їх заготівельним кооперативам в областях для вивозу та реалізації власної продукції. Як це було в м. Києві: було визначено 12 точок для реалізації сільгосппродукції, продукцію на пряму поставляли з села до міста. Зрозуміло, що це спростило міському жителю доступ до якісної, органічної продукції, дало можливість сформувати більш привабливу ціну. Цю роботу будемо продовжувати.

Пропонуємо асоціації долучитися до інформаційно-роз'яснювальної роботи, з метою залучення більш широкого кола сільгоспвиробників та населених пунктів до формування більш розгалуженої системи заготівельно-збутової мережі сільгосппродукції в Києві й областях України.

Сільські голови повинні долучитися до розробки Програми розвитку аграрного сектору до 2020 року. Ми прийняли

концепцію, стратегію такої програми й повинні розробити та затвердити цей важливий документ.

Програма повинна бути наповнена змістовно переліком тих нагальних проблем, які потребують вирішення вже сьогодні. Треба акцентувати увагу на розвитку усіх видів кооперативів, сільської інфраструктури, сільських клубів і таке інше. До розробки такої програми мають долучитися всі інші міністерства, які мають те чи інше відношення до життя та діяльності на сільській території: міністерство охорони здоров'я, транспорту, освіти.

Щодо Концепції сталого розвитку сільських територій

– Це програма, якою ми маємо наситити та доповнити стратегічний план агропромислового розвитку. Додам, що над нею працюють усі міністерства. Нам необхідно максимально напрацювати різного роду документи, щоб була підстава рухатися далі. Для цього потрібен ще час, а в нас його немає. Міністерством АПК та продовольства розроблено проект Концепції. Її мета – формування напрямів державної політики, забезпечення ефективності не агровиробничої сільської економіки на території села, підвищення якості життя сільського населення, раціонального використання й впровадження ресурсного потенціалу сільських територій.

Ключовим напрямом Концепції є формування в Україні вже в найближчій перспективі інноваційної моделі розвитку сільських територій. Вона базується на зміні застарілого обладнання на технологічно нове, впровадження принципово нових підходів та технологій виробництва та збереження сільгосппродукції.

Необхідно, щоб молоко та м'ясо відповідало європейським стандартам. Збірне молоко з господарського двору одноосібника не відповідає стандарту, так само й м'ясо, забите у власному селянському дворі. За рахунок організації заготівельно-збутових кооперативів ми маємо проблему вирішити, інакше наша продукція європейським країнам не потрібна.

Концепція визначає кількісні та якісні параметри розвитку сільських територій, а також ті заходи, через здійснення яких ці параметри будуть досягнуті. Реалізація Концепції створить умови для розвитку сільських територій, сільських рад, що розбудову та запровадження локальних стратегій розвитку, а це головне завдання сільських та селищних рад. Загальнодержавні програми мають стати основою для розробки стратегій місцевих.

Щодо бюджетної підтримки на 2014 рік

– Бюджетна підтримка агропромислового комплексу у цьому році буде спрямована на ті галузі, які найбільше потребують її. Перш за все це тваринництво, бо воно дає робочі місця на селі, надходження до місцевих бюджетів, підтримку сільських шкіл та ДНЗ. Нам побільше треба зробити таких форм господарювання, аби

підтримати селян. Хочу зазначити, що вперше за всю історію незалежності ми стабілізували спад виробництва та поголів'я в тваринництві, й навіть є приріст. Це вдалося зробити завдяки дотаціям держави на молодняк великої рогатої худоби.

У цьому році держава планує виділити 900 млн грн на розвиток тваринництва, із них 650 млн грн піде на реалізацію програми виплати за молодняк населенню. Намічається компенсація за доїльні апарати, племінну худобу та будівництво тваринницьких комплексів. Якщо не будувати сучасні тваринницькі ферми, чекати продуктивності не доведеться.

Наступна пріоритетна галузь бюджетної підтримки – це садівництво та виноградарство. Ми розробили типову програму, за якою передбачена 100% компенсація витрат за посадку саду. Якщо на території населеного пункту хтось може посадити сад, ми готові розглянути пропозиції.

Тут в організаційний процес мають включитися сільські голови безпосередньо. Єдине, що нам потрібно буде ще зробити – паспорт бюджетної програми, аби чітко визначити розмір саду. Така підтримка держави збільшить кількість робочих місць на селі. Цю роботу плануємо

зробити спільно з асоціацією сільських та селищних рад.

Щодо розбудови оптових ринків

– На сьогодні діє 3 оптових ринки: Львів «Шувар», Київ «Столичний» та оптовий ринок у Донецьку. Ще 7 таких об'єктів по Україні – це найближча перспектива. Херсон, Запоріжжя, Луганськ й інші регіони мають розпочати будівництво. Це для нас є дуже важливим, тому що такі оптові ринки створюють конкуренцію спекулянтам та перекупникам, які диктують свої умови на стихійних ринках.

До прикладу у минулому році, коли в жовтні через затьожні дощі ціна на картоплю на стихійних ринках сягала 8-10 грн за кг, то на оптових трималася від 2,80 до 3,40 грн.

Щодо проекту «Якісна вода» у кожному селі

– Він несе важливе соціальне навантаження. 3 28,5 тис. сільських населених пунктів 6,5 тис. – на 22% забезпеченні централізованими системами питного водопостачання, 4,5 тис. – на 15% централізованими системами водовідведення. Якість води в більшості проб не відповідає нормам по бактеріологічним та хімічним показникам. Особливо високі показники забрудненості у сільських криницях.

Одним зі шляхів вирішення проблеми є організація артезіанського водозабезпечення сільського населення. Передбачається охоплення 1,3 млн сільських жителів в 1950 населених пунктах, а реконструйовано та побудовано 1962 артсвердловини. Сільські та селищні голови візьмуть у цьому безпосередню участь.

Замість епілогу

Сьогодні сільський голова знаходиться в складній ситуації, коли безгрошів'я б'є по іміджу людини, яка відповідає за організацію достойного життя односельчан. Сільські голови потребують реальної допомоги з боку держави. У цьому році ми плануємо проводити онлайн конференції, щоб кожен керівник ОМС міг поставити питання чи то профільному департаменту чи навіть безпосередньо міністру.

В студії в районі всі сільські голови, в області – керівники виконавчої служби і тут в Міністерстві – профільні керівники департаментів. Можна буде поставити питання й отримати одразу ж відповідь. Такі онлайн конференції будуть проводитися регулярно. Ми маємо налагодити тісний контакт у вирішенні проблем сільських територій, і ця система має послугувати цьому. Ми повинні відчувати ліכות, якщо хочемо одержати результат.

■ VASSR

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ

СІЛЬСЬКИХ ТА СЕЛИЩНИХ РАД,

ЯКІ ПОТРЕБУЮТЬ ПЕРШОЧЕРГОВОГО ВИРІШЕННЯ

ДО МІНІСТЕРСТВА АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА УКРАЇНИ

13 березня 2014 року Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад надіслала листа № 1523/014 Міністру аграрної політики та продовольства України з переліком питань, які потребують першочергового вирішення.

Земельні питання

- Внесення змін до Земельного кодексу щодо надання права розпоряджатися землями поза межами населеного пункту органам місцевого самоврядування або за погодженням з територіальною громадою (ст. 17, ст. 12 Розділ 10 «Перехідні положення» п. 12). Практично не можливо сьогодні отримати землі у власність чи оренду за межами сільських населених пунктів. Чинним законодавством ці повноваження покладені на Держземагенство – воно розпоряджається землею державної власності. Але ж на рівні органів місцевого самоврядування не проведено розмежування земель державної та комунальної власності. Тобто, без відома органів місцевого самоврядування визначили межі населених пунктів, але ж межі населених пунктів визначають Генплани, які є в наявності частини населених пунктів в сільській місцевості від 1974–1978 років. Чи можуть вони слугувати підставою для визначення меж села, пройшло з того часу 40 років.
Пропозиція – повернути ст. 122 Земельного Кодексу України в той стан, який був у 2002 році, тобто ці повноваження передати органам виконавчої влади на місцях.
- Внести зміни до чинного законодавства, а саме: Закону України «Про оренду землі», «Про плату за землю» щодо запровадження норми мінімального розміру орендної плати за землі товарного сільськогосподарського виробництва у розмірі не менше 4% від нормативної грошової оцінки землі і встановлення не менше 1% відрахувань до місцевих бюджетів на соціальний розвиток населених пунктів. Ліквідувати поняття «в межах» та «за межами» населеного пункту (Закон України № 5245-VI «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо розмежування земель державної та комунальної власності»).

- Зміна цільового призначення земельних ділянок «в межах» та «за межами» населеного пункту повинна здійснюватися тільки за згодою чи з дозволу органу місцевого самоврядування.
- Виготовляти генеральні плани населених пунктів та схеми розвитку сільських територій дотаційних сільських рад за кошти держави і за помірними цінами, так як відомо, що вартість таких робіт дуже завищена.
- Спростити максимально процедуру оформлення або передати на початковому етапі сільським радам безпосередньо на місцях договорів оренди земельних ділянок для залучення приватних підприємців та інших суб'єктів господарювання (без аукціону) або якщо з торгами, тобто на основі конкурентності та пріоритетності за максимальною спрощеною процедурою та в найкоротший термін (до одного місяця).
- Обговорити питання щодо розпаювання земель дослідних сільськогосподарських установ.
- Дозволити місцевим територіальним громадам до часу отримання спадкоємцями документів на земельні паї приймати рішення по тимчасовому використанню вищевказаної землі землекористувачами.
- Врегулювати питання нормативно-грошової оцінки земель в межах сільських рад яка змінилася в 43% сільських рад, в порівнянні з 1996-1997 рр., а за межами населених пунктів через відсутність державного фінансування залишилася на рівні 1996-1997 рр.
- Розробити проект Закону України «Про розробку проекту встановлення меж сільських та селищних населених пунктів»;
- Для уникнення вторинного ринку продажу земель під будівництво, ділянки надавати в оренду (ст. 40, ст. 118, ст. 121 Земельного кодексу).

- Пропонуємо розглянути можливість переведення землі індивідуального садиництва в індивідуально житлове будівництво, що дасть можливість громадянам прописатись за адресою (люди живуть на дачах по 5-6 років без прописки, без права голосу на виборах, що порушує їх Конституційні права).

Питання по водним ресурсам

- Спрощення процедури отримання дозволу на спецоводокористування сільськими та селищними житлово-комунальними підприємствами (отримання даного дозволу на рівні області).

Питання по лісовим ресурсам

- Пропонуємо внести зміни до законодавства щодо сплати 50% лісового доходу в місцеві бюджети за місцем розташування лісових ділянок незалежно від форми власності лісогосподарського підприємства та місця його реєстрації.
- Передача безгоспних полезахисних лісосмуг спеціалізованим лісовим господарствам (лісгоспам) або органам місцевого самоврядування. Інвентаризація лісосмуг та оцінка їх балансової вартості ніколи не проводилась, формально лісосмуги за межами населених пунктів знаходяться в розпорядженні Держкомзему, але нагляду та догляду за ними немає.

Сільськогосподарське виробництво

- Пропонуємо законодавчо врегулювати мінімальну ціну на м'ясо-молочну продукцію до рівня рентабельності в особистих селянських господарствах та вирішення питання збуту продукції в оптові мережі без посередників, що дозволить більш швидко розвивати одноосібні господарства цього напрямку.

Голова Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад
М. І. Фурсенко

ІГОР СОПЕЛКІН: У НАС СПІЛЬНА ТУРБОТА – ТУРБОТА ПРО СІЛЬСЬКОГО ЖИТЕЛЯ

Співпраця Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад та Профспілки працівників Агрпромислового комплексу зафіксована офіційно. Меморандум про спільні наміри підписали Микола Фурсенко та Ігор Сопелкін на останньому засіданні правління ВАССР.

Наталія Ключник

■ Ігор Сопелкін

– Ігоре Сергійовичу, хто став ініціатором об'єднання зусиль двох потужних структур, таких як Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад та Профспілок працівників Агрпромислового комплексу?

– Скажу відверто: потреба об'єднання зусиль природна, адже наші завдання в одній площині із тими, які ставить перед собою Асоціація. У нас є досвід співпраці з Асоціацією на обласному рівні у Вінниці. Там гарна практика організації соціального партнерства між бізнесом та органами місцевого самоврядування. Ініціаторами об'єднання зусиль виступили ОМС на рівні обласної ради та обкому профспілок.

Ідея була підтримана й почалося її втілення у життя. Були укладені угоди про партнерство, заплановано фінансування різних соціальних проектів. Хороший досвід треба поширювати. Ось ми й зустрілися з лідерами органів місцевого самоврядування у Криму під час проведення Академії лідерства в Криму й обговорили можливі варіанти співпраці.

Навчання проходили за підтримки Програми Ради Європи «Посилення інституційної спроможності органів місцевого самоврядування».

– Що собою нині представляє Профспілка працівників агропромислового комплексу України? Чим опікується?

– Це потужна структура, яка об'єднує майже мільйон членів профспілки – працівників різних підгалузей АПК: сільського господарства, харчової та переробної промисловості, сільських будівельників, меліораторів.

Майже 10% від загальної чисельності профспілки склали представники наукових установ та закладів аграрної освіти, студентська та учнівська молодь. В структурі Профспілки діють 33 обласних, 462 районних, 16 міських та 8544 первинних профспілкових організацій.

Пріоритетні напрямки нашої діяльності спрямовані на посилення впливу Профспілки на:

- Забезпечення органами управління, власниками та керівниками підприємств АПК необхідних умов для стабілізації та збільшення обсягів виробництва в усіх галузях.
- Захист законних соціально-економічних і трудових прав й інтересів членів Профспілки та посилення впливу профспілкових органів на стан техніки безпеки та охорони праці.
- Захист прав потерпілих від нещасних випадків на виробництві та внаслідок аварії на Чорнобильській АЕС, а також організація оздоровлення дітей.
- Сприяння поліпшенню медичного, культурно-побутового обслуговування працівників

АПК, розвитку фізкультури і спорту; організаційне та фінансове забезпечення діяльності Профспілки, робота з кадрами й активом, розвиток міжнародних зв'язків.

Їх реалізація, практичне втілення в життя будується на основі розроблених тактичних дій кожної організаційної ланки профспілки, від Центрального комітету – до профкому, визначаючи свої форми та методи діяльності досягнення мети, при обов'язковому контролі за ходом виконання цих тактичних дій, а в разі необхідності – їх корегування.

– Що об'єднує Профспілки та Асоціацію?

– Сільський житель. Це найважливіше, заради чого ми об'єднуємо зусилля. Сільський голова з однієї сторони вирішує питання добробуту селян, економічного росту села, створення робочих місць.

Ми зі своєї сторони робимо те ж саме: захист членів профспілки, які живуть у селі. Це охорона праці, захист соціально-економічних прав. Тобто, в принципі заради чого ми працюємо або заради кого? Заради сільського жителя та його достойного життєзабезпечення.

Ми усвідомлюємо, що іноді селянину не стільки потрібні, умовно кажучи, доільні апарати чи трактор, як увага. У кожного свої проблеми. Їх треба почути.

Переконаний, що найважливіші з них – соціальні. Ми повинні разом з'ясувати, як їх вирішити. Будемо відвертими: ніякого урожаю б ми не мали, якби не наш сільський житель.

– Ви досліджували, що саме потрібно сільському жителю?

– За останній рік я побував у різних куточках України. Проблеми можна уніфікувати у перелік першочергових завдань, які потребують оперативного вирішення, поточних і стратегічних.

Наш «мудрий селянин» знає, як відродити село, йому треба тільки дати інформацію, допомогти в юридичному, організаційному та фінансовому аспекті. Профспілки доходять до кожного села по галузевій ознаці. Намагаємося задовольнити потреби кожного регіону зокрема. Так, в Івано-Франківській області забезпечили одержання юридичних консультацій не тільки нашим членам, але й усім, хто цього потребує. Діє громадська приймальня,

виділяємо значні кошти на оздоровлення сільських жителів, розвиток спорту.

Одним із великих напрямів нашої діяльності є робота з молоддю. Молодь необхідно зацікавлювати залишатися у селі, створювати їм робочі місця, стимулювати додатковими пільгами. Ми працюємо з аграрними вузами, готуємо зміни до закону – усе заради вирішення цієї ситуації. Тут просто необхідно діяти спільно з Асоціацією.

Ми підписали 7 галузевих угод. Готуємо основний документ відносин сторін по соціальному діалогу між роботодавцями, міністерством, профспілками; урядом, роботодавцем та захисником. У тексті документу мають бути прописані чіткі позиції, права, обов'язки, умови праці кожного працівника підприємства.

Така угода має бути на підприємстві не тільки у місті, але й у селі. Тим більше, що агрохолдинги та міжнародні компанії все частіше розташовуються в селах. Вони різними шляхами вирішують питання мінімізації оплати праці, на кшталт того, що працівники числяться в кадрових агенціях, а не на підприємствах. Таким чином економлять на оплаті праці, а люди не мають жодних прав. Треба це припинити.

– Робочі місця на селі – дуже важливе завдання. Що спільного вже робите у цьому напрямі з Асоціацією?

– Важливий спільний напрямок – створення сільськогосподарських кооперативів. Тут пророблено багато роботи на законодавчому, інформаційно-роз'яснювальному фронті. Роботу цю продовжуємо. Проте необхідно, щоб молоді люди, випускники аграрних вузів поверталися в село. Їм потрібні достойні умови праці й проживання. Нещодавно МінАПК проводило конкурс на кращий молодіжний бізнес-проект з преміальним фондом близько 100 тис. грн. Переможці матимуть можливість впровадження проекту на своїй території. Це зв'язок теорії з практикою.

Ми вважаємо, що держава, громадські, політичні структури, агрохолдинги мають повернутися обличчям до селянина, долучитися до відродження села. Подбати про фізичне й духовне оздоровлення жителів села. У нас багато хороших програм і законів, але повинна бути ще відповідальність за їх виконання. Багато розмов і мало справ. Має бути навпаки.

Сподіваємося, у співпраці з Всеукраїнською асоціацією сільських та селищних рад зможемо зрушити справу у кращий бік.

■ VASSR

ПРАВО НА СВОБОДУ АСОЦІАЦІЇ: КОНТЕКСТ РАДИ ЄВРОПИ

Гуртом і батька добре бити – ця народна мудрість доречна, коли йдеться про будь-яке об'єднання зусиль задля добробуту всіх бажаючих згуртуватися. Надто в такій чутливій сфері як місцеве самоврядування. Бо хоча воно й визнане одним з найважливіших інститутів демократії, невід'ємним елементом демократичної організації державного та суспільного життя, а також предметом конституційного регулювання в багатьох країнах (зокрема і на вітчизняних теренах), та водночас залишається уразливим до різноманітних чинників.

Ірина Нагребецька,
заслужений журналіст України

Час від часу самоврядування змушено відстоювати своє законне право та спроможність на самостійне вирішення питань місцевого значення, протистояти проявам надмірної централізації, нагадувати державним інституціям про непорушність гарантій своєї організаційної самостійності. Сьогодні цілком це підтверджує – люди, громадськість готові та спроможні ініціювати та досягати демократичних змін.

Інструменти об'єднання

Рада Європи як провідна міжурядова організація з метою захисту інтересів територіальних громад та їхніх органів місцевого самоврядування, розуміючи значення місцевих органів влади в організації управління та наданні послуг громадянам, виробила ефективні принципи організації самоврядування, які містяться у, без перебільшення, безцінній «охоронній грамоті» місцевої демократії ХХ століття – Європейській хартії місцевого самоврядування (далі – Хартія), ратифікованій 1997 року Верховною Радою України.

Хартія зобов'язала держави, які її підписали, застосовувати на місцевому та регіональному рівнях такі правові норми, які гарантують правову, адміністративну та фінансову автономність територіальних громад і їхніх органів. Зокрема це стосується й права на свободу створення асоціацій. Йому, як одному з наріжних каменів загального права територіальних громад на безпосередню участь в управлінні публічними справами, розробники присвятили окремий розділ – статтю 10.

Головний постулат Хартії, який окреслює зміст права на свободу асоціації, лаконічний і зрозумілий: органи місцевого самовряду-

вання, здійснюючи свої повноваження, мають право співробітничати та в межах закону створювати консорціуми з іншими органами місцевого самоврядування для виконання завдань, що становлять спільний інтерес.

Причому, як зазначено в статті 10, право органів місцевого самоврядування бути членом асоціації з метою захисту і заохочення їхніх спільних інтересів визнається кожною державою. Отже, Хартія, достеменно не регламентуючи форми здійснення цього права, виокремлює його обов'язковий характер.

В Україні створення та діяльність асоціацій органів місцевого самоврядування в загальному плані регулюються статтею 36 Конституції України, яка проголошує право громадян на об'єднання в громадські

організації для здійснення захисту своїх прав та інтересів. Конкретніше про таке об'єднання йдеться в законі «Про місцеве самоврядування в Україні». А докладний механізм започаткування і функціонування цих асоціацій виписано в законі «Про асоціації місцевого самоврядування», ухваленому в 2009 році.

Водночас слід зауважити, що згідно зі статтею 19 закону «Про міжнародні договори», якщо міжнародним договором України, який набрав чинності в установленому порядку (в даному випадку Хартією), встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені відповідним актом українського законодавства, то застосовуються правила міжнародного договору.

Отже, дотримання принципів та положень Європейської хартії місцевого самовряду-

вання та національного законодавства надає можливість вітчизняним територіальним громадам та обраним ними органам захищати свої права і лобювати інтереси через різні форми асоціацій.

Як зазначають теоретики місцевого самоврядування, право органів місцевого самоврядування на створення асоціацій можна реалізувати на трьох рівнях: з конкретних питань між органами місцевого самоврядування всередині своєї країни; у межах асоціацій органів місцевого самоврядування з правом вступати до міжнародних асоціацій; з органами місцевого самоврядування іншої країни. Потрібно також зазначити, що у сучасній Європі велика кількість національних асоціацій мають статус громадських організацій.

Сьогодні асоціації органів місцевого самоврядування створені в усіх державах – членах Ради Європи. Їх історія нерозривно пов'язана з демократичним розвитком суспільства та розбудовою державотворення. Наприклад, у Болгарії єдина спільна для всіх органів місцевого самоврядування асоціація (Національна асоціація муніципалітетів Республіки Болгарія) виникла на тлі відповідної «пострадянської» асоціації, яка повністю контролювалася з центру. А сьогодні болгарська асоціація навпаки має свій вплив на центральну владу, використовуючи при цьому як внутрішні інструменти впливу, так і зовнішні, зокрема, площадку Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи.

Об'єднання, інтеграція, спільне вирішення нагальних питань сучасності як на національному, так і на міжнародному рівнях – є сучасними трендами у всьому світі. З метою обміну досвідом, співпраці та взаємодопомоги асоціації органів місцевого самоврядування також об'єднуються у більш потужні та представницькі континентальні спільноти, такі як Рада європейських муніципалітетів та регіонів, Асоціація європейських прикордонних регіонів, Мережа асоціацій органів місцевого самоврядування Південно-Східної Європи (NALAS), Конференція європейських регіонів із законодавчими повноваженнями тощо.

Нині в нашій країні діє понад 20 різноманітних асоціацій органів місцевого самоврядування. Три з них мають загальнодержавний статус. Це Асоціація міст України (АМУ), Українська асоціація районних та обласних рад (УАРОП) і Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад (ВАССР). Вони є членами різних міжнародних інституцій та об'єднань. Минулого року ВАССР та ВГО Асоціація малих міст України отримали

асоційоване членство у NALAS. Отже, єднаймося заради добробуту та розвитку самоврядування в Україні.

Закон і практика

Нещодавно Моніторинговий комітет Конгресу місцевих і регіональних влад Ради Європи (далі – Конгрес РЄ) оприлюднив другу (з 2001 року) доповідь про стан місцевої і регіональної демократії в Україні від 31 жовтня 2013 року.

У розділі 4 «Постатейний аналіз стану місцевої демократії у світлі Європейської хартії місцевого самоврядування» цього документу доповідачі Моніторингового комітету Марк Кулз (Бельгія) та Паскаль Манжен (Франція) зазначають, що 16 квітня 2009 року Україна ухвалила закон про асоціації органів місцевого самоврядування, відповідно до якого взаємодія органів місцевого самоврядування через їхнє представлення в національних асоціаціях з структурами центральної влади відбувається у формі консультацій. Тобто згаданий закон дає національним асоціаціям право на консультації з Президентом України, Верховним судом, парламентом і Кабінетом Міністрів.

Позитивно сприйняли члени Моніторингового комітету й той факт, що чинний уряд удосконалив процедуру таких консультацій і змінив свій регламент. Тепер представників асоціацій органів місцевого самоврядування допускають на урядові засідання з правом дорадчого голосу під час розгляду питань, що стосуються функціонування місцевого самоврядування, прав та інтересів територіальних громад, місцевого та регіонального розвитку.

До позитиву віднесено і той факт, що три загальнонаціональні асоціації (Українська асоціація районних та обласних рад, Асоціація міст України і Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад) представлені в Конституційній асамблеї – дорадчій координаційній структурі, яка залучена до підготовки змін до чинного Основного Закону держави.

Ці приклади дали змогу доповідачам Конгресу РЄ зробити висновок, що Україна виконує статтю 10 Європейської хартії місцевого самоврядування «Право органів місцевого самоврядування на свободу асоціацій» на законодавчому рівні та в практичній роботі.

Проте, що стосується процедур підготовки податкових оцінок з метою бюджетного планування, доповідачі РЄ зазначили, що з асоціаціями консультуються, однак до адміністративного процесу їх не залучають. Вони також констатували: асоціації регулярно запрошують на засідання парламентських комітетів, однак народні

депутати (як провладні, так і опозиційні) здебільшого не дослухаються їхніх пропозицій і не беруть їх до уваги.

Важливо, за словами представників Конгресу РЄ, щоб відповідні міністерства тісніше залучали асоціації до підготовки проєктів законодавчих актів (якщо вони зачіпають інтереси місцевого розвитку). Міністри повинні повідомляти, в якому обсязі думка асоціації була врахована в проєкті.

Водночас в документі зазначено, що належить ще переконатися, чи забезпечать майбутні зміни до Конституції справжнє місцеве самоврядування, зокрема і щодо співпраці з державними інституціями та право на асоціацію.

Найкращий захисник – ефективний захисник

Отже, можна зробити попередній висновок: передбачене Європейською хартією місцевого самоврядування право органів місцевого самоврядування на свободу асоціації стало нормою життя в державах – членах Ради Європи, і в Україні зокрема.

Між тим Рада Європи і надалі приділяє велику увагу питанню імплементації цього важливого положення Хартії, опікуючись проблемою підвищення спроможності асоціацій органів місцевого самоврядування виконувати свої функції щодо ефективного захисту прав та інтересів громад.

Так, з метою надання допомоги асоціаціям органів місцевого самоврядування в сфері аналізу своєї діяльності та задля зміцнення їхнього потенціалу щодо ефективного управління на місцях фахівці Ради Європи розробили набір інструментів (Toolkit) під загальною назвою «До сучасної асоціації органів місцевого самоврядування», який зокрема включає можливість огляду діяльності асоціації для забезпечення ефективності їхньої роботи в ключових напрямках.

У ході такого огляду аналізується 13 аспектів діяльності асоціації. З-поміж них – формування стратегії; управлінська структура; ефективність правління; лідерство та управління; фінансовий менеджмент; внутрішній контроль та прозорість; надання послуг; розбудова потенціалу; лобювання та захист інтересів; роз'яснювально-інформаційна робота; створення мереж, обмінів та навчання; управління персоналом; розробка програм.

Згадана методологія Ради Європи дає змогу асоціаціям органів місцевого самоврядування оцінити власну діяльність, порівняти свої надбання із здобутками

партнерів, запровадити в практику інноваційні механізми розвитку. Аналіз також дозволяє визначити ступінь ефективності різних форм діяльності асоціацій – від базового до ступеню високих стандартів.

Для прикладу розглянемо такий аспект діяльності асоціацій як формування стратегії. До базового ступеню ефективності тут можна віднести використання інструментів короткострокового планування. Згодом, на етапі розвитку, виходячи з планів минулого року, напрацьовуються середньострокові тематичні плани, започатковується внутрішній моніторинг та оцінювання.

Впроваджені до застосування багаторічний стратегічний план, який сформовано із врахуванням факторів зовнішнього середовища, та система моніторингу, що ґрунтується на комплексі чітко визначених показників та процедур, свідчать про перебування організації на етапі ефективної діяльності.

І лише тоді діяльність асоціації досягає етапу високих стандартів, коли з'являється довершений стратегічний план, обґрунтоване визначення бачення (місії), середньо- та довгострокових цілей, стратегії і фінансового плану, розроблених із використанням стратегічного аналізу та зворотної інформації. У роботі застосовується періодичний моніторинг і оцінювання, які проводяться із залученням зовнішніх експертів, членів асоціацій, інших стейкхолдерів тощо.

Важлива роль у цій методології належить оцінці досконалості управлінських структур асоціації, правового статусу, завдань та обов'язків правління, апарату, генеральної асамблеї, і відповідно, рівню незалежності. Бо справді часто-густо, створюючи асоціацію, організатори не надають належної уваги таким чинникам як чіткий правовий статус та мандат. У цьому випадку їхнє утворення має вірогідність потрапити у залежність від центральної влади чи інших організацій та почати розповсюджувати і пропагувати саме їх інтереси, замість нагальних інтересів громади.

Надалі, на етапі розвитку, коли статутні документи відповідають викликам сучасності, постає завдання налагодження внутрішньої роботи та забезпечення результативної незалежної діяльності.

Високим стандартом у цій царині, за означенням методології РЕ, є визнання асоціації як справжньої членської організації, яка має незалежну позицію та вагомий авторитет, а її щорічні заходи для обговорень у визначених сферах компетенції відвідують профільні урядові

міністри. І саме в ході таких дебатів з керівництвом уряду здійснюється дієвий захист та лобювання інтересів місцевого самоврядування.

Слід зауважити, що досконалою називають ту асоціацію, в якій чітко окреслені завдання і обов'язки правління та апарату. Коли в цій царині немає досконалості, годі й чекати ефективної роботи.

На етапі високих стандартів повноваження правління і секретаріату є добре збалансованими. Правління приймає ухвали з визначальних політичних питань, здійснює інструктажі, оцінювання, пошук коштів, експертів, визначає внутрішню політику, проводить моніторинг та контроль за діяльністю виконавчого директора. У свою чергу, виконавчий директор має право дорадчого голосу в рішеннях правління, сприяє його діяльності, інформує правління щодо політики та заходів, службових регламентів, відповідає за втілення стратегічного плану.

Генеральна асамблея (загальні збори) в ідеалі повинна мати чіткий статут та впорядковану систему комітетів, збиратися раз на рік, ретельно готуватися правлінням та секретаріатом, проходить у формі відкритої полеміки, яка виводить членів асоціації на чіткі політичні позиції та пріоритети діяльності. До участі в її проведенні запрошуються зацікавлені особи (включно з міністрами). Вона підзвітна правлінню, а органи місцевого самоврядування вбачають у ній свій ключовий захід.

Цікавим, на нашу думку, є і поцінювання в методології Ради Європи ефективності правління асоціації органів місцевого самоврядування. Європейські стандарти для членів правління досить високі. Ці особи нічим не повинні нагадувати «весільних генералів» або «провладну спільноту», що здійснює нагляд за діями органів місцевого самоврядування – членів асоціації. Навпаки, вони мають досконало володіти ситуацією, бути поінформованими про загальні проблеми, ризики, добре знатися на чинному законодавстві в сфері місцевої демократії і відповідно виступати основними лобістами та захисниками інтересів органів місцевого самоврядування.

Демократичним має бути й механізм виборів членів правління асоціації: кандидатури відкрито висуваються на загальних зборах на конкурсних засадах, які не мають змінюватися під конкретні ситуації або особи. Так само відкрито повинні проходити загальні збори, всі члени асоціації мусять мати рівні можливості вільного висловлювання своєї думки й участі.

Ще один компонент методології містить критерії для оцінки стану лідерства та управління в асоціаціях місцевого самоврядування. І тут також кожній організації потрібно пройти шлях еволюції, перш ніж її підрозділи будуть працювати як коліщатка єдиного механізму, що дають гідну відповідь на виклики часу, а керівництво стане помітним та підзвітним, авторитетним в партнерстві з державними структурами і отримає гарну репутацію в суспільному житті.

Фінанси, лобювання та інформаційна діяльність – три кити розвитку

Важливим підґрунтям забезпечення діяльності асоціацій органів місцевого самоврядування є фінансове управління. Досконалим воно є лише за умови, коли понад 90 відсотків органів місцевого самоврядування сплачують членські внески, а діяльність та програми збалансовано фінансуються як за рахунок власних коштів, так і донорських надходжень.

Йдеться про дотримання правил та регламентів внутрішнього фінансового контролю, забезпечення порядку і процедур фінансового управління. Досягається це завдяки регулярним перевіркам та аудиту, з обов'язковим донесенням результатів таких заходів до членів асоціації.

Автори методології РЕ включили до чинників поцінювання діяльності асоціацій і надання послуг. На етапі високих стандартів асоціація пропонує і надає своїм членам інноваційні послуги (колективні та індивідуальні) високої якості. Зазвичай вони фінансуються власним коштом, є доступними, охоплюють широкий спектр потреб і вимог членів асоціації.

Визначені євростандарти і в головному призначенні асоціацій – лобюванні та захисті інтересів органів місцевого самоврядування. Ефективним лобістом асоціація може стати лише тоді, коли вона визначила і прописала стратегію здійснення своїх намірів, має для цього відповідний досвід і ресурси, забезпечена належним науково-дослідним потенціалом та незалежними авторитетними речниками.

На цьому етапі вона здатна передбачати, визначати пріоритети, ретельно аналізувати ключові політичні та законодавчі питання, актуальні для сфери місцевої демократії. Така асоціація має практику взаємодій з органами виконавчої влади держави: не рідше одного разу на два місяці за наперед узгодженим планом зустрічається з посадовцями, отримує від них відомості про вирішення попередніх питань, працює відповідно до угоди про співпрацю.

Її розглядають як рівноправного партнера у сфері покращення ефективності управління на місцях, консультуються з проблем пропонуваної політики і законодавства.

Не варто недооцінювати й роз'яснювально-інформаційну роботу в діяльності успішної асоціації органів місцевого самоврядування, зазначають автори методології РЕ. Якщо вона безсистемна, не прописана інформаційна стратегія, бракує ресурсу і потенціалу для забезпечення комунікаційної функції, то навіть ефективна діяльність асоціації може залишитися голосом волаючого в пустелі. Те ж саме стосується й наявності голосу асоціації у міжнародних структурах. Чи має асоціація, наприклад, контроль над забезпеченням свого представництва та діяльності в Конгресі місцевих і регіональних влад, як це визначено стандартами РЕ.

На етапі високих стандартів в асоціації має існувати чітка стратегія інформаційної роботи з визначенням необхідної для членів асоціації інформації. Така стратегія передбачає наявність реальних комунікаційних механізмів, визначення комунікаційних профілів, створення веб-порталів, здійснення регулярних інформаційних заходів, про які докладно інформується суспільство.

Успішні асоціації беруть участь в різноманітних національних, регіональних та

міжнародних конференціях, ознайомчих візитах, форумах з метою обміну ідеями та навчання в своїх колег.

Важливо, щоб результати обміну фіксувалися документально, поширювалися і використовувалися спільнотою органів місцевого самоврядування з метою покращення його функціонування та поліпшення якості надання послуг.

І насамкінець згадаємо ще один показник ефективності сучасної асоціації. Рада Європи вважає, що це спроможність до розробки та впровадження програм, проектів, включно до науково-освітньої діяльності. Йдеться, так би мовити, про вищий пілотаж у діяльності асоціації органів місцевого самоврядування.

На базових етапах розвитку потенціал асоціацій у впровадженні програм залежить від конкретних особистостей, зовнішніх консультантів та донорів.

Згодом ініціатива щодо реалізації тієї чи іншої діяльності переходить до апарату та правління асоціації, проте така діяльність має скоріше періодичний, аніж системний характер. І тільки потім, на етапі ефективної діяльності асоціація набуває ґрунтовних знань із проектного менеджменту, залучає до співпраці відповідно до своїх стратегічних завдань тих чи інших донорів чи партнерів.

Асоціації, які досягли стадії найвищих стандартів, мають потенціал та ресурси для самостійного формування проектних пропозицій високого ґатунку, вміють виборювати додаткове фінансування та впевнено реалізувати заходи, що відповідають їхнім стратегічним завданням. Вони створюють власні наукові підрозділи з бюджетом у складі асоціації, завдання яких, використовуючи новітні науково-дослідні методи, розробляти якісні і кількісні дослідження для реалізації політик та програмних цілей.

Замість епілогу

Вочевидь, застосування асоціаціями такого комплексного погляду на власні структури та діяльність, який пропонує Рада Європи, ґрунтуючись на дослідженнях, проведених в своїх країнах-членах, дозволить посилити їхній внутрішній потенціал та вдосконалити організаційну побудову.

На нашу думку, окреслена методика також істотно допоможе спланувати реалізацію найбільш прийнятних на даному етапі політик розвитку, реалізувати культуру прозорості та розширити інформаційне поле організації. Безперечно одне: нові часи і нові виклики вимагають ефективніших інструментів для реалізації головного призначення асоціації – забезпечення та захисту інтересів органів місцевого самоврядування та громад. ■ VASSR

МИ НЕ КРИТИКУЄМО, МИ ПРОПОНУЄМО РІШЕННЯ ПРОБЛЕМИ

Раніше у Болгарії, ще з часів соціалізму, була «розвідницька» асоціація міст, тобто така, яка контролювалася спецслужбами. Нині це прозора, демократична структура, яка представляє інтереси 264 муніципалітетів країни, є потужним голосом громад. Вона відстоює інтереси місцевих влад у Болгарії. Як відбувався процес становлення Асоціації розповідає Гінка Чердерова – директор Болгарської Асоціації Муніципалітетів.

Наталія Ключник

■ Гінка Чердерова

– Пані Гінко, коли утворилась асоціація місцевих влад та хто був ініціатором її створення?

– Асоціацію місцевих влад у Болгарії заснували ще 20 років тому. Процес об'єднання готував Інститут урбанізму. Ми хотіли тоді створити правдиву асоціацію, в яку б увійшли великі й малі міста, сільські общини. Головною метою такого об'єднання було сформулювати єдиний голос місцевих влад. Схоже на те, як у вас діє Конгрес місцевого самоврядування. Принципи й завдання були такі ж і в нас.

Тоді до асоціації увійшла лише третина общин Болгарії. Однорівнева структура складалася лише з 25-30 населених пунктів, сіл та міст. Поступо вона розросталась, до нас приєднувалися нові й нові члени. Їх цікавили послуги, які надавала асоціація, вони бачили реальну допомогу. Всього за 2 роки більшість муніципалітетів долучилися до загальнодержавної асоціації, а в 1999 році ми святкували приєднання останнього муніципалітету. З того часу ми представляємо усі болгарські общини.

Маємо достатній авторитет громадської організації, яка публічно відстоює інтереси своїх членів.

– Гадаю, що ви пройшли не простий шлях. Чи були конкуренти та які принципи були закладені в основу діяльності?

– Будь-який шлях розвитку потужної громадської структури, яка в результаті може впливати на процеси, не простий. Тут треба запастися оптимізмом. Саме це ми й зробили. З самого початку було чітко визначено свої внутрішні не формальні принципи. Вони полягали в виборі не популярних методів. Справа в тім, що люди дуже люблять критикувати діючу систему.

Якою б не була влада народ практично завжди не задоволений нею. Але ж хіба це змінить ситуацію? Покритикували й годі. А хто може запропонувати альтернативне рішення? Запитайте у критиканів! Та чи візьмуть відповідальність за це рішення на себе? Виходячи із цього ми й вирішили обрати метод не критики, а пропозиції вирішення проблеми. Такий підхід рано чи пізно спрацює.

– Чому ж тоді муніципалітети приєднувалися один за одним до вас?

– Ми одразу пропонували ті послуги, які були потрібні нашим членам. Наприклад, люди не люблять стояти у чергах, аби одержавти довідку чи документ в муніципалітеті. Ми стали ініціатором впровадження проекту «Прозорий офіс».

Майже 3 роки ми впроваджували систему єдиного вікна муніципального обслуговування. Видали методичну літературу, щоб люди знали свої права, залучили донорів, які точково дофінансовували зацікавлені у проекті муніципалітети. Останні роки держава стала допомагати, оскільки з'явилися програми е-врядування. Почався новий виток, де через портал користувач міг замовити послугу та оплатити її.

Багато інших проектів ми впровадили протягом усього періоду. Основне – зрозуміти об'єднаний механізм.

– Скільки людей працює нині в асоціації? І які етапи становлення пройшла організація?

– Перші 5 років ми формували внутрішню структуру, приєднували наших членів та вимальовували публічний образ асоціації, який стверджував: ми і тільки ми можемо захищати інтереси наших сіл і міст.

Наступних 10 років ми реформували самі міста й села. Щоб вони володіли новими технологіями, підвищували їх професійний рівень, інституційну спроможність. Тільки останніх 7 років ми працюємо над розвитком європроектів. 80% роботи асоціації спрямовано на допомогу в їх реалізації.

40 осіб – загальний штат дирекції Асоціації, ще 10 осіб – компанія, що надає додаткові платні послуги (без врахування групи «швидкої допомоги», яка створюється за потреби, наприклад при розробленні стратегії). Проте найкращий період був, коли 6-7 людей працювало у виконавчій дирекції, зараз у 10 разів більша зарплата, але лише у 2 рази – ефективність.

Якщо чесно, нам завжди було важко. Скільки оптимізму не матимеш, якщо не досягти фінансової стабільності та плановості у діяльності, буде не легко.

На початку ми думали: ось цю проблему вирішимо і буде легше. Але життя постійно змінювалось, і за однією проблемою, яку вирішили, йшла інша. Спочатку ми більш-менш стабілізували фінансову сторону в організації. Членські внески – це фонд організації, проте ми використовуємо їх на оплату праці хіба від проекту до проекту. Уся діяльність, спрямована на надання послуг членам асоціації, проектна.

– Як ви досягли того, що голос ваших членів єдиний і його чуять?

– Дісно, до влади достукатися не просто. Наша влада нас теж не чула. Тоді ми зрозуміли: щоб нас почули, потрібно було почути один одного. Це було найважче. Громадяни, бізнес структури, усі інші верстви населення повинні зважати спільні інтереси, поважати один одного.

Внутрішня консолідація на місцях – ось чого треба досягти. Тоді легше лобювати інтереси на вищих рівнях, бо з вами солідарна позиція усіх членів, і є коло-сальна підтримка.

Коли буде порозуміння того, що демократію ніхто не прийде й не побудує – ось тоді з'являться перші результати, справжні результати. Вони потребують максимум зусиль щоденно. Необхідно було усвідомити, і ми це усвідомили, що наші члени – це не тільки мери, депутати чи радники муніципальних рад, а наші члени –

це об'єднання людей. Це адміністрації, різні об'єднання людей. Це не партнери – це наші члени. Прозорість діяльності, доступність до інформації усіх членів асоціації – ключ до успіху.

– **Всеукраїнська асоціація сільських та селищних рад велика структура, вона об'єднує майже 9 тис. сільських та селищних рад. Звернутися одночасно до усіх, врахувати потреби кожного дуже важко.**

– Ми спочатку теж працювали тільки з керівниками муніципалітетів. З часом зрозуміли, що це помилка, адже ці посади виборні. Відтак, після виборів нам доводилося усе розпочинати спочатку: пояснювати, що таке асоціація, навіщо треба бути її членом.

Тоді змінили тактику й почали працювати зі структурними підрозділами муніципалітетів. Більше відповідальності, більше порозу-міння, а значить кращі результати роботи.

Сила асоціації в тому, що населення та всі структури муніципалітетів підтримують і працюють на асоціацію, а асоціація працює на них. Общини всі різні. Сільським общинам треба одне, великим містам інше. Знайти щось спільне для вирішення усіх потреб важко, проте варто.

До прикладу, ми 5 останніх років лобюємо питання місцевого податку на доходи. У нас кожен платить 10%. Ми пропонуємо, щоб 7% йшло в державну скарбницю, а 3% – в місцеві бюджети. Тоді кожен муніципалітет може сам визначитися, хтось залишить ставку 3%, а хтось зменшить приміром до 2%.

Це дасть можливість залучити нові інвестиції у регіони. Така зміна вмотивує мерів общин, щоб розвивали території, бізнес, щоб створювалися робочі місця. Вигода буде для всіх.

– Після зміни влади в Україні нарешті розпочалися процеси реформування місцевого самоврядування.

Що порадите українцям?

– Перед вашою асоціацією стоїть складне завдання. Ви вступаєте у процес реформ місцевої влади, децентралізацію, надання більших повноважень органам місцевої влади. У вас усе попереду, і я навіть вам трішки заздрю, бо у нас уже самі основні процеси пройшли.

Ви як асоціація маєте зробити свою систему місцевого самоврядування таким чином, щоб вона була ефективною, заощаджувала фінанси платників податків, спрямовувала їх на надання якісних публічних послуг населенню. Асоціація має більше сконцентрувати зусилля на результаті роботи, а не на процесі. Треба зробити так, щоб асоціації могли реально впливати на процеси. ■ VASSR

Конгрес місцевих і регіональних влад Ради Європи на своїй 26-й пленарній сесії за участі делегацій 47 країн-членів Ради Європи розглянув та схвалив Декларацію про ситуацію в Україні.

В Декларації зокрема відзначається, що Конгрес Ради Європи глибоко стурбований розвитком ситуації в Україні, зокрема нападами на територіальну єдність країни. Конгрес очікує на конституційну та адміністративну реформи, що мають зміцнити демократію і соціальну, економічну та територіальну цілісність України.

Конгрес закликає Україну усунути конституційні та законодавчі обмеження стосовно місцевих органів влади і зміцнити субсидіарність, надавши місцевим органам влади повноваження управління суттєвою часткою публічних справ.

Конгрес готовий обговорювати з новими органами влади реалізацію цих рекомендацій. Зокрема, він має бажання надіслати делегацію до України, в тому числі до Криму, для вивчення ситуації у країні.

А також, на розсуд органів влади України, він може взяти участь у місії спостереження за місцевими виборами, які відбудуться у деяких містах України 25 травня 2014 року.

ГРОМАДСЬКІ ФОРМУВАННЯ З ОХОРОНИ ПОРЯДКУ: ФОРМИ, ВИДИ ТА ЗАСАДИ

Охорона громадського порядку та забезпечення безпеки суспільства, дотримання законності та зміцнення правопорядку у будь-якій країні, зокрема й в Україні, неможливі без участі у цій діяльності громадян.

Створення ефективної системи профілактики злочинності, зниження ступеня впливу криміногенних факторів на розвиток демократичних засад і суспільних відносин є стратегічним напрямом державної політики у протидії злочинності. Зміцнення правопорядку у країні потребує не лише цілеспрямованих та високоорганізованих дій з боку владних структур і сил правопорядку, а й консолідації зусиль громадськості у цій діяльності.

Опора на підтримку громадян і громадських об'єднань – одна з потрібних умов ефективної діяльності правоохоронних органів щодо профілактики правопорушень.

Організація роботи із залучення населення до участі у профілактиці злочинів розглядається як важлива складова досягнення позитивного результату у протидії злочинності, адже уміння працівників міліції будувати взаємовідносини з громадянами свідчить, з одного боку, про їх високий професійний рівень, а з іншого – про довіру населення до міліції та ефективність її профілактичної діяльності у протидії злочинності.

Високий рівень ефективності у протидії правопорушенням, охорони громадського порядку досягається на тих ділянках роботи органів внутрішніх справ, де працівники міліції опираються у своїй діяльності на добровільних помічників.

Громадяни сприяють правоохоронним органам, зокрема органам внутрішніх справ, в охороні громадського порядку та забезпеченні громадської безпеки як індивідуально – на добровільній основі, так і через громадські об'єднання.

Згідно зі ст. 1 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку та державного кордону» громадські формування з охорони громадського порядку і

державного кордону можуть бути створені на засадах громадської самодіяльності як зведені загони громадських формувань, спеціалізовані загони (групи) сприяння міліції та Державній прикордонній службі України, асоціації громадських формувань тощо.

Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону відповідно до своїх статутів мають соціальні, політичні, культурні, виховні та інші суспільно корисні цілі. Органи Держави надають підтримку таким громадським формуванням у їх соціально корисній діяльності, а громадські формування з охорони громадського порядку беруть участь у реалізації завдань і функцій органів державної влади. Багато таких громадських формувань здійснюють виховну роботу, організують культурне дозвілля своїх членів, ведуть боротьбу з дитячою бездоглядністю та правопорушеннями неповнолітніх, безпосередньо беруть участь у забезпеченні правопорядку.

Найважливішу допомогу органам державної влади та місцевого самоврядування у забезпеченні охорони громадського порядку та суспільної безпеки, у профілактиці правопорушень і протидії злочинності надають органи, що створені на засадах громадської самодіяльності (зведені загони громадських формувань, спеціалізовані загони (групи) сприяння міліції, асоціації громадських формувань тощо). Метою цих органів є спільне розв'язання різних соціальних проблем, що виникають у громадян за місцем проживання, роботи або навчання, задоволення потреб необмеженого кола осіб, інтереси яких пов'язані з досягненням статутних цілей і реалізацією програм, що прийняті на зборах органів.

Громадські формування з охорони громадського порядку формуються з ініціативи громадян, які зацікавлені

у вирішенні проблем профілактики злочинів і планують свою діяльність на основі самоврядування відповідно до статуту, що приймається на зборах засновників. Такі формування не мають над собою вищих органів або організацій. У разі державної реєстрації громадського формування з охорони громадського порядку воно набуває прав та бере на себе обов'язки юридичної особи відповідно до статуту.

Організаційними формами громадських формувань з охорони громадського порядку є ради та комітети мікрорайонів, будинкові, вуличні, квартальні, сільські, селищні комітети, органи громадської самодіяльності (народні дружини, товариські суди тощо), об'єднання, зібрання громадян, інші форми народо-владдя. Виховну роботу серед молоді проводять ради сприяння родині та школі, батьківські комітети, ради ветеранів війни та праці, громадські вихователі неповнолітніх та ін. Ці формування складаються із представників громадських об'єднань і громадян.

Діяльність ряду громадських формувань безпосередньо пов'язана з профілактикою правопорушень, охороною правопорядку. Так, громадські вихователі служб у справах дітей спільно з органами внутрішніх справ, педагогічними колективами, адміністраціями підприємств, установ і організацій, громадськими організаціями за місцем навчання та проживання неповнолітнього, лікарями й іншими фахівцями надають допомогу батькам або особам, що їх замінюють, у вихованні неповнолітніх.

Функції щодо надання, на постійній договірній основі, послуг фізичним і юридичним особам у захисті прав і законних інтересів клієнтів здійснюються особами (організаціями), що займаються приватною охоронною діяльністю.

У деяких областях утворені та діють координаційні ради (центри) соціально-профілактичної спрямованості. До їх складу входять голови рад ветеранів війни та праці, представники підприємств, установ і організацій, працівники правоохоронних органів. Ці центри вирішують завдання щодо профілактики правопорушень, проводять виховну роботу з неповнолітніми, надають іншу допомогу органам внутрішніх справ. Фінансове й матеріально-технічне забезпечення соціально-профілактичних центрів здійснюється за рахунок коштів місцевого бюджету.

Громадські формування безпосередньо беруть участь в охороні громадського порядку та профілактиці злочинів.

Важлива роль в охороні громадського порядку, у забезпеченні безпеки суспільства та протидії злочинності та іншим правопорушенням належить спеціальним громадським формуванням: добровільним

Громадське формування та його внесок у профілактику злочинності

1) **Громадські пункти** охорони порядку є організаційно-правовою формою взаємодії державних органів, трудових колективів і громадськості у керуванні процесами морального виховання, сприяють соціально-правовій активності громадян, профілактиці правопорушень, вихованню громадян у дусі свідомої дисципліни, дотримання законів і поваги до існуючих правил гуртожитку. Громадські пункти охорони порядку мають метою об'єднання зусиль штабів добровільних народних дружин, товариських судів, комітетів (вуличних, сільських) громадських інспекцій у справах неповнолітніх, інших органів громадської самодіяльності населення і трудових колективів у діяльності з охорони громадського порядку та профілактики правопорушень на закріпленій за ними території. Органи громадської самодіяльності, представлені у громадському пункті охорони правопорядку, зберігають свою організаційну самостійність, діючи у межах

громадського пункту охорони порядку у складі голови, його заступників і членів ради з осіб, рекомендованих громадськими організаціями, трудовими колективами, а також державними організаціями, що беруть участь в охороні порядку на території, закріпленій за даним громадським пунктом. Рада громадського пункту охорони порядку затверджується органом місцевого самоврядування відповідної території.

Рада громадського пункту охорони порядку відповідно до чинного законодавства виконує такі основні обов'язки:

- вивчає стан громадського порядку на закріпленій за ним території;
- розробляє і вносить у відповідні органи та організації пропозиції з питань зміцнення правопорядку та профілактики правопорушень;
- сприяє встановленню взаємодії й обміну досвідом у діяльності з охорони громадського порядку представлених у громадському пункті органів і організацій;
- сприяє органам внутрішніх справ, добровільним народним дружинам у забезпеченні охорони громадського порядку на відповідній території;
- бере участь у пропаганді правових знань серед населення;
- сприяє державним органам і громадським організаціям у виявленні осіб, які ведуть антигромадський, протиправний спосіб життя;
- надає допомогу державним органам і громадським організаціям у протидії пияцтву й алкоголізму;
- координує роботу представлених у громадському пункті органів і організацій щодо проведення індивідуально-виховної роботи з правопорушниками, установлення над ними шефства;
- сприяє державним органам і громадським організаціям у боротьбі з бездоглядністю і правопорушеннями малолітніх, вихованні дітей і підлітків;
- надає допомогу виконавчим органам місцевого самоврядування, житлово-експлуатаційним організаціям у проведенні загальних зборів, сходу громадян, за місцем їх проживання, для обговорення питань зміцнення громадського порядку й дотримання загальноприйнятих правил гуртожитку.

Рада громадського пункту охорони порядку організує у громадському пункті чергування членів ради для забезпечення взаємодії представлених у ньому органів, організацій і службових осіб, а також для вжиття відповідних заходів за заявами і повідомленнями громадян про порушення громадського порядку. Рада заслуховує повідомлення її членів про виконання покладених на них обов'язків щодо

Опора на підтримку громадян і громадських об'єднань – одна з потрібних умов ефективної діяльності правоохоронних органів щодо профілактики правопорушень.

народним дружинам з охорони громадського порядку; товариським судам; громадським пунктам охорони правопорядку; позаштатним співробітникам міліції, громадським помічникам дільничного інспектора міліції тощо.

Громадські формування, з якими взаємодіє міліція, можна поділити на дві групи. По-перше, це ті, які спеціально були створені для боротьби з правопорушеннями, охорони порядку та захисту прав громадян. До них відносять: ради громадських пунктів охорони порядку, ради профілактики правопорушень трудових колективів, добровільні народні дружини і їх спеціалізовані формування, товариські суди, їх внесок у правоохоронну практику оцінюється, насамперед, рівнем і ефективністю боротьби з правопорушеннями, станом охорони громадського порядку на територіях і в сферах їх функціонування.

По-друге, це ті, для яких охорона громадського порядку, захист прав громадян, боротьба з правопорушеннями виступає як функція, супутня їх основній господарській або соціально-культурній діяльності. До них відносять: громадські, селищні, сільські, вуличні, квартальні, дільничі, домові комітети; ради ветеранів війни і праці; батьківські комітети; агітаційні колективи по роботі серед населення та інші. Беручи участь у рішенні інших важливих питань державного і суспільного життя, ці формування водночас займаються і правоохоронною діяльністю.

установленої компетенції. Службові обов'язки дільничних інспекторів міліції та представників інших громадських організацій, пов'язані з роботою у громадському пункті охорони порядку, визначаються відповідними нормативними актами. Державні органи і службові особи усіляко сприяють громадським пунктам охорони порядку в їх діяльності. У громадських пунктах охорони порядку створюються необхідні умови дільничним інспекторам міліції та іншим службовим особам для виконання ними своїх обов'язків щодо зміцнення правопорядку.

Порядок організації та діяльності громадських пунктів охорони порядку визначений спеціальними положеннями про них. Громадські пункти охорони порядку створюються і ліквідуються органами місцевого самоврядування міст, районів, об'єднаних сільських поселень та інших місцевих територіальних утворень за пропозицією громадських організацій, органів громадської самодіяльності та трудових колективів. Громадські пункти охорони порядку створюються у містах, як правило, у межах територій житлово-експлуатаційних об'єднань (домоуправлінь), у сільській місцевості – у межах території декількох поселень або окремих населених пунктів.

Для забезпечення діяльності органів громадської самодіяльності, населення та трудових колективів, що входять у громадські пункти охорони порядку, створюється рада

зміцнення громадського порядку і профілактики правопорушень, виходить з клопотаннями до органів місцевого самоврядування і відповідних органів та організацій щодо заохочення осіб, які активно беруть участь у охороні громадського порядку. Рішення ради мають рекомендаційний характер.

Керівництво роботою рад громадських пунктів охорони порядку здійснюють районні, міські (у містах без районного поділу), районні в містах, селищні та інші органи місцевого самоврядування.

Органи внутрішніх справ забезпечують громадські пункти охорони порядку інструктивно-методичними матеріалами і юридичною літературою, подають необхідну інформацію про стан правопорядку на території, закріпленій за даним пунктом. Безпосередню допомогу у діяльності громадських пунктів охорони порядку подають дільничні інспектори міліції, що входять до складу рад громадських пунктів. Вони, як правило, є заступниками голови ради громадського пункту охорони порядку.

2) Добровільні народні дружини

з охорони громадського порядку (ДНД) створюються у районах, містах та інших населених пунктах. Порядок їх створення та діяльності, завдання, обов'язки і права, матеріально-технічне забезпечення, а також керівництво визначаються відповідним положенням про ДНД.

Державні органи, органи місцевого самоврядування, громадські об'єднання та службові особи надають допомогу дружинам. Під час проведення органами внутрішніх справ і ДНД спільних заходів з охорони громадського порядку та профілактики правопорушень оперативне керівництво роботою дружинників здійснюють відповідні службові особи органів внутрішніх справ.

Обов'язки добровільних народних дружин:

- беруть участь в охороні громадського порядку на вулицях, площах, у парках, скверах та інших громадських місцях;
- сприяють органам внутрішніх справ, прокуратурі, судам і органам юстиції в їх діяльності щодо зміцнення правопорядку;
- беруть участь у запобіганні хуліганським проявам, пияцтву, розкраданню власності та іншим правопорушенням;
- проводять виховну роботу у трудових колективах і серед населення щодо дотримання існуючих правил гуртожитку та запобіганню антигромадських вчинків;
- беруть участь у запобіганні дитячій

бездоглядності і правопорушенням неповнолітніх;

- дбають про забезпечення безпеки руху транспорту та пішоходів;
- вживають заходів з надання невідкладної допомоги особам, які потерпіли від нещасних випадків або правопорушень або перебувають у громадських місцях у безпомічному стані;
- беруть участь у порятунку людей, майна та підтриманні громадського порядку під час стихійних лих та інших надзвичайних обставин;
- проводять заходи з охорони захисту природних багатств, запобігають порушенням правил полювання і рибальства тощо.

Народним дружинникам надані відповідні права. Дружинники мають право:

- вимагати від громадян додержання правопорядку, припинення адміністративних правопорушень і злочинів, додержання режиму державного кордону, в тому числі на територіях, що межують з державним кордоном, де прикордонну смугу не визначено;
- у разі виникнення підозри у вчиненні адміністративних правопорушень і злочинів перевіряти у громадян документи, що посвідчують їх особу;
- разом з працівниками органів внутрішніх справ та військовослужбовцями Державної прикордонної служби затримувати і доставляти до органу внутрішніх справ, підрозділу Державної прикордонної служби, штабу формування або громадського пункту охорони порядку осіб, які виявили злісну непокору законним вимогам члена формування і не виконують вимог щодо припинення адміністративного правопорушення;
- складати протоколи про адміністративні правопорушення;
- входити до клубів, кінотеатрів, стадіонів, інших громадських місць і приміщень за згодою власника чи уповноваженого ним органу для переслідування правопорушника, який переховується, або припинення адміністративних правопорушень чи злочинів;
- у невідкладних випадках використовувати транспортні засоби, що належать підприємствам, установам, організаціям або громадянам (за їх згодою), крім транспортних засобів дипломатичних, консульських та інших представництв іноземних держав, міжнародних організацій, транспортних засобів спеціального призначення, для доставляння до лікувальних закладів осіб, що перебувають у безпорадному стані, а також осіб, які потерпіли від нещасних випадків або правопорушень і потребують

термінової медичної допомоги;

- у разі порушення водія Правила дорожнього руху, створення реальної загрози життю або здоров'ю громадян вживати заходів до припинення цього правопорушення, здійснювати перевірку документів у водіїв на право користування та керування транспортними засобами, а також не допускати осіб, які не мають документів або перебувають у стані сп'яніння, до подальшого керування транспортними засобами;
- під час виконання обов'язків члена формування використовувати за власним бажанням свій або інший приватний транспортний засіб за згодою власника або особи, у володінні якої він перебуває;
- проводити серед населення роботу щодо роз'яснення законодавства про відповідальність за вчинення правопорушень та злочинів тощо;
- застосовувати в установленому порядку заходи фізичного впливу, спеціальні засоби індивідуального захисту та самооборони.

Дружинники наділені й іншими правами, передбаченими чинним законодавством. Протидія законній діяльності народних дружинників, зазіхання на життя, здоров'я, честь і гідність дружинників, у зв'язку з їх діяльністю з охорони громадського порядку, згідно із законодавством приводять до відповідальності.

Основними формами та методами роботи ДНД є:

- патрулювання та виставлення постів на вулицях, площах, парках, скверах та інших громадських місцях;
- проведення рейдів щодо виявлення правопорушень і осіб, які їх вчинили;
- проведення індивідуальної виховної роботи з особами, що вчиняють правопорушення, встановлення шефства дружинників над такими особами;
- роз'яснення громадянам законодавства та правил гуртожитку;
- оформлення матеріалів на правопорушників і направлення їх у відповідні державні органи та громадські організації;
- випуск сатиричних плакатів і фотовітрин, використання засобів друку, радіо та телебачення з метою профілактики правопорушень і впливу на порушників;
- обговорення поведінки порушників на засіданнях штабу ДНД.

Положення про ДНД передбачають створення спеціалізованих народних дружин або спеціалізованих груп у складі дружин з метою кращої організації роботи із запобігання окремим видам правопорушень. Такі дружини, загони, групи можуть створюватися для майнової безпеки

громадян, збереження власності юридичних осіб; безпеки дорожнього руху тощо. Спеціалізація дружинників сприяє більш ефективній роботі із запобігання та припинення правопорушень.

В останні роки поширились і такі організаційні форми особистої участі громадян в охороні громадського порядку як асоціації добровільних дружин, козацькі дружини, загони сприяння міліції, об'єднання громадян з охорони будинків, садівничих товариств, стоянок автотранспорту тощо.

3) Іншою формою громадського формування є **товариські суди**, які забуті у нашому сучасному суспільстві та які варто відновити. Товариські суди – це мають бути виборні органи громадської самодіяльності, покликані активно сприяти вихованню у громадян сумлінного ставлення до праці, дбайливого ставлення до майна, дотримання правил гуртожитку, прищеплення почуття товариської взаємодопомоги, поваги, гідності й честі. Метою товариських судів є запобігати правопорушенням, застосовуючи методи переконання і громадського впливу, створювати атмосферу нетерпимості до антигромадських учинків.

Порядок організації й діяльності товариських судів має бути визначений спеціальним положенням, а створюватися вони повинні на підприємствах, в установах, організаціях, навчальних закладах, будинках, що обслуговуються житлово-експлуатаційними об'єднаннями, дирекціями експлуатації будинків, домоуправліннями, а також у сільських населених пунктах і селищах.

До компетенції товариських судів пропонуємо віднести справи: про вживання спиртних напоїв на вулицях, у дворах і під'їздах, на стадіонах, у всіх видах громадського транспорту та в інших громадських місцях, крім підприємств торгівлі та громадського харчування, яким продаж спиртних напоїв та розлив дозволено; про появу у громадських місцях нетверезим, що ображає людську гідність і порушує суспільну мораль; про вживання спиртних напоїв на роботі; про участь майстрів, начальників ділянок і інших керівників у вживанні спиртних напоїв з підлеглими; про дрібне, хуліганство; про дрібне розкрадання державного або колективного майна; про вчинення вперше дрібної крадіжки малоцінних предметів споживання й побуту, що перебувають в особистій власності громадян, у випадку, коли винний і потерпілий є членами одного колективу; про образи, наклепи, побої і легкі тілесні ушкодження, що не призвели до розладу здоров'я, якщо ці діяння вчинені вперше; про лихослів'я; про невиконання або неналежне виконання

батьками, опікунами або піклувальниками обов'язків щодо виховання дітей; про неналежне ставлення до батьків; про неналежну поведінку у родині; про неналежне ставлення до жінки; про псування житлових і нежитлових приміщень і комунального устаткування; про недотримання правил протипожежної безпеки; про порушення правил внутрішнього розпорядку у квартирах і гуртожитках; про спори мешканців щодо використання підсобних приміщень, будинкових служб, оплати комунальних послуг, оплати видатків на поточний ремонт місць загального користування; про порядок користування будовами, що становлять спільну власність двох або декількох громадян; про псування дерев та інших зелених насаджень та про стягнення заповідяного цим збитку;

про майнові спори між громадянами на невелику суму за згодою учасників спору на розгляд справи у товариському суді; про інші адміністративні правопорушення, якщо органи (службові особи), уповноважені розглядати справи про адміністративні правопорушення, визнають за необхідне передати матеріали на розгляд товариського суду для застосування до правопорушника заходів громадського впливу; про порушення трудової дисципліни й про інші правопорушення.

Товариський суд повинен застосовувати такі заходи впливу, зобов'язати принести публічне вибачення потерпілому або колективу; оголосити товариське попередження; оголосити громадський осуд; оголосити громадську догану

з опублікуванням або без опублікування у пресі; накласти грошовий штраф; зобов'язати винного відшкодувати заподіяний неправомірними діями збиток на невелику суму, якщо законодавством не встановлений інший порядок стягнення збитку, тощо.

4) Позаштатні співробітники міліції – ними можуть бути громадяни України не молодші 18 років, які позитивно характеризуються за місцем роботи, навчання та проживання, здатні за своїми діловими і моральними якостями, станом здоров'я виконувати поставлені перед ними завдання.

Позаштатні співробітники міліції відбираються на добровільних засадах і в індивідуальному порядку, як правило, із числа народних дружинників, пенсіонерів – колишніх працівників органів внутрішніх справ, служби безпеки, юстиції, прокуратури та військовослужбовців. Відбір позаштатних співробітників здійснюють керівники, оперативний і начальницький склад підрозділів міліції, ретельно вивчають кандидата.

Зараховуються позаштатні співробітники за наказом начальника органів внутрішніх справ, із зазначенням спеціалізації позаштатного співробітника, а також за яким конкретним працівником даного органу він закріплюється. Після зарахування позаштатному співробітнику видається під розписку посвідчення встановленого зразка, яке підписує начальник структурного підрозділу або його заступник, у міськрайорганах – начальник відповідного органу або його заступник.

Позаштатні співробітники працюють під керівництвом працівників міліції, виконуючи їх доручення. Безпосередню роботу з позаштатними співробітниками здійснюють керівники, оперативний і начальницький склад підрозділів і служб охорони громадського порядку карного розшуку, державної автомобільної інспекції щодо безпеки дорожнього руху, дільничні інспектори міліції. Зазначені службові особи міліції можуть давати позаштатним співробітникам конкретні доручення, інструктувати про способи їх виконання; контролювати дії позаштатних співробітників; брати участь у навчанні позаштатних співробітників формам і методам роботи з охорони громадського порядку та профілактики правопорушень, проводити заняття з вивчення основ законодавства; узагальнювати і поширювати позитивний досвід роботи позаштатних співробітників, вносити пропозиції щодо його удосконалення.

Доручення позаштатному співробітнику дає той працівник міліції, за яким він

Громадське формування з охорони громадського порядку (ГФОГП) Баштанської міської ради – правоохоронний підрозділ, що функціонує в структурі виконавчих органів міської ради із завданнями, визначеними Законом України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону».

закріплений. Позаштатний співробітник здійснює тільки ті дії, які не виходять за межі даних йому доручень. Якщо виникає потреба для участі у виконанні окремих заходів, дозволяється направляти позаштатного співробітника (з його згоди) у вільний від роботи або навчання час у службові відрядження разом із працівниками міліції. При цьому видатки, пов'язані з відрядженнями, відшкоднуються органами внутрішніх справ.

Але працівники міліції не можуть доручати позаштатним співробітникам самостійне проведення карно-процесуальних та інших дій, оперативно-розшукових заходів, що належать виключно до компетенції працівників міліції. Забороняється залучати позаштатних співробітників міліції до участі у заходах, пов'язаних з ризиком для їх особистої безпеки, а також ознайомлювати їх з документами, що містять державну таємницю або службову інформацію обмеженого користування.

Результати роботи позаштатного співробітника, його особисті та ділові якості систематично, але не рідше одного разу на рік, аналізуються працівником міліції, за яким він закріплений, і доповідаються рапортом (з висновком про доцільність його подальшого використання) керівникові відповідного органу, служби, підрозділу.

Робота позаштатного співробітника фіксується в обліковій картці. Позаштатні співробітники, які активно брали участь у виконанні доручень, можуть заохочуватися.

Види заохочень: подяка, грошова премія, коштовний подарунок та ін.

У разі несумлінного ставлення позаштатного співробітника до виконання доручень, кількарізкових зауважень працівник міліції може поставити перед керівництвом питання про виключення того із числа позаштатних співробітників.

Правовий статус позаштатного співробітника міліції визначений нормативними актами МВС України; ними ж регулюються питання організації роботи позаштатних співробітників.

Позаштатні дільничні інспектори міліції на громадських засадах у вільний від роботи чи навчання час надають допомогу і сприяють дільничним інспекторам у здійсненні заходів щодо охорони громадського порядку, боротьби зі злочинністю, профілактики правопорушень, у тому числі з боку осіб, які перебувають на обліку в органах внутрішніх справ, вирішують інші завдання.

Обов'язки позаштатних дільничних інспекторів міліції:

- при участі у заходах з боротьби зі злочинністю та профілактики правопорушень, які проводить дільничний інспектор, виконувати його доручення у встановлений термін і в порядку, визначеному ним;

- захищати честь і гідність громадян, їх законні інтереси, права і свободи від протиправних посягань;
- надавати допомогу працівникам органів внутрішніх справ у запобіганні злочинним посяганням та іншим антигромадським діям;
- негайно інформувати правоохоронні органи про відомі йому факти підготовки чи вчинення злочинів, а також за можливості вживати заходів щодо їх запобігання, якщо це не загрожує його життю;
- охороняти місце пригоди з метою збереження слідів злочину та інших речових доказів до прибуття працівників міліції;
- вживати заходів до надання невідкладної допомоги особам, які постраждали від нещасних випадків або правопорушень; брати участь у рятуванні людей, майна, а також у підтриманні громадського порядку під час стихійного лиха та інших надзвичайних обставин;
- у своїй діяльності неухильно дотримуватись законності, бути тактовним і ввічливим у поводженні з громадянами;
- при виконанні обов'язків з охорони громадського порядку мати при собі посвідчення позаштатного дільничного інспектора міліції і пред'являти його на вимогу громадян або посадових осіб.

Позаштатний дільничний інспектор має право:

- вимагати від громадян та службових осіб неухильного дотримання громадського порядку та негайного припинення правопорушень;
- вимагати від порушників громадського порядку пред'явлення документів, що засвідчують особу, у випадках, коли встановлення особи необхідне для вирішення питання про притягнення до відповідальності за допущене правопорушення;
- вживати заходів щодо припинення правопорушень.

5) **Громадськими помічниками дільничних інспекторів міліції** у сільській місцевості можуть бути (запропоновані на зборах громадян) лише члени громадських формувань з охорони громадського порядку, які позитивно характеризуються за місцем роботи, навчання та проживання, здатні за своїми діловими та моральними якостями виконувати поставлені перед ними завдання, виявили бажання до співпраці з органами внутрішніх справ та рекомендовані загальними зборами громадських формувань. Кількість громадських помічників дільничного інспектора міліції визначається наявністю сільських рад, з розрахунку: один-два громадських помічники дільничних інспекторів міліції на кожну сільську раду.

Громадські помічники дільничних інспекторів міліції на громадських засадах надають допомогу та сприяють дільничним інспекторам міліції у здійсненні заходів щодо охорони громадського порядку, боротьби зі злочинністю, профілактики правопорушень, у тому числі з боку осіб, які перебувають на обліку органів внутрішніх справ, у вирішенні інших завдань.

Організація роботи з громадськими помічниками дільничних інспекторів міліції в сільській місцевості та контроль за їх роботою покладається на начальників районних відділів внутрішніх справ, їх заступників – начальників міліції громадської безпеки та начальників відділів (відділень) дільничних інспекторів міліції.

Безпосереднє керівництво громадськими помічниками здійснюють дільничні інспектори міліції, які за ними закріплені, відповідно до наказу начальника районного відділу внутрішніх справ. Дільничні інспектори міліції, у межах своєї компетенції, зобов'язані контролювати діяльність громадських помічників дільничних інспекторів міліції з виконання покладених на них завдань, створювати необхідні для цього умови, надавати їм методичну та практичну допомогу у вирішенні конкретних завдань.

Основні завдання та обов'язки громадських помічників дільничних інспекторів міліції у сільській місцевості:

- захищати честь і гідність громадян, їх законні інтереси, права і свободи від протиправних посягань;
- надавати допомогу дільничним інспекторам міліції у забезпеченні громадського порядку та громадської безпеки, профілактиці правопорушень у сільській місцевості;
- негайно інформувати дільничних інспекторів міліції, а в разі їх відсутності – чергових районних органів внутрішніх справ, про відомі йому факти підготовки чи вчинення злочинів, місця зосередження антигромадського елементу та груп нелегальних мігрантів;
- сприяти дільничним інспекторам міліції у виявленні та розкритті злочинів, розшуку осіб, які їх вчинили, захисті майна сільськогосподарських товариств, підприємств, установ, організацій, громадян від злочинних посягань;
- брати участь у забезпеченні безпеки дорожнього руху;
- охороняти місце пригоди з метою збереження слідів злочину та інших речових доказів до прибуття працівників міліції;
- вживати заходів до надання невідкладної допомоги особам, які потерпіли від нещасних випадків

чи правопорушень;

- брати участь у рятуванні людей і майна, підтриманні громадського порядку під час стихійного лиха та інших надзвичайних обставин.

Громадський помічник дільничного інспектора міліції має право:

- вимагати від громадян та службових осіб неухильного дотримання громадського порядку і негайного припинення правопорушень;
- вимагати від порушників громадського порядку пред'явлення документів, що посвідчують особу, у випадках, коли встановлення особи необхідне для розв'язання питання про притягнення до відповідальності за допущене правопорушення;
- доставляти до органу внутрішніх справ, у службові приміщення дільничного інспектора міліції, виконавчого органу селищної (сільської) ради або громадського пункту охорони порядку осіб, які вчинили адміністративне правопорушення, з метою його припинення, якщо вичерпано інші заходи впливу, установа особи порушника, складання протоколу про адміністративне правопорушення в разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим;
- проводити індивідуально-профілактичну роботу з особами, схильними до вчинення адміністративних правопорушень і злочинів, та тими, хто є на профілактичних обліках органів внутрішніх справ;
- складати протоколи про адміністративні правопорушення; застосовувати заходи фізичного впливу та спеціальні засоби відповідно до статті 14 Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону»;
- виконувати інші службові доручення дільничних інспекторів міліції.

Варто зазначити: на громадських помічників дільничних інспекторів міліції, які відібрані з числа членів громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону, у повному обсязі поширюються права, обов'язки, правові гарантії та соціальний захист відповідно до Закону України «Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону». А також оцінка роботи громадського помічника дільничного інспектора міліції визначається з огляду на його вміння працювати з людьми, правильно використовувати обізнаність з особливостями населеного пункту та населення, що проживає на його території; з огляду на особистий вклад у профілактику правопорушень, а також рівень довіри до нього людей. ■ VASSR

ДЕЩО ПРО ОБЛІГАЦІЇ ВНУТРІШНІХ МІСЦЕВИХ ПОЗИК

Останнім часом дедалі вагомішу роль в процесі вирішення суспільних проблем відіграють органи місцевого самоврядування. Відтак, на міські бюджети полягає додатковий тягар, пов'язаний не лише із забезпеченням безперебійного функціонування таких важливих сфер життєдіяльності міста як житлово-комунальне господарство, інженерна та транспортна інфраструктура, будівництво житла та інших капітальних об'єктів, а й зі створенням додаткових умов для їх розвитку.

Алла Вікторівна Папаїка,
директор департаменту корпоративного управління та корпоративних фінансів

■ Алла Папаїка

В цих умовах вихід на фондовий ринок та використання його інструментів є чи не найбільш ефективним та зручним інструментом залучення необхідних коштів для фінансування тих чи інших інвестиційних проектів, спрямованих на покращення міської інфраструктури.

Одним із перспективних джерел залучення необхідних коштів до місцевих бюджетів є випуск облігацій внутрішньої місцевої позики. Так звані муніципальні облігації, як показав досвід багатьох країн світу, є потужним та перспективним фінансовим інструментом, завдяки якому органи місцевого самоврядування можуть ефективно вирішувати власні поточні й довготермінові проблеми, пов'язані з фінансуванням бюджетних видатків.

Наразі в Україні існують всі необхідні законодавчі умови для випуску облігацій внутрішньої місцевої позики. Зокрема,

Бюджетним кодексом України передбачена можливість здійснення місцевих запозичень з метою фінансування бюджету розвитку Автономної Республіки Крим, міських бюджетів для створення, приросту чи оновлення стратегічних об'єктів довготривалого користування або об'єктів, які забезпечують виконання завдань Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи міських рад, спрямованих на задоволення інтересів населення Автономної Республіки Крим і територіальних громад міст.

Порядком здійснення місцевих запозичень, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 16 лютого 2011 №110 (далі – Порядок), визначені форми місцевих запозичень, однією з яких є випуск облігацій місцевих позик.

Закон України «Про цінні папери та фондовий ринок» передбачає прийняття рішення про розміщення облігацій місцевих позик Верховною Радою Автономної Республіки Крим або міською радою, та здійснення реєстрації випуску облігацій місцевих позик Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку України (далі – НКЦПФР) у встановленому нею порядку.

Разом з тим, чинне законодавство України передбачає певні обмеження та умови щодо здійснення запозичень у формі облігацій внутрішньої місцевої позики. Так, відповідно до вимог частини 1 статті 74 Бюджетного кодексу України, обсяг та умови здійснення місцевих запозичень погоджуються з Міністерством фінансів України, а видатки на обслуговування місцевого боргу здійснюються за рахунок коштів загального фонду місцевого бюджету, при цьому, такі видатки не можуть перевищувати 10 відсотків загального фонду місцевого бюджету протягом

будь-якого бюджетного періоду, коли планується обслуговування місцевого боргу.

Якщо у процесі погашення місцевого боргу та платежів з його обслуговування, обумовлених договором між кредитором та позичальником, порушується графік погашення з вини позичальника, Верховна Рада АР Крим, відповідна міська рада не мають права здійснювати нові місцеві запозичення протягом п'яти наступних років.

Механізм здійснення запозичень до бюджету Автономної Республіки Крим та міських бюджетів визначений вищезазначеним Порядком здійснення місцевих запозичень. Згідно з Порядком, запозичення може здійснюватись у формі укладання договорів позики (кредитних договорів) та/або випуску облігацій місцевих позик.

Слід зазначити, що рішення Верховної Ради Автономної Республіки Крим чи міської ради про здійснення запозичення обов'язково повинно містити відомості про мету запозичення, форму запозичення та істотні умови запозичення (вид запозичення, його розмір та валюта, строк запозичення, відсотки за користуванням запозиченням та строки їх сплати, а також розмір основної суми боргу). Оскільки запозичення до бюджету Автономної Республіки Крим та міських бюджетів є певною частиною бюджетного процесу, обсяг та умови здійснення запозичення, рівно як і реструктуризації боргових зобов'язань, погоджуються Міністерством фінансів України.

Детальний порядок здійснення емісії (випуску), обігу облігацій внутрішніх місцевих позик, реєстрації в Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку випуску, звіту та скасування реєстрації випуску облігацій внутрішніх місцевих позик

міститься у відповідному Положенні про порядок випуску облігацій внутрішніх місцевих позик, затвердженому рішенням НКЦПФР від 07.10.03 №414 (у редакції від 11.12.07 № 2285), що зареєстроване в Міністерстві юстиції України 30 січня 2008 р. за № 68/14759.

Так, Верховна Рада Автономної Республіки Крим чи міська рада має право на розміщення облігацій після реєстрації випуску облігацій в Національній комісії з цінних паперів та фондового ринку за умови отримання висновку Міністерства фінансів України про відповідність проекту рішення про здійснення запозичень вимогам, установленим бюджетним законодавством. При цьому, сукупний обсяг запозичень до місцевого бюджету у формі розміщення (випуску) облігацій не може перевищувати обсягу дефіциту бюджету розвитку місцевого бюджету на відповідний рік.

Продаж облігації може здійснюватись шляхом публічного розміщення, коли заздалегідь невідомо коло осіб, які мають або матимуть намір придбати такі облігації, або шляхом приватного розміщення, коли наперед відомо коло покупців, але не більше ста таких осіб.

В цілому, випуск облігацій передбачає здійснення Автономною Республікою Крим чи міською радою певної послідовності дій:

- затвердження бюджету з дефіцитом виключно в частині дефіциту бюджету розвитку на відповідний рік та проекту рішення про здійснення запозичень у формі розміщення (випуску) облігацій (прийняття рішення про здійснення запозичень у формі розміщення (випуску) облігацій можливе лише за умови зазначення в ньому, що це рішення набуває чинності після його погодження Міністерством фінансів України);
- отримання в Міністерстві фінансів України висновку про відповідність проекту рішення про здійснення запозичень вимогам, установленим бюджетним законодавством;

- прийняття Радою рішення про здійснення запозичень у формі розміщення (випуску) облігацій (внесення змін до раніше прийнятого рішення про здійснення запозичень у формі розміщення (випуску) облігацій з урахуванням зауважень Міністерства фінансів України);
- подання заяви і всіх необхідних документів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку для реєстрації випуску облігацій та проспекту їх емісії;
- реєстрація випуску облігацій та проспекту їх емісії, видача тимчасового свідоцтва про реєстрацію випуску облігацій;
- прийняття у разі потреби рішення про залучення андерайтера(-ів) до розміщення облігацій, крім випадків наявності попередньо укладеного договору(-ів) з андерайтером(-ами);
- укладення з депозитарієм договору про обслуговування емісії облігацій, присвоєння облігаціям міжнародного ідентифікаційного номера, оформлення тимчасового глобального сертифіката;
- розкриття інформації, що міститься в зареєстрованому проспекті емісії облігацій, не менш як за 10 днів до початку публічного розміщення цінних паперів;
- укладання договорів з першими власниками, що здійснюється в строк, який зазначений в рішенні про здійснення запозичень у формі розміщення (випуску) облігацій та/або проспекті їх емісії;
- затвердження результатів укладання договорів з першими власниками, результатів розміщення облігацій, звіту про результати розміщення облігацій органом емітента, уповноваженим приймати таке рішення;
- подання заяви та всіх необхідних документів до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку для реєстрації звіту про результати розміщення облігацій;
- реєстрація звіту про результати розміщення облігацій, видача (постійного) свідоцтва про реєстрацію випуску облігацій;

- надання до депозитарію, з яким укладено договір про обслуговування емісії облігацій і оформлено тимчасовий глобальний сертифікат, копії свідоцтва про реєстрацію випуску облігацій. На підставі свідоцтва про реєстрацію випуску облігацій переоформлюється глобальний сертифікат на нову кількість облігацій з урахуванням результатів розміщення облігацій;
- погашення облігацій, що здійснюється у строк, зазначений в рішенні про здійснення запозичень у формі розміщення (випуску) облігацій та/або проспекті емісії облігацій;
- подання до Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку звіту (звітів) про погашення облігацій.

Слід звернути увагу на деякі відмінності у порядку випуску облігацій в залежності від виду розміщення (публічне або приватне). Наприклад, публічне розміщення облігацій може здійснюватись Автономною Республікою Крим чи міською радою через андерайтера(-ів), а розкриття інформації, що міститься в зареєстрованому проспекті емісії облігацій, здійснюється шляхом опублікування проспекту емісії облігацій у повному обсязі в офіційному друкованому виданні Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку.

В цьому самому офіційному друкованому виданні також розкривається інформація, що міститься у зареєстрованому звіті про результати публічного розміщення облігацій не пізніше ніж через 15 робочих днів з дати реєстрації відповідного звіту.

Використання інструментів фондового ринку для фінансування потреб муніципалітетів є звичайним явищем за кордоном та має досить стабільну історію.

Так, у Сполучених Штатах Америки ще наприкінці 50-х років надходження від продажу муніципальних облігацій складали понад 60% від загальної суми, необхідної для фінансування муніципальних

Обсяг випуску муніципальних облігацій у США 2005-2013 рр.

Рік	Надходження від розміщення, млрд дол
2005	408,2
2006	386,5
2007	429,3
2008	389,6
2009	409,7
2010	433,1
2011	294,7
2012	379,3
2013	331,6

Обсяг випуску муніципальних облігацій в Росії за 2013 р.

Місяць	Кількість випусків	Надходження від розміщення, млн руб	Надходження від розміщення, млн дол
квітень 2013 р.	2	5 500	150,3
травень 2013 р.	1	5 000	136,6
червень 2013 р.	2	24 724	675,5
липень 2013 р.	4	13 500	368,9
серпень 2013 р.	3	21 800	595,6
вересень 2013 р.	2	16 000	437,2
жовтень 2013 р.	9	31 000	847
листопад 2013 р.	4	14 000	382,5
грудень 2013 р.	1	3 500	95,6
січень 2014 р.	1	600	16,4
лютий 2014 р.	0	0	0
березень 2014 р.	0	0	0

програм перспективного розвитку. Наразі цей інструмент дуже поширений та викликає неабиякий інтерес з боку інвесторів, це пояснюється ще й певним пільгами під час оподаткування доходів, одержаних від операцій з муніципальними облігаціями у США. У Росії субфедеральні та муніципальні облігації також є популярним та перспективним інструментом, що користується попитом з боку інвесторів.

Динаміка обсягу випусків муніципальних облігацій США та Росії наведена у таблиці.

Така форма місцевих запозичень як випуск облігацій місцевих позик знайшла своє застосування й в Україні.

Так, з 2003 по 2012 рік Комісією з цінних паперів та фондового ринку зареєстровано 67 випусків облігацій внутрішніх місцевих позик на загальний обсяг 8 423,55 млн грн (протягом 2013-2014 рр. випуски облігацій місцевих позик не здійснювались).

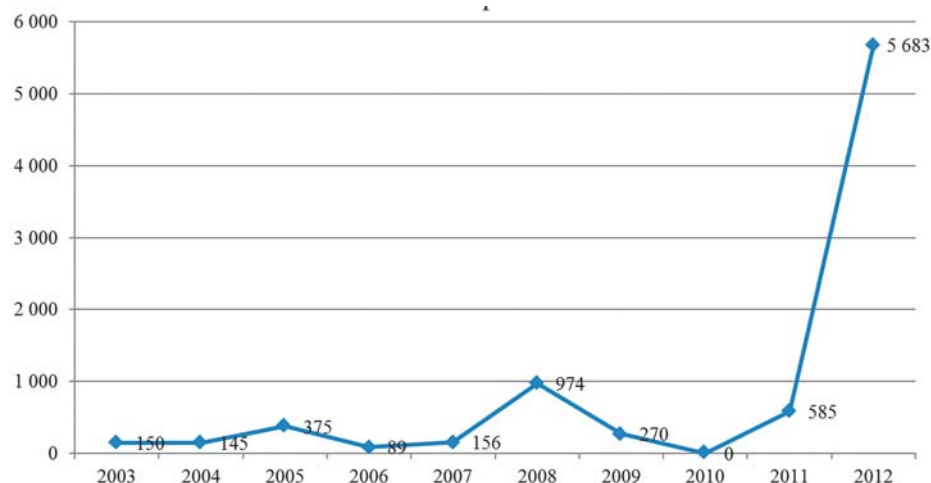
Розміщення облігацій внутрішньої місцевої позики здійснили 19 муніципалітетів: Бердянська, Бориспільська, Вінницька, Донецька, Запорізька, Івано-Франківська, Київська, Комсомольська, Краматорська, Луганська, Дніпропетровська, Луцька, Львівська, Одеська, Северодонецька, Харківська, Кременчуцька, Черкаська міські ради та Верховна Рада Автономної Республіки Крим.

Про привабливість цього інструменту також свідчить і те, що практично всі облігації були розміщені у запланованому обсязі. Більш того, десять міських рад: Вінницька, Донецька, Запорізька, Київська, Луганська, Луцька, Львівська, Одеська, Харківська, Черкаська багаторазово здійснювали залучення фінансових ресурсів для фінансування бюджету розвитку через розміщення облігацій внутрішніх місцевих позик.

Отже, наразі в Україні існує позитивний досвід залучення коштів для фінансування інфраструктурних проєктів через розміщення облігацій внутрішньої місцевої позики, це пов'язано насамперед з тим, що ринок муніципальних облігацій є дуже привабливим, оскільки, поряд з вирішенням питань додаткових джерел фінансування інвестиційних проєктів на місцевому рівні, дає змогу отримати певні переваги, а саме:

- у порівнянні з банківським кредитом не вимагається застава;
- диверсифікація кредиторів, оскільки коло власників облігацій необмежене (у разі публічного розміщення);
- налагодження безпосередніх стосунків з інвесторами;
- конкуренція між інвесторами сприяє зниженню відсоткових ставок;

Випуск облігацій місцевих позик в Україні, млн грн

Данні щодо розміщення облігацій внутрішніх місцевих позик

Міська рада	Загальна сума випуску, млн грн
Бердянська міська рада	10,00
Бориспільська міська рада	9,00
Верховна Рада Автономної Республіки Крим	400,00
Вінницька міська рада	45,00
Донецька міська рада	250,00
Запорізька міська рада	235,00
Івано-Франківська міська рада	5,50
Київська міська рада	5 665,30
Комсомольська міська рада	8,00
Краматорська міська рада	15,00
Луганська міська рада	79,30
Луцька міська рада	50,00
Львівська міська рада	582,00
Одеська міська рада	155,00
Северодонецька міська рада	20,00
Харківська міська рада	704,50
Черкаська міська рада	65,00
Кременчуцька міська рада	25,00
Дніпропетровська міська рада	100,00
Загалом	8 423,60

- завдяки вчасному погашенню облігацій, створюється публічна історія кредитоспроможності, яка у майбутньому дозволить більш за обсягом випуски муніципальних облігацій та інші запозичення;
- можливість реструктуризації облігаційної позики (подовження строків обігу облігацій, можливість зміни відсоткової ставки нарахування доходу);
- детальне публічне розкриття інформації про фінансовий стан сприяє прозорості процесів управління та підвищенню загальної довіри до органів управління;
- такі зобов'язання можуть бути привабливим інструментом для банків як застава під отримання кредитів та ін.

Фінансові ресурси, залучені до бюджету від розміщення облігацій внутрішніх місцевих позик, використовуються

для реалізації проєктів капітального будівництва та реконструкції об'єктів міста, придбання основних фондів для комунальних підприємств, що забезпечують життєдіяльність міста, капітального ремонту житлового фонду, будівництва житла, ремонту доріг, впровадження енергозберігаючих технологій в діяльності комунальних підприємств, реконструкції зовнішнього освітлення міста тощо.

Як бачимо, використання такої форми запозичень як випуск облігацій внутрішньої місцевої позики є ефективним механізмом залучення коштів органами місцевого самоврядування. Приємно, що фондовий ринок і його інструменти можуть стати в нагоді територіальним громадам під час вирішення як поточних завдань, так і реалізації довгострокових інфраструктурних проєктів. ■ **VASSR**

ТРЕБА, ЩОБ СІЛЬСЬКА ШКОЛА ЗА СВОЇМ РІВНЕМ РІВНЯЛАСЯ З МІСЬКОЮ

Дотепер існувала велика недовіра студентства до Міністерства освіти та науки та профільного міністра Дмитра Табачника. І це, мабуть, було справедливо. Бо, як розповідають, навіть перед кабінетом міністра коридор був закритий такими високими скляними дверима аж до стелі – непрозорими, які відкривалися спеціальною картою, щоб до міністра не проходили якісь «зайві» люди.

Тепер їх прибрали, як і тих людей, котрі на вимогу студентства повинні були покинути свої робочі місця у міністерстві. Із попередніх заступників міністра залишився Олексій Дніпров. Новий перший заступник – випускниця Могиланки та Університету Лунда (Швеція) Інна Совсун. За середню і дошкільну освіту знову відповідає Павло Полянський, звільнений Табачником.

«Загалом, у міністерстві люди працюють за дуже скромну зарплату. Це велика помилка думати, що всі вони причетні до якихось корупційних схем», – коментують у міністерстві.

Щодо вимог студентів, то багато з них буде виконано поступово. Міністр говорить про те, що студентам нададуть більше можливостей впливати на освітню сферу. При міністерстві буде створена Громадська рада, у якій продовжать співпрацю з міністерством після революційної хвилі ті, хто переймається питаннями освіти в Україні. Багато питань вирішиться, коли

буде прийнято Закон про вищу освіту. У цьому році планується прийняти як мінімум два освітні закони: перший – про вищу освіту, другий – рамковий закон про освіту. Він буде стосуватися і середньої освіти. Також робота йтиме над законопроектом, що регламентуватиме наукову діяльність.

Філософія міністра така, що МОН не повинно здійснювати щоденний репресивний контроль за діяльністю ВНЗ. «Необхідно дати їм можливість зосередитися на якості навчання, викладання та наукових досліджень. Будемо переходити до партнерських відносин з усіма навчальними закладами (не тільки з університетами), намагатимемося спростити їм життя. Наприклад, систему ліцензування й акредитації, університетську звітність», – кажуть фахівці.

У планах міністерства чисельно скоротити та позбавити репресивних функцій Державну інспекцію навчальних закладів

та створити Національне агентство з якості вищої освіти. Воно буде професійно незалежним і формуватиметься за квотовим принципом. Туди входить будуть представники уряду, вищих навчальних закладів різних форм власності, Академії наук, працедавців, студентів. Ця агенція здійснюватиме незалежний контроль, оскільки держава не може сама себе оцінювати. Так само міністерство не буде створювати університетські рейтинги.

Інспекція виявляє зловживання, перевіряє дотримання норм організації вступної кампанії, навчального процесу, діловодство, використання фінансів, а Національне агентство зосереджується на фактичному забезпеченні якості ВНЗ через формування відповідних критеріїв і вимог, акредитацію спеціальностей, спецрад по захисту дисертацій, незалежних установ оцінювання якості, бере участь у формуванні державної політики у сфері науки та освіти тощо.

На питання, що буде із сільськими школами і чи закриватимуть їх і надалі, у міністерстві відповідають: «Ми не можемо підходити до цих питань з точки зору того, що обов'язково потрібно не закривати школи. Уявіть собі, що це, наприклад, сільська школа, де є 20 дітей. І чому вони там навчаються, якщо вчитель фізкультури, математики, англійської мови й біології – одна й та сама особа? Ми їм закриваємо шлях до якісної освіти.

Необхідно дивитися на ці питання ширше, проводити освітні реформи, щоб сільська школа за своїм рівнем вирівнювалася з міською, спираючись на хороші приклади. Вважається, що найкраща середня школа – у Фінляндії. Притому будь ласка. Ось прекрасний досвід. Треба його переймати, думати про якість. Адже якість випускників українських шкіл падає з року в рік. Радянська система освіти вмерла сама собою наприкінці 1980-х років. А ми ще не розпочинали ніяких системних реформ». ■ VASSR

ГЕНЕРАЛЬНА ОРЕНДА ТА СТВОРЕННЯ ОБ'ЄДНАНЬ ЗЕМЛЕВЛАСНИКІВ – ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ОРЕНДНИХ ВІДНОСИН

Щоразу напередодні весняних польових робіт суспільний інтерес до земельної теми зростає. Бо саме цієї пори загострюється питання, чи на законних підставах сільгоспвиробники обробляють орендовані ними гектари та чи сталі перспективи орендного землекористування. Отож, про умови оренди, її сильні та слабкі сторони говоримо з фахівцем з аграрної політики Проекту USAID «АгроІнвест» Олександром Муляром.

Тарас Тернівський,
Національний прес-клуб з аграрних та земельних питань

■ Олександр Муляр

– Майже на всіх останніх великих аграрних зібраннях їх учасники не оминають тему оренди землі. На нещодавньому з'їзді Асоціації фермерів і приватних землевласників України знову чи не найгострішим питанням для обговорення була недосконала організація оренди сільськогосподарських угідь. При цьому оренда у земельних відносинах залишається домінуючою. В чому проблема?

– Проблема, яку обговорювали виробники, полягає у дорожнечі та складності процедури державної реєстрації прав оренди земельних ділянок. Минулого року відбулися значні затримки із реєстрацією, що призвело фактично до незаконного землекористування у великих обсягах не з вини виробників.

Нагадаю, що орендар набуває законного права на використання орендованих угідь лише після державної реєстрації прав оренди. Разом з тим, нещодавно запроваджено певні кроки щодо спрощення державної реєстрації оренди та укладення і поновлення договорів оренди землі.

Зокрема, дозволено реєстрацію права оренди земельних ділянок, відомості про які не занесені до Державного земельного кадастру та які не мають кадастрових номерів.

– Тобто, спрощення процедури реєстрації права оренди може повністю вирішити проблему орендних відносин?

– Цього недостатньо. Існують й інші проблеми, що стоять на заваді ефективному і організованому ринку оренди землі. Необхідно взяти до уваги наші умови: фрагментарність земельної власності внаслідок приватизації сільськогосподарських угідь в Україні та необхідність домовлятися орендарям окремо із кожним землевласником, а також здійснювати реєстрацію права на кожному окрему земельну ділянку.

Орендар змушений постійно мати справу з великою кількістю людей щодо окремих земельних ділянок. Адже в ході розпаювання земель колективних сільськогосподарських підприємств та подальшої їх приватизації утворилося приблизно 7 млн землевласників із середньою площею землі 4,2 га у власності кожного. Сільськогосподарським виробникам доводиться дуже багато часу та зусиль витратити на роботу з людьми, щоб укласти чи переукласти договори оренди та в подальшому здійснити їх державну реєстрацію.

Із загальної кількості 4,77 млн договорів оренди близько 15% щорічно проходять процедуру державної реєстрації. Через складності оформлення оренди широкого поширення набула практика купівлі корпоративних прав підприємств-орендарів з метою розширення землекористування замість прямого укладення нових договорів оренди із землевласниками. За різними оцінками, ціна купівлі права на оренду у такий спосіб складає від 1 тис. до 4 тис. грн за 1 га без врахування інших виробничих потужностей.

Зрозуміло, що не в кожного виробника є такі кошти. Тому лише обмежене коло великих виробників, що мають легший доступ до зовнішнього фінансування своєї діяльності, спроможне розширюватися у такий спосіб, що ми спостерігаємо сьогодні. Таким чином, значні складнощі із укладенням договорів орендарями безпосередньо із землевласниками та широке застосування механізму купівлі корпоративних прав підприємств призвели до монопольних переваг великих сільськогосподарських підприємств на ринку оренди землі.

– А чи завжди такі виробники є ефективнішими за інших?

– Не завжди. Якщо більше за розміром господарство працює ефективніше, придбання меншого сільськогосподарського підприємства для отримання контролю над додатковими землями сприяє зростанню продуктивності у сільськогосподарському секторі в цілому. Але такий механізм навряд чи можна вважати завжди прийнятним, оскільки, щоб отримати право на додаткове землекористування, компанія мусить придбавати, можливо, й інші активи та права на землі, які їй не потрібні.

Крім того, механізм придбання прав на землю через купівлю корпоративних прав підприємства-конкурента працює лише у разі придбання більшим підприємством меншого, але не навпаки. Якщо ж більш ефективним є дрібніше підприємство і воно має потребу у розширенні землекористування, то воно позбавлене можливості задовольнити цю потребу, якщо відповідні поля контролюються більшим підприємством. Тобто, даний механізм характеризується упередженістю на користь великих компаній, незалежно від наявності чи відсутності в їхній роботі ефекту економії на масштабі. У цьому полягає серйозна структурна проблема сучасних орендних відносин – доступ до землі мають не ефективніші, а великі та багатші.

– Що необхідно зробити?

– Необхідно створити конкурентний доступ до організованих масивів (полів) сільськогосподарської землі. Одночасно слід і далі спрощувати оформлення оренди. Враховуючи згадані особливості набуття прав на землю, державі необхідно розробити принципово нові підходи до оформлення оренди землі, які здешевили і спростили б процес набуття прав на використання землі та полегшили б конкурентний доступ до землекористування.

Заслугує на увагу пропозиція запровадження генеральної оренди чи генерального договору оренди.

У нашому розумінні генеральна оренда – це оформлення орендних відносин за умови, коли суцільні масиви землі (поля) передаються одному орендареві на той самий строк. Слід уважно вивчити питання можливої реєстрації одного документу (генеральний договір/генеральна оренда) на той чи інший земельний масив із внесенням, наприклад, відповідних даних щодо оренди до окремого розділу Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Або ж необхідно значно спростити реєстрацію низки окремих договорів за умови генеральної оренди.

Слід зазначити, що існуюча в Україні система реєстрації права власності не дозволяє реєстрацію прав одночасно на декілька ділянок. Відповідно, для реалізації переваг Генерального договору оренди до чинної процедури реєстрації прав на нерухоме майно повинні бути внесені зміни. Вбачається необхідність прийняття окремого закону із внесенням відповідних змін до декількох законодавчих актів України.

У результаті повинні бути створені умови, за яких бажано орендувати землю матимуть доступ до сформованих масивів землі приватної власності. При цьому умови використання землі будуть відомі, а оформлення оренди на неї не вимагатиме великих зусиль.

– Це ми обговорили шляхи вдосконалення організації оренди землі для сільськогосподарських виробників.

Але ж завжди мусимо дбати про баланс інтересів орендарів та наших дрібних землевласників-орендодавців.

– Дисбаланс у відносинах між орендодавцями та орендарями зумовлений, передусім, розбіжністю їхніх інтересів та сфер контролю. Інтереси та сфера контролю землевласника обмежується межами його земельної ділянки (паю), в той час як об'єктом інтересів сільгоспвиробника є економічно життєздатна виробнича одиниця – поле, яке складається з великої кількості паїв.

Оскільки, зазвичай, господарювати на одній окремій земельній ділянці (паю) економічно недоцільно, в одного окремого землевласника відсутній актив, який був би привабливим для здачі в оренду будь-якому сільськогосподарському підприємству, за винятком того, яке може взяти в оренду також й інші земельні паї, щоб сформувати економічно життєздатну одиницю – поле. Практично завжди таким підприємством є чинний орендар поля.

За винятком полів, які складаються з дуже малої кількості паїв, або тих рідкісних випадків, коли паї знаходяться в унікально важливих місцях, наприклад, якщо через пай проходить єдиний шлях доступу до джерела води, виключення з поля одного паю не зробить поле економічно непривабливим. Таким чином, загрозу власника одного паю не передати свій пай в оренду тому, хто вже орендує все поле, з метою одержати за його використання вищу орендну плату, не можна вважати серйозною.

Загроза може набути серйозніших форм, якщо власник паю здійснюватиме діяльність, що може зашкодити іншим ділянкам поля, наприклад, посіє ріпак посеред поля, яке засіяне пшеницею. Проте лише лічені землевласники мають для цього бажання та необхідні ресурси. Тому в переважній більшості випадків у землевласників немає інших варіантів дій, крім передати свою землю в оренду чинному орендареві.

Оскільки землевласники неорганізовані, вони не можуть спільно запропонувати для передачі в оренду ціле поле, яке було б привабливим для більш ніж одного орендаря, і за яке могли б конкурувати декілька потенційних орендарів. Навіть якби землевласники були організовані, вони все одно не могли б спільно пропонувати поле в оренду, якщо строк дії всіх чинних договорів оренди не завершується одночасно. Відтак, мінімальним набором умов, обов'язкових для забезпечення

паритету сторін, є такий:

- 1) власники всіх паїв на полі погоджують і укладають договори оренди спільними зусиллями;
- 2) строк дії договорів оренди всіх паїв на полі завершується в один і той же час.

У разі задоволення обох цих умов ринок оренди землі, надмірно не зарегульований урядом, міг би стати надійною основою для забезпечення ефективного і сталого використання земель сільськогосподарського призначення.

Для спільних зусиль землевласників мають бути створені їх добровільні об'єднання. Попередньо погоджені єдині умови договору оренди на окремі земельні масиви, консолідована позиція землевласників при веденні переговорів із орендарями сприятимуть значно кращому врахуванню інтересів дрібних землевласників, забезпеченню цілісності використання землі та зростанню вартості земельної власності людей.

Важливою вигодою від створення системи об'єднань землевласників у їхніх відносинах з орендарями стане спрощення участі у ній тих землевласників, які проживають далеко від своїх ділянок (паїв). Для участі у прийнятті важливих рішень їм більше не знадобиться бути фізично присутніми за місцем знаходження ділянок (паїв). У результаті, значно зросте привабливість сільськогосподарських земель як інструменту довгострокових інвестицій для двох третин населення України, яке не проживає у сільській місцевості.

Отже, вдосконалення ринку оренди землі шляхом запровадження генеральної оренди та створення системи об'єднань землевласників, безперечно, матимуть позитивний вплив на спрощення і здешевлення оформлення оренди, забезпечать конкурентний доступ до землі та стануть запорукою кращого захисту прав та інтересів власників земельних ділянок. ■ VASSR

ПОЛІТИЧНА НЕСТАБІЛЬНІСТЬ ЗМУШУЄ УКРАЇНСЬКИХ АГРАРІЇВ ПРИСКОРИТИ ПОШУК НОВИХ РИНКІВ ДЛЯ ЗБУТУ СВОЄЇ ПРОДУКЦІЇ

Напружена обстановка останнього часу неминує змушує вітчизняних аграріїв замислитися про те, де вони продаватимуть свою продукцію.

Багатьом з них доводиться оперативним чином переорієнтуватися.

Як швидко вони зможуть це зробити? Про це говоримо з керівником напрямку «Розвиток ринкової інфраструктури» Проекту USAID «АгроІнвест» Миколою Гриценком

Максим Назаренко,
Національний прес-клуб з аграрних та земельних питань

■ Микола Гриценко

– Нам потрібно розділити сільськогосподарську продукцію на дві групи, – розпочав розмову Микола Гриценко. – Перша складається із зернових та технічних культур. Це один блок питань і це одні ринки. До другої групи входить плодоовочева продукція. А це вже інші ринки й інші проблеми.

Якщо ми сьогодні говоримо про зернову групу продукції, то маємо сказати, що її ринки де-факто сформовані і вони майже незалежні від тих подій, які сьогодні відбуваються в країні.

Нині найбільше проблем виникає з ринками збуту плодоовочевої та м'ясо-молочної продукції. Це пов'язано з тим, що здебільшого вона реалізується в країнах СНД, зокрема, в Росії. Тому з огляду на сьогоднішні реалії потрібно подумати про те, як диверсифікувати ринки її збуту.

Варіанти можуть бути різними. Та, як на мене, найбільш привабливими для нас можуть бути європейські та азійські ринки.

– На цих ринках панує жорстка конкуренція, та чи витримають її наші аграрії?

– Ми вивчаємо рух плодоовочевої продукції на цих ринках. Водночас розуміємо, що вони зайняті. Тому нам потрібно докласти багато зусиль, аби відвоювати на них собі місце під сонцем.

Усі фахівці відзначають, що наша плодоовочева продукція дуже якісна. Вона не перенасичена хімічними речовинами і тому є здоровою. Отож, не варто боятися посиленої конкуренції.

– Які країни, понад усе, підпадають під поняття «азійські ринки»?

– На моє глибоке переконання, в першу чергу треба розширювати торговельні контакти з Казахстаном. Це велика за розмірами країна. Вона потребує багато плодоовочевої та молочної продукції. Ми могли б значною мірою задовольнити попит на неї.

– Як виглядають наші можливості поставок сільськогосподарської продукції до Китаю?

– Це доволі складний ринок. Для того, аби торгувати на ньому, треба вивчити менталітет китайців. Це дозволить ліпше розуміти їх, прогнозувати їх можливу поведінку.

Китайці зацікавлені у співпраці з нами, але виставляють свої вимоги. Вони в усьому прагнуть мати зиск. І це завжди треба мати на увазі.

Я це до того, що китайці не віддадуть нам свій ринок просто так. З ними доведеться довго домовлятися. А ми маємо ситуацію, за якої треба діяти рішуче, терміново ухвалювати вигідні для нас рішення.

– Багато експертів сходяться на думці, що з огляду на нинішні події, які відбуваються на півдні та сході України, ми втрачаємо російський ринок.

Що ви думаєте з цього приводу?

– Тут відповідь очевидна. Ми ще минулого року стикалися з торговими війнами. Тоді їх нам оголошувала Росія. Ті протистояння, зокрема, поширювалися на плодоовочеву та молочну продукцію.

Основна частина плодоовочевої продукції з півдня України йшла до сусідньої країни. Тепер аграрії цього регіону відчувають, що втрачають російський ринок. Більше того, вони не знають, чи він взагалі відновиться.

– Як на цьому тлі виглядає позиція Євросоюзу, який в односторонньому порядку погодився відкрити нашим аграріям свій ринок?

– Рішення Європейського Союзу вельми важливе. Воно дасть нам змогу оговтатися. Для пошуку нових ринків потрібен час, і ЄС дає його нам.

Маю сказати, що це широкий жест з боку Євросоюзу по відношенню до України. Тим більше, що на європейських ринках панує і без того жорстка конкуренція.

Євросоюз також дає змогу зберегти наше виробництво плодоовочевої продукції. Бо якщо ми втратимо закордонні ринки її збуту, відпаде потреба її вирощувати у нинішніх обсягах. А це робочі місця, прибутки, податки, соціальні виплати...

– Чи відповідає наша аграрна продукція тим вимогам, які до неї висувають європейські країни?

– Наша плодоовочева продукція відповідає вищим вимогам Європейського Союзу. У нас тільки одна проблема – це якість пакування, фасування та передпродажної підготовки.

Можливо, на перших порах Європейський Союз зробить якісь пільги, але він змусить нас вирішувати ті проблеми, про які я щойно сказав.

Якщо говорити про м'ясо-молочну продукцію, то там питань набагато більше. Особливо, якщо брати до уваги структуру її виробництва.

Маю сказати, що основна частина м'ясо-молочної продукції виробляється в особистих селянських господарствах. Там здебільшого застосовуються примітивні технології. І будемо чесно говорити – в цих господарствах не завжди дотримуються санітарних, ветеринарних норм. А це є проблема подвірного забою худоби, яка не вирішується вже тривалий час.

Моя думка – та м'ясо-молочна продукція, яка виробляється в особистих селянських господарствах, ще не скоро вийде на європейський ринок, якщо це взагалі відбудеться.

– А яка наша продукція може знайти в Євросоюзі свого споживача?

– Птахівництвом в Україні вже переважно займаються птахокомбінати. А це є гарантією безпеки, якості цієї продукції.

Подібне може статися і з молочною продукцією. Звісно, якщо сільськогосподарські підприємства активніше візьмуться за її виробництво. Саме вони здатні забезпечити належний контроль за якістю молока.

Якщо говорити про плодоовочеву продукцію, то її можуть виробляти і дрібні виробники. Головне, щоб вони дотримувалися відповідних технологій, використовували високопродуктивні сорти. Це забезпечить їм вихід на закордонні ринки. Навіть якщо ці ринки є європейськими.

– Якщо є проблема передпродажної підготовки аграрної продукції, то, може, варто прискорити створення сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів?

– Коли я говорю про те, що варто створювати умови і формувати

інфраструктуру для належної передпродажної підготовки, то, понад усе, маю на увазі об'єднання дрібних сільгоспвиробників у сільськогосподарські обслуговуючі, заготівельно-збутові кооперативи. Вони працюють не лише на етапі формування товарних партій.

Ми вже маємо досвід, коли ці кооперативи спрямовують виробників у відповідне русло ще на етапі обробітку землі, придбання насіннєвого матеріалу, засобів захисту рослин і виробництва сільськогосподарської продукції.

Проект «Агроінвест» підтримує розвиток сільськогосподарського обслуговуючого кооперативу «Широке» в Херсонській області. Він об'єднує більше сотні дрібних виробників, які вирощують перець, баштанні культури, помідори.

На першому етапі ці виробники проводять спільні навчання, спільно формують програму виробництва. Кооператив визначає, скільки потрібно посадити перцю, дині, помідорів, яких сортів тощо. І надає своїм членам послуги із забезпечення відповідним насіннєвим матеріалом та іншими ресурсами.

Усе це необхідно для того, щоб формувати товарні партії однорідної продукції. А інакше її на потужних ринках не продати.

Більше того, зараз кооперативи будують невеликі плодоовочеві сховища. Вони потрібні для того, аби продукцію можна було охолоджувати, а отже, забезпечувати їй високу якість. Особливо це стосується овочів, кавунів тощо.

– Чи не спонукатимуть складні проблеми, пов'язані з вирощуванням та реалізацією плодоовочевої та м'ясо-молочної продукції, до того, що сільгоспвиробники змушені будуть надавати перевагу виробництву зернових та технічних культур?

– Я не думаю, що так станеться. Тому що ринок сільськогосподарської продукції вже сформований. І ми знаємо, що виробництвом зернових і технічних культур, як правило, займаються великі компанії.

Дрібні виробники не зможуть вижити, якщо займатимуться винятково виробництвом зернових культур. Тому що їх рентабельність не надто висока. У цьому сенсі вона суттєво поступається рентабельності виробництва плодоовочевих культур. Великі компанії виживають лише за рахунок значно більших площ, які вони обробляють.

На 2-3 або на 20-30 гектарах дрібний виробник за рахунок зернових ніколи не виживе. А за рахунок плодоовочевої продукції здатен зводити кінці з кінцями.

Сьогодні ми маємо думати не лише про збут свіжої плодоовочевої продукції, а й про її первинну переробку. Це може бути соління, квашення, консервування тощо. Наприклад, сьогодні ринок України у сухофруктах на 90% завантажений імпортною продукцією.

Тож є потреба освоювати не лише закордонні, а й внутрішні ринки. Ми маємо дбати не тільки про доходи, валютні надходження, а й про продовольчу безпеку країни. ■ VASSR

НАСКІЛЬКИ УКРАЇНСЬКИЙ КАДАСТР ВІДПОВІДАЄ ЄВРОПЕЙСЬКИМ СТАНДАРТАМ

Історія кадастрів нараховує 5-6 тис. років. І за цей час сутність їх залишається незмінною – офіційний перелік земельних ділянок та інтересів щодо них. Йдеться про основні функції кадастру – облік прав власності, облік вартості, облік використання. Кадастрові системи різних країн різняться між собою залежно від того, які функції його є первинними.

Існують певні принципи побудови кадастрових систем (зараз вони переважно розширені до геоінформаційних систем (ГІС)). Більша частина цих принципів зафіксована директивами Євросоюзу та організацій ЄС, що ведуть діяльність в галузі землекористування (наприклад, ініціатива INSPIRE, проект ЕУЛІС), Продовольчою та сільськогосподарською організацією Об'єднаних націй (FAO), Міжнародною федерацією геодезистів, асоціацією «Єврогеографікс» тощо. Наскільки в українському кадастрі дотримані ці принципи?

Що диктує Європа

Відповідно до визначення Міжнародної федерації геодезистів, кадастрова система є підсистемою більш широкої земельної інформаційної системи, яка є інструментом для прийняття економічних, адміністративних, юридичних рішень, а також планування та розвитку територій. Складові такої земельної інформаційної системи – це, з одного боку, база даних про землю, з іншого – процедури та технічні «інструменти» для систематичного збору, оновлення, обробки та розповсюдження цих даних.

Законодавство Європейських країн містить певні норми щодо створення земельних кадастрів. У першу чергу це було пов'язано зі впровадженням Спільної аграрної політики Євросоюзу. Зокрема, йшлося про необхідність субсидувати сільськогосподарське виробництво.

Багато програм на підтримку сільського господарства існують у формі надання безпосередньої допомоги виробникам, розрахунок обсягів якої спирається на площу, яка обробляється. Тож іще у 80-х роках ХХ століття постало питання створення Системи інтегрованого адміністрування та контролю видачі субсидій для сільгоспвиробників (СІАК).

Коли Євросоюз почав розширяться, то, з урахуванням реалій східно-європейських країн, які ставали членами ЄС, чинності набула Постанова Ради Європи №3508/92, відповідно до статті 4 якої країни мають забезпечити: створення цифрової системи ідентифікації земельних ділянок сільгосп-призначення з використанням кадастрових карт та документів, а також картографічних матеріалів, аерофото чи супутникових знімків.

Рада Європи внесла зміни до цього положення у 2003 році прийняттям Постанови 1782/2003, де повторила наведені вище вимоги та додала перелік елементів, які необхідно включити до СІАК.

Зокрема, у ст. 18 йдеться про автоматизовану базу даних, систему ідентифікації земельних ділянок (СІЗД) тощо. Отже, кожна країна може запровадити СІЗД-елементи у такий спосіб, який вона обере. Головне, щоб були дотримані певні технічні вимоги.

У своїй роботі «Вплив законодавчої бази на структуру національних кадастрових систем» доктор технічних наук, професор Микола Лихогруд зазначає, що структура кадастрової системи значною мірою залежить від ментальності нації (яка, до речі, впливає і на законодавчу інфраструктуру).

Наприклад, у США кадастрова система далека від досконалості за європейськими мірками, але вона влаштовує країну, і про це красномовно свідчить стан та динаміка ринку землі та інших об'єктів нерухомості, об'єми іпотечного кредитування тощо.

Кадастрова система має бути ефективною, тобто: точною і достовірною, орієнтованою на користувача, забезпечувати йому максимальну зручність, оперативність обслуговування за мінімальну вартість та головне – користуватися довірою. Саме таку буде Україна.

Куди маємо рухатися

«Бачення майбутніх кадастрових систем» розроблені Міжнародною асоціацією землемірів (FIG) у концепції «Кадастр 2014».

Відповідно до неї, сучасна кадастрова система визнається більшістю спеціалістів як багаточільова – тобто така, що за допомогою найсучасніших інформаційних технологій поєднує в собі всі функції раніше окремих систем реєстрації прав на нерухомість та кадастру. Європа намагається

привести кадастрово-реєстраційні системи до єдиних стандартів, якими є, зокрема, ведення системи реєстрації прав на нерухомість на основі записів про земельні ділянки (земельна ділянка та нерухоме майно розглядається як єдиний об'єкт нерухомості); здійснення реєстрації прав на земельні ділянки та нерухоме майно в одному Реєстрі прав; здійснення реєстрації прав та ведення кадастрових карт однією установою. Окрім того, реєстрація прав має бути адміністративною функцією (тобто відокремленою від судових та/або нотаріальних органів); послуги системи орієнтовані, насамперед, на користувача, а сама система реєстрації прав – самоокупною.

Наразі Україною зроблено перший суттєвий крок у цьому напрямку. Створена за сприяння Світового Банку кадастрова система відповідає сучасним вимогам.

Тепер є два паралельних завдання: наповнювати кадастр новими достовірними даними, підтримувати рівень їх актуальності та вдосконалювати законодавство щодо єдності кадастрово-реєстраційної системи та забезпечення фінансової сталості Національної кадастрової системи.

У своїх рекомендаціях Європейська економічна комісія ООН з питань управління земельними ресурсами закликає уряди усвідомити відповідальність за розробку земельних інформаційних систем. Адже від рівня її функціонування залежить успіх або невдача у здійсненні багатьох урядових рішень, наприклад таких як пошук та експлуатація ресурсів, індустріалізація та земельна реформа. Отже, майбутнє країни загалом.

За матеріалами проекту Світового банку «Видача державних актів на право власності на землю в сільській місцевості та розвиток системи кадастру».

ДОКЛАДНО ЩОДО ПРИВАТИЗАЦІЇ САДОВИХ ДІЛЯНОК

Останнім часом побільшало звернень громадян щодо приватизації садових ділянок на підставі технічної документації із землеустрою, розробленої у 2012 році. Заявники висловлюють занепокоєння з цього приводу та задають запитання: що робити?

У разі якщо кадастрові номери земельних ділянок були визначені (в тому числі на підставі технічної документації із землеустрою щодо складання документів, що посвідчують право на земельну ділянку), але не присвоєні до 1 січня 2013 року, такі кадастрові номери вважаються присвоєними, а земельні ділянки зареєстрованими у Державному земельному кадастрі.

Слід зазначити, що наділи будуть обліковуватись як зареєстровані саме з моменту письмового звернення замовника документації із землеустрою, на підставі якої було визначено кадастровий номер земельної ділянки. Причому органи земельних ресурсів проведуть цю роботу без стягнення плати за державну реєстрацію земельної ділянки, зайвого клопоту з боку громадян та подання ними електронного документу. Це за умови, якщо така документація із землеустрою була затверджена до 1 січня 2013 року відповідно до чинного законодавства.

Зазначені зміни передбачено Законом України від 14 травня 2013 року № 233

«Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення порядку державної реєстрації речових прав на земельні ділянки державної та комунальної власності у зв'язку з їх розмежуванням».

Відповідно до зазначеного законодавчого акту у разі, якщо на підставі технічної документації із землеустрою щодо складання документів, що посвідчують право на земельну ділянку, був визначений кадастровий номер, але до 31 грудня 2012 року громадянин не отримав державний акт на право власності на земельну ділянку, тоді слід звертатися з заявою про державну реєстрацію земельної ділянки до Державного кадастрового реєстратора територіального органу Держземагентства за місцем розташування земельної ділянки.

Державна реєстрація земельної ділянки здійснюється Державним кадастровим реєстратором протягом 14 днів. На підтвердження державної реєстрації земельної ділянки заявник отримає витяг з Державного земельного кадастру про земельну ділянку.

У подальшому громадянину слід звернутися до державного реєстратора речових прав на нерухоме майно територіального органу Укрдержреєстру за місцем розташування земельної ділянки з заявою про державну реєстрацію прав та їх обтяжень для отримання свідоцтва про право власності на нерухоме майно, яке з 1 січня 2013 року видається на підтвердження права власності на земельну ділянку замість державного акта на право власності на земельну ділянку в порядку, встановленому законом.

Слід також зазначити, що коли технічна документація із землеустрою була затверджена до 1 січня 2013 року в порядку, встановленому законом, заява подається без подання електронного документу та стягнення плати за державну реєстрацію земельної ділянки.

КАДАСТР З АНАЛІТИЧНИМИ ЗДІБНОСТЯМИ

Національна кадастрова система – це не лише інформація про земельні ділянки та карта, на яку вони нанесені, але й штучний інтелект, здатний опрацювати введену в нього інформацію. У тому числі – й підбити результати роботи органів земельних ресурсів за перші три місяці функціонування електронного кадастру.

Кількість

У Центрі Державного земельного кадастру, який є адміністратором системи, демонструють цілу низку аналітичних таблиць, які дають, так би мовити, багатовимірне уявлення про роботу нової версії кадастру. Вони розкладають ситуацію на цифри, як то кажуть, і вздовж, і впоперек.

Всього по Україні вже відпрацьовано 375 000 заяв – тих, що стосуються завершення процедури реєстрації, кадастрових номерів, об'єднання чи роз'єднання ділянок. З них зареєстровано 320 000 ділянок, а 40 000 отримали негативну відповідь – переважно через неправильно сформовану земле-впорядними організаціями документацію про ділянку. У системі ще знаходиться 15 000 заяв, робота над якими триває, але термін жодної з них не прострочено.

Цим особливо пишаються, оскільки торік, за різними підрахунками, прострочених заяв було до 40 тисяч.

Витяги (які, за законом, треба видавати в той же день, що й подано заяву) також користуються популярністю. Їх уже зроблено понад 79 тисяч, а в роботі перебуває лише 645 на всю Україну. І то причиною є дуже стислий термін: адже якщо ви, наприклад, прийшли о 16:55 – заяву зареєструють сьогоднішнім числом, але фізично опрацювати її зможуть не раніше, ніж на наступний день. За робочий день в середньому по Україні видається 3,5 тис. витягів. Є інформація і в розрізі областей.

Національною кадастровою системою формується таблиця про максимальну та мінімальну кількість відпрацьованих

у новій системі заяв з реєстрації земельних ділянок та потижневий зріз. Скажімо, 21-27 січня цього року максимальна кількість становила 3,5 тис. реєстрацій на добу, середня – 1,3 тис., а мінімальна – 150. Через два місяці, 18-24 березня: максимальна – 6,2 тис., а середня вже мало відрізнялася від неї – 5,8 тис.

На майбутнє фахівці прогнозують 6-7 тисяч реєстрацій на день. «Сьогодні не той час, який можна назвати піком активності. Порівняно з минулим роком кількість об'єктів, які реєструється в органах земельних ресурсів, менша, бо вторинна реєстрація, реєстрація договорів оренди – відійшли до нотаріусів, тому навантаження в частині реєстрації зменшилося», – каже генеральний директор Центру ДЗК Андрій Тарнопольський.

Однак співставлення в реальних цифрах з 2012 роком в аналогічні періоди показало, що за кількістю реєстрацій показник у лютому 2013-го порівняно з лютом 2012-го зріс на 23%, а витягів – на 68%. У березні кількість реєстрацій збільшилася на 82%, витягів – на 190%. Це, кажуть фахівці, – показник запровадження систем із високим рівнем автоматизації. І наголошують, що дані отримані не шляхом опитування територіальних органів по телефону, а вибрані з системи.

Швидкість

Система здатна аналізувати час обробки даних від громадян. Як в цілому по державі, так і окремо по кожному регіону та відділенню. Раніше на реєстрацію ділянки могло піти й декілька місяців, хоча за законом відводилося 14 днів. Уже на початку роботи Національної кадастрової системи в середньому на реєстрацію – тобто від подачі заявки до її закриття – витрачалося 62 хвилини, далі спостерігалось поступове скорочення часу до 23 хвилин на сьогодні.

У Центрі ДЗК наголошують: це – в середньому. «Реально реєстрація йде таким чином: якщо немає ніяких зауважень, немає необхідності піднімати якісь документи, – реєстрація триває 5-6 хвилин. Якщо є питання – вона може бути і 2, і 3 години. Якщо є потреба уточнення обмінного файлу, конвертації одного виду електронного документу в інший – це ще

більше», – калькулює Андрій Тарнопольський утворення такого середнього показника. Щодо виписок – тут середня тривалість також скоротилася приблизно втричі: 53 хвилини – в січні і 18,7 хвилин – у березні. Утім, подальше прискорення, кажуть в Центрі ДЗК, буде більше непокоїти, ніж тішити – адже час має бути достатнім, аби реєстратор встиг вивчити документацію.

Прогнозування

Система не лише рахує, але й аналізує. Відштовхуючись від середньої кількості опрацьованих заяв за попередній тиждень, вона прогнозує кількість днів, потрібну для завершення необроблених заявок. Цю інформацію в центральному офісі отримують щодня – причому не лише для кожної з областей в цілому, але й для кожного районного відділення. Тож якщо десь прогнозний показник кількості днів, потрібних для опрацювання вже поданих заявок, зростає, вживають заходів – або дають консультації телефоном, або надсилають допомогу.

Утім, і сам кадастровий реєстратор може скористатися функціями системи, аби спланувати свою роботу та прискорити її. У нього на екрані є інформація: скільки часу по кожній із заяв лишилося до завершення терміну реєстрації. Фільтри дозволяють проаналізувати роботу за вчора і спланувати на сьогодні – пошук заяв можна здійснити, наприклад, за словами «виконані»,

«у яких кінцевий термін завершується», «трансакція», «прізвище».

Вона бачить все

«Система побудована таким чином, що реєструє не лише самі ділянки, не лише надані витяги, а всі операції, які в ній відбуваються, у тому числі підтвердження оплати адміністративних послуг», – зазначає Андрій Тарнопольський.

З 1 січня робота електронного кадастру поповнила держбюджет на понад 30 мільйонів гривень: 20 мільйонів – від реєстрації ділянок, решта – від оформлення витягів. Раніше звести до купи усі проплати було практично неможливо, кажуть фахівці. Нині при кадастрових транзакціях реєстратори вводять номер квитанції.

Таким чином, із Національною кадастровою системою Україна отримала не лише «електронний каталог» земельних ділянок, але й аналітичний інструмент, який вже зараз дозволяє систематизувати практично всю інформацію, яка потрапляє до системи. Це все більше і більше виключає «ручну працю», а разом із тим – зменшує людський фактор та пов'язані з ним помилки та спокуси.

Матеріал підготовлено в рамках інформаційної кампанії проекту Світового банку «Видача державних актів на право власності на землю в сільській місцевості та розвиток системи кадастру».

ЯК ОРГАНИ САМООРГАНІЗАЦІЇ НАСЕЛЕННЯ БЕРДЯНСЬКА СТАЛИ АВТОРИТЕТНОЮ СИЛОЮ В СИСТЕМІ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Участь громадян у вирішенні справ громади має особливу цінність – фактично, це створення людського капіталу, який забезпечує перспективу для майбутнього розвитку міста і країни в цілому.

Стимулювати громаду до активної громадянської позиції та активної участі у вирішенні питань самоуправління на основі діяльності органів самоорганізації населення – ось яку мету поставили керівники органів місцевого самоврядування м. Бердянська Запорізької області.

З 01 серпня 2002 року вони розпочали проект, направлений на всіх мешканців міста без жодних обмежень та цензових рамок. Не забули ні про кого, навіть про національні меншини, яких у місті налічується 79. Базуючись на принципах демократії, керуючись ст. 14 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», ст. 9 Закону України «Про органи самоорганізації населення», ст.ст. 25, 96 Статуту територіальної громади міста Бердянська, враховуючи ініціативу мешканців територіальної громади щодо створення вуличних комітетів, комітетів мікрорайонів на відповідних територіях та розглянувши заяви ініціативних груп, Бердянська міська рада ухвалила рішення від 30.05.02 № 48 «Про надання згоди на створення вуличних комітетів», від 01.08.02 № 18 «Про надання дозволу на створення комітетів мікрорайонів міста».

Основними учасниками впровадження проекту стали: громада міста, органи самоорганізації населення, а саме: 13 комітетів мікрорайонів і 35 вуличних комітетів, до складу яких входять більше 300 активних бердянців, і максимально охоплюють всю територію нашого міста, кожний мікрорайон. Керівний склад комітетів включає голову, його заступника, секретаря комітету і нараховує від 14 до 25 осіб. Комітети мікрорайонів працюють у тісному зв'язку з виконавчою владою, депутатами міської ради, вуличними комітетами, дільничними інспекторами міліції, Центрами громадських ініціатив. З 2004 року щорічно рішенням сесії Бердянської міської ради затверджується Програма підтримки органів самоорганізації населення міста.

Дієвим механізмом координації взаємовідносин між міською владою, органами самоорганізації населення та жителями територіальної громади Бердянська з 2006 року є консультативно-дорадчі органи при міському голові:

1. Координаційна рада голів комітетів

мікрорайонів – громадський сектор, який вирішує питання формування та вираження інтересів жителів громад, взаємного співробітництва між комітетами мікрорайонів.

2. Громадська рада голів вуличних комітетів – виборний орган, у завдання якого входить координація роботи вуличних комітетів у приватному секторі міста. Громадські ради здійснюють свою діяльність на громадських засадах з метою оптимізації прямих і зворотних зв'язків влади з населенням, реалізації громадських ініціатив, спрямованих на соціально-економічний і культурний розвиток міста.

У 2013 році затверджені:

- Положення про Координаційну раду голів комітетів мікрорайонів (рішення сесії Бердянської міської ради від 12.09.13 № 58);
- Положення про Громадську раду голів вуличних комітетів (рішення сесії Бердянської міської ради від 12.09.13 № 57).

Створено всі необхідні умови для залучення громадськості, проявів особистої активності населення у розв'язанні питань життєдіяльності територіальних громад завдяки функціонуванню Центрів громадських ініціатив у всіх мікрорайонах міста. Адже на їх базі узгоджуються та вирішуються найважливіші питання соціально-економічного розвитку Бердянська шляхом проведення «круглих столів», анкетування, засідань фокус-груп за участю представників міської влади, депутатів, за умовами відкритості та прозорості цього процесу.

Робота над Стратегією розвитку кожного мікрорайону міста починається «знизу» з урахуванням громадської думки та пропозицій громади за принципом прямої участі громадян у вирішенні місцевих справ. Для цього, з метою реалізації Стратегії розвитку м. Бердянськ на період до 2017 року, встановлення громадського контролю за його впровадженням, створено Комітет з управління реалізацією Стратегії розвитку м. Бердянськ до 2017 року, до складу якого ввійшли представники громадськості, органів самоорганізації населення, фахівці Центрів громадських ініціатив. Кожний бердонець має можливість взяти участь в обговореннях проектів регуляторних актів через Центри громадських ініціатив, де створено куточки з регуляторної діяльності. Так, наприклад у обговоренні проекту

регуляторного акту «Про затвердження Правил благоустрою, забезпечення чистоти, порядку та додержання тиші в громадських місцях міста Бердянська в новій редакції» брали активну участь керівники комітетів мікрорайонів, які безпосередньо були присутні на засіданнях робочої групи та мали змогу висловлювати власну думку з приводу окремих пунктів проекту. З метою вивчення громадської думки, врахування зауваження та пропозиції було організовано та проведено у Центрах громадських ініціатив обговорення проекту з мешканцями міста. Також за схожою схемою проводилось оприлюднення та обговорення проектів регуляторних актів у 2012 році – 9 проектів, у 2013 році – 15.

На основі активної громадянської позиції мешканці м. Бердянська втілювали свої ідеї на практиці в рамках благоустрою мікрорайонів та вулиць міста, яким сприяли органи місцевої влади, організовуючи загальноміські конкурси з визначення:

- найкращого мікрорайону міста «Територія затишку, чистоти, благоустрою»;
- найкращого багатоквартирного житлового будинку «Мій будинок – моя фортеця»;
- найкращої прибудинкової території «Райський куточок на прибудинковій території»;
- найкращого житлового будинку у приватному секторі міста «Затишний дворик».

Завдяки старанням жителів збільшується кількість квітучих газонів і клумб у дворах і скверах, красивих садіб приватних будинків, зон відпочинку для дорослих і дітей. Місто значно перетворюється й гарнішає. Тим самим активні територіальних громад створюють жителям міста гарний настрій, виховують у молодих дбайливе ставлення до зробленого.

Уперше в 2013 році в Бердянську проведено муніципальний грантовий Конкурс міні-проектів місцевого розвитку «Мій внесок в улюблене місто!» з бюджетом фінансування 50000 гривень серед комітетів мікрорайонів, які вивчили громадську думку та запропонували рішення важливих питань благоустрою територій в окремо взятих мікрорайонах міста. На 2014 рік планується реалізація міні-проектів – переможців Конкурсу. Проектно-кошторисні документації міні-проектів, які не увійшли до числа проектів-переможців, передані Містобудівній раді

для подальшого використання при плануванні благоустрою мікрорайонів Бердянська, оскільки спільною метою як громади, так і органів місцевого самоврядування є благоустрій мікрорайонів та міста в цілому.

Завдяки активній роботі комітетів мікрорайонів і вуличних комітетів за ініціативи громади проводяться ремонтні роботи та озеленення вулиць, на добровільних засадах до суботників залучається велика кількість людей. З початку 2013 року проведено більше 50 суботників на вулицях приватного сектору, у дворах житлових будинків комунального сектору, в парках і скверах, вивезено близько 1000 м³ сміття. І як результат: люди самі виявляють бажання об'єднатися для вирішення спільних проблем під керівництвом активів своїх комітетів мікрорайонів для підвищення рівня благоустрою та забезпечення чистоти мікрорайонів міста, створення комфортних умов життєдіяльності населення.

Традиційною стала участь комітетів мікрорайонів у загальноміських заходах, а також проведення власних, суто районних свят. У рамках проектів, присвячених «Дню мікрорайону», відбуваються святкові масові заходи із залученням молоді, творчих колективів та виступів колективів центрів юнацької та дитячої творчості.

Громада активно бере участь у фестивалях і конкурсах міста. За ініціативою комітету мікрорайону «Ліски» справжнім народним гулянням став перший міський фестиваль «Бердянська юшка-2011», який був відзначений Книгою рекордів України у 2012 році. Проводять цей фестиваль, який став щорічною родзинкою в рамках святкування Дня міста 17 вересня органи самоорганізації населення.

Підсумком «Бердянської юшки-2013» є досягнення за результатами загальної кількості учасників фестивалю та літрів звареної юшки (725 літрів, яку пробували 2700 чоловік), що було відмічене дипломом Книги рекордів України. Протягом року комітети мікрорайонів проводять більше 250 культурних, спортивно-оздоровчих заходів для різних категорій населення.

Важливою частиною роботи органів самоорганізації населення є робота з ветеранами, учасниками Великої Вітчизняної війни (це адресна допомога ветеранам мікрорайону, візити уваги та пошани до них, вшанування на вечорах-зустрічах), а також виховання молоді на прикладі старшого покоління за принципом: «Зберігаючи минуле, будемо майбутнє!». Однією із значимих дат у 2013 році було святкування 70-річчя визволення м. Бердянська від фашистських загарбників. З відзначення святкування у всіх мікрорайонах міста були проведені концерти, мітинги, поздоровлення ветеранів Великої Вітчизняної

війни і «солдатська каша». Не залишаються без уваги соціальні категорії громадян: люди похилого віку, інваліди, багатодітні й малозабезпечені сім'ї. Активізація діяльності органів самоорганізації населення направлена на залучення більшої кількості жителів до суспільного життя мікрорайону, поліпшення соціально-культурного середовища задля комфортного співіснування всіх громадян. Завдяки органам самоорганізації населення мобілізуються внутрішні ресурси для вирішення багатьох проблем і притягуються додаткові. Залучаються до активної участі приватні підприємства, розташовані на прилеглих територіях мікрорайонів, до вирішення питань місцевих громад (встановлення та ремонт зупинок громадського транспорту, озеленення прилеглих території, фінансування заходів у місті та мікрорайонах).

Органи самоорганізації населення Бердянська стали все більш вагомим й авторитетним силою в системі місцевого самоврядування, значущою ланкою в житті міста, завоювали довіру та прихильність жителів. Щорічно 7 грудня міське самоврядування відзначає своє професійне свято, яке також стало святом і для активних громадян, і органів самоорганізації населення Бердянська. У цей день найактивніші представники територіальної громади, комітетів мікрорайонів і вуличних комітетів нашого міста нагороджуються подяками, грамотами, нагородами від імені міської влади.

В результаті на 70% збільшилась громадянська активність жителів мікрорайонів міста. Це підтверджено статистичними даними третьої за рахунком з моменту появи в нашому місті комітетів мікрорайонів звітно-виборної кампанії органів самоорганізації населення, яка пройшла у 2011 році. Активізація громадянського суспільства виступає як певний індикатор діяльності органів місцевої влади. У контексті орієнтації на суспільні інтереси громада знаходиться у дружньому діалозі з органами державної влади, оскільки головним завданням практики є результат – як спільне благо населення міста.

Діяльність же органів місцевої влади ґрунтується на принципі: з народом і для народу! Інформація про дружній діалог між громадою та органами самоврядування почала поширюватися не лише місцевими ЗМІ, а також за підтримки обласних

мас-медіа. Прикладом може служити створення на місцевому телеканалі передачі «У нас на районі», завдання якої полягає у висвітленні діяльності та процесів в органах самоорганізації населення в кожному окремому мікрорайоні міста. Це надало більше можливостей залучати людей до співпраці з органами місцевої влади.

Через форми прямої та представницької демократії (органи самоорганізації населення) громадяни використовують усі можливості впливати на процеси управління життям свого мікрорайону та міста. Це дає змогу громаді спільно з владою ефективно вирішувати конкретні проблеми мікрорайонів, контролювати хід виконання взятих на себе зобов'язань.

У даному разі – мешканці міста активно залучені до діалогу з місцевою владою на рівні двосторонньої домовленості, оскільки спільною метою як громади так і органів місцевого самоврядування є благоустрій мікрорайонів та міста в цілому.

Підвищився рівень політичної культури громадян. Програма підтримки органів самоорганізації населення передбачає організацію навчання та підвищення кваліфікації лідерів органів самоорганізації населення, участі в управлінні місцевими справами й в інших аспектах локальної демократії.

Таким чином, ця практика є не що інше, як пропаганда активної громадянської позиції, зменшення рівня соціальної апатії та високий рівень включення громади до вирішення питань у місті. У даному разі практика ставить за основу принципи демократії та право громадянина з пасивним та активним виборчим правом впливати на прийняття важливих суспільно-політичних рішень.

Суспільство, яке об'єднане спільною метою, є не що інше, як рушій перетворень у місті та державі. Можливості, які були надані місцевій громаді, значно підвищили культурний, економічний стан у місті.

Практичне застосування цієї моделі місцевого самоврядування – це крок для якісних змін та перетворень перш за все з середини суспільства. ■ VASSR

Бакай Олексій Анатолійович,
міський голова м. Бердянськ Запорізької області
телефон: +38 (06153) 36463
факс: +38 (06153) 33401 / 38444
електронна пошта: ispolkom@rada-berdyansk.gov.ua
Поштова адреса: 71100, Україна, Запорізька область,
м. Бердянськ, площа І Бердянської ради, б. 2

РОЗШИРЕННЯ ІНФОРМАЦІЙНОГО ПРОСТОРУ ТА СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ СОЦІАЛІЗАЦІЇ ТА РЕАБІЛІТАЦІЇ ЛЮДЕЙ З ІНВАЛІДНІСТЮ

Підвищення якості послуг щодо реабілітації, розширення та модернізація системи обслуговування за місцем проживання інвалідів, становлення позитивної суспільної думки до людей з інвалідністю як до рівноправних громадян, які повинні мати всі умови для реабілітації, власної самореалізації – головна місія проекту, який був представлений на конкурсі кращих практик у 2013 році.

Раїса Василівна Панасюк, керівник проекту, директор Комунального закладу «Центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями «Гармонія»

Отримавши травму хребта чи сівши на візок з інших причин, особа з інвалідністю втрачає можливість не тільки рухатись самостійно, а й звужується її простір комунікації. Вона втрачає можливість відвідувати щоденно навчання, місце роботи, що викидає її зі звичного ритму життя.

Людина з інвалідністю опиняється на самоті зі своїми проблемами, як в прямому, так і в переносному значенні: без сторонньої допомоги ні на двір вийти, ні вирішити особисті гігієнічні потреби. Потрібно вчитися жити по-іншому.

Кількість інвалідів по Вінницькій області постійно збільшується. Причому, інвалідність «молодшає» – більшість із них люди середнього віку, працездатні.

Причини є загальновідомими: суїцидальні настрої, травматизм на виробництві, дорожньо-транспортні пригоди, екологічні проблеми, внаслідок чого – знижений імунітет і високий рівень захворюваності.

Зростає щороку й кількість дітей із вродженими вадами, які, підійшовши до повноліття, отримують не лише паспорт, але й групу інвалідності.

Недостатня поінформованість людей з обмеженими фізичними можливостями, відсутність сучасних пристосувань для реабілітації та занять у басейнах спричиняє депривацію як результат ізоляції людини з інвалідністю від соціального кола та соціального середовища.

Виникає гостра необхідність створити умови для розширення доступу до інформації, повноцінної реабілітації на сучасному реабілітаційному обладнанні, зробити доступними місця реабілітації (спортивні зали, басейни тощо) для людей на візках, щоб допомогти їм в реалізації їх права на здоров'я та повноцінне і незалежне життя.

У м. Вінниці та Вінницькій області на момент реалізації проекту було відсутнє спеціалізоване реабілітаційне обладнання для людей з послабленими м'язами та паралізованими кінцівками для пасивної та активної реабілітації. А саме такі тренажери необхідні для початку реабілітації при травмі хребта, міопатії, інсульті та розсіяному склерозі. Завдяки втіленню проекту велика кількість людей має можливість реабілітації та повернення до повноцінного життя.

У місті Вінниці нараховується 1314 чоловік на візках (з них 717 діти та молодь), які потребують фізичної, психологічної та соціальної реабілітації. Спеціалізоване реабілітаційне обладнання є дорогим та габаритним, тому людина з інвалідністю не має можливості його придбати та встановити в домашніх умовах. До того ж, для реабілітації потрібен комплекс тренажерів, які направлені на відновлення різних груп м'язів.

Комунальний заклад Міський центр соціально-психологічної реабілітації дітей та молоді з функціональними обмеженнями «Гармонія» брав участь у реалізації 10 соціальних проектів. Проект «Розширення інформаційного простору та створення умов для соціалізації та реабілітації людей з інвалідністю» цілком базується на результатах впровадження попередніх проектів та фактично став їхнім подальшим розвитком у сфері розширення соціального сервісу для людей з ОФМ на візках. Робота по підготовці впровадження та реалізації проекту проводилась протягом 2011-2012 років.

Види діяльності в рамках практики:

- проведено опитування людей з обмеженими функціональними можливостями міста на візках стосовно потреби розширення інформаційного простору та видів реабілітації;
- проведено ознайомлення з пропозиціями різних фірм щодо технічних засобів реабілітації та комп'ютерної техніки;
- придбано технічні засоби реабілітації інвалідів, комплектуючі вироби до них та комп'ютерну техніку;
- проведено семінар-тренінг для працівників Центру реабілітації «Гармонія» з підвищення кваліфікації;
- створено комп'ютерну Інтернет-мережу <http://harmonia.co.ua>;
- проведено інформаційну кампанію, спрямовану на формування думки

громадськості щодо вирішенні проблем доступності людям на візках інформації та різних видів реабілітації.

Завдяки проекту «Розширення інформаційного простору та створення умов для соціалізації та реабілітації людей з інвалідністю» надається за місяць в середньому 550, а за рік – 6600 реабілітаційних послуг.

Втілення проекту «Розширення інформаційного простору та створення умов для соціалізації та реабілітації людей з інвалідністю» дає можливість працівникам центру надавати якісніші послуги щодо реабілітації, розширює та модернізує систему обслуговування за місцем проживання інвалідів. Проект слугує становленню позитивної суспільної думки до людей з інвалідністю як до рівноправних громадян, які повинні мати всі умови для реабілітації, власної самореалізації.

Надається можливість для людей з проблемами хребта та опорно-рухового апарату, м'язової дистрофії та розсіяного склерозу, після перенесення інсульту отримати послуги активної та пасивної реабілітації, чим підкріпить надію

на відновлення функцій організму та покращення фізичного стану. Реалізація проекту сприяє не лише покращенню здоров'я, а й формуванню позитивного сприйняття діяльності органів влади, як наслідок – поліпшення політичної стабільності.

Створення умов для соціалізації та реабілітації людей з інвалідністю є важливим та життєво необхідним. Тільки спільними зусиллями ми зможемо повернути людей з обмеженими фізичними можливостями до життя, допомогти їм стати повноправними громадянами незалежної України.

Реалізація проекту «Розширення інформаційного простору та створення умов для соціалізації та реабілітації людей з інвалідністю» є доказом наближення практики надання послуг людям з інвалідністю до існуючих світових стандартів. Саме про це йдеться у статтях 25 та 26 Конвенції про права інвалідів щодо надання якісних послуг з реабілітації, яку ратифікувала Україна, і тому взяла на себе зобов'язання щодо забезпечення прав інвалідів на найвищий можливий стан їх здоров'я. ■ **VASSR**

Панасюк Раїса Василівна
тел.: (0432) 46-04-96, 0677905303; факс (0432) 46-93-59;
e-mail: edelves2003@ukr.net;
Поштова адреса: 21027, Україна, м. Вінниця, вул. Космонавтів, буд. 48

ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ДІТЕЙ

Однією з нагальних проблем сільського сьогодення є забезпечення закладів соціальної сфери електроенергією, паливом, гарячою водою. Як вирішили питання у Вознесенській сільській раді Миколаївської області ділиться сільський голова Земляний Є. О.

За останні роки ще більш очевидним стає наближення енергетичної кризи. Підвищення добробуту населення веде до збільшення енергоспоживання кожною сім'єю.

У той же час ми бачимо, що у виробництві електроенергії потужність не збільшується. А враховуючи те, що робочий ресурс існуючих електростанцій також підходить до кінця, і сьогодні, щоб забезпечити населення електроенергією, потрібно будувати нові станції чи блоки або продовжити ресурс існуючих станцій чи блоків. Те й інше потребує великих капіталовкладень. Потреби ростуть, природні ресурси скорочуються. Використання нових альтернативних джерел енергії повинно

забезпечити наші потреби з більшою ефективністю та більшою віддачею.

Забезпечення закладів освіти гарячою водою навіть з нагрівом води у електродонагрівальних системах з використанням сучасних енергозберігаючих технологій потребує затрат коштів на оплату використання (нехай навіть економного) електроенергії.

Сьогодні необхідно впроваджувати нові технології, що відповідають потребам нашого часу. З цієї метою Вознесенська сільська рада з проектом «Використання сонячної енергії у гарячому водозабезпеченні Вознесенського дошкільного навчального

закладу» брала участь у Всеукраїнському конкурсі проектів та програм розвитку місцевого самоврядування та стала переможцем. Наразі проект повністю реалізовано.

Для цього було виділено 48 тис. грн з державного бюджету та 29,7 тис. грн з місцевого бюджету Вознесенської сільської ради Вознесенського району Миколаївської області.

У результаті Вознесенський дитячий навчальний заклад забезпечений гарячою водою, нагрівання якої відбувається завдяки сонячній енергії. Використання нових альтернативних джерел енергії забезпечують потреби з більшою ефективністю і більшою віддачею. ■ VASSR

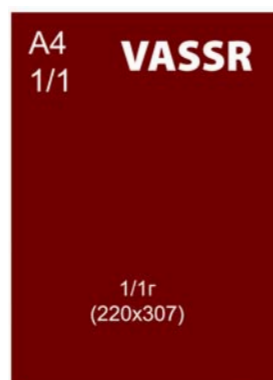
Земляний Є. О., сільський голова
тел.: (05134) 99-6-81;
Поштова адреса: 56543, Україна, Миколаївська область,
Вознесенський район, Вознесенська сільська рада

**Вартість розміщення реклами та рекламних статей на сторінках науково-популярного видання
«Вісник Всеукраїнської асоціації сільських та селищних рад»**

РОЗМІЩЕННЯ РЕКЛАМИ		
Рекламна полоса А4	Розмір, мм	Вартість, грн.
1/1	210x297	2500
1/2 горизонтальна	210x145	1350
1/2 вертикальна	103x297	1350
1/3 горизонтальна	210x100	1000
1/4 горизонтальна на 3 колонки	186x65	750
1/4 горизонтальна на 2 колонки	122x100	750
1/4 вертикальна	91x135	750
1/8 горизонтальна	91x65	500
2 стор. обкладинки	210x297	5000
3 стор. обкладинки	210x297	5000
4 стор. обкладинки	210x297	6000
РЕКЛАМНА ПУБЛІКАЦІЯ		
Рекламна полоса А4	Розмір, мм	Вартість, грн.
Внутрішній блок	210x297	1500
Центральний розворот	420x297	3000
Центральна вкладка (4 стор. А4)	420x297	5000
Перший розворот	420x297	3000
Останній розворот	420x297	3000

За умови розміщення у 3-х номерах – знижка 20%.

*** Без врахування вартості роботи журналіста
Розробка оригінал-макету: ціна договірна**

Шановні передплатники!

Державне підприємство по розповсюдженню періодичних видань «Преса» сповіщає Вас про те, що **7 квітня** розпочинається **передплата** на періодичні видання **на II півріччя 2014 року**.

Оформити передплату можна за «Каталогом видань України» та за «Каталогом видань зарубіжних країн»

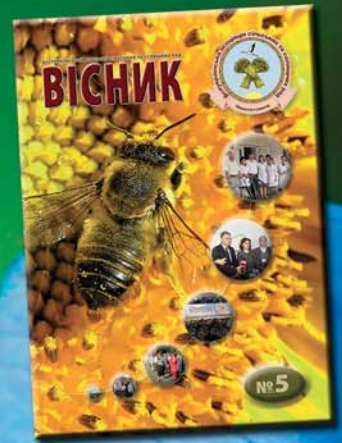
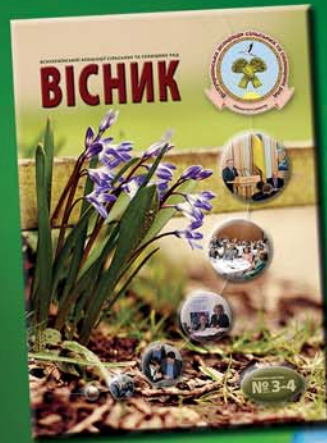
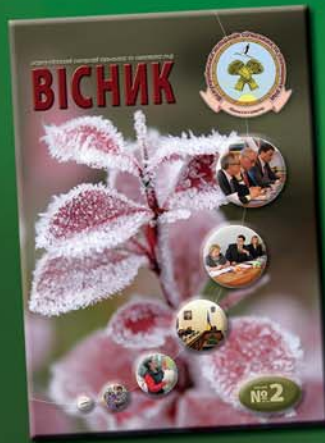
у поштових відділеннях та на сайті УДППЗ «Укрпошта» www.ukrposhta.ua, а також скориставшись послугою «Передплата ON-LINE» на корпоративному сайті ДП «Преса» www.presa.ua.

Передплатний індекс у поштових відділеннях України 68544

Контакти редакції:
04053 м. Київ, вул. Артема, 73,
e-mail: vassr.visnuk@mail.ru

Керівник проекту: Наталя Ключник
Тел.: +38 (067) 957-01-21

Виконавець: Ігор Горовий
Тел.: +38 (093) 279-85-92

Передплатний індекс у поштових відділеннях України 68544